

၁၃ တော်ရှီကဏ

မြတ် ၅ မဟုတ်မာ

မေသနပါဒ် ဖြေပျော် အေး ဘဏ္ဍာ

๐๓ เกรเดรีค่า
&
๓ มหาสมัย

ໝາຍດະກຳລົມມະນຸຍານ
ໜັງສືອດີລຳດັບທີ ໨໔້

ກາພປກ : ຄິລປິນ ສມກພ ບຸຕາຮ
ອອກແບບປກ : ພຣະຄຽວວິນຍົຮຊ້ຍຍຄ ພຸຖືວິໄວ

ພິມພົດທີ ១ : ພັຊກາຄມ ແຂວງ ຈຳນວນພິມພົດ, ៣,០០០ ເລີ່ມ

ຈັດພິມພົດຍ ຂມຮມກໍລາຍານຫຮຣມ ១០០ ຖະໜປະໂຄນ້ຍ ຕຳບລປາກນ້າ ອຳເກວເມື່ອງ
ຈັງຫວັດສຸມຫຼາຍການ ១០២៧០ ໂກຮ້າພໍທ ០-៩៧០២-៧៣៥៣ ແລະ ០-៩៧០២-៧៦៥៥

ຮູບເລີ່ມ ຄິຮສ ວັດທະນາ ເພລາ ແຄນນາ ກາພົົດ ໂກຮ້າພໍທ ០-៩៧០២-៧៦៥៣
ພິມພົດ ບໍລິຫ້າ ຂຸມທອງອຸດສາກຮມແລກການພິມພົດ ຈຳກັດ ໂກຮ້າພໍທ ០-៩៧០២-៧៦៥៥

ມີຂໍ້ເລັນວ່ານໃດເພື່ອແກ້ໄຂ ສໍາຫຼັບການພິມພົດທີ່ໄປໃຫ້ດີເຂົ້າ
ໂປຣດັ່ງຂໍ້ອວນທີ່ dhirapanno@gmail.com

ຈັດພິມພົດເປັນຫຮຣມທານ

ສັພພານັ້ນ ອັນມານັ້ນ ຂື້ນາຕີ
ກາຮົມທີ່ໃຫ້ຮມມະເປັນທານ ຍ່ອມໜະກາຮົມທີ່ໃຫ້ກັ້ງປົງ

www.kanlayanatam.com

Facebook : Kanlayanatam

PDF file
E book

ຄໍາ ນໍາ

หลวงจաກທີ່ໄດ້ມີການນຳເສນອ “ໜັງລືວສູຕະຫາຍໃຈ” ທີ່ເປັນການຮັບຮົມພຣະສູຕະ ມາສວດສາຫຍາຍ ຮ່ວມກັນໄດ້ໄໝ່ນານ ກົບພວຍງັນມີຄາຕາໃນພຣະສູຕະທີ່ພີເຮມ ເໝາະຈະນຳມາໃຊ້ສວດກັນອີກມາກ ຄາຕາເໜຸ່ນໍ້າໄດ້ດ່າຍທອດຄວາມຮູ້ລືກຈາກໃຈຂອງພຣະເຕະແລະພຣະເກີອຮ້ານຕີໃນດີຕໍ່ທ່ານທີ່ໄດ້ບຣລູຫຮຽມແລ້ວ ບາງຄາຕາໄດ້ບຣຢາຍວິທີການປົງປັນຕິຮຽມຂອງທ່ານວ່າ ໄດ້ພິຈາລະນາຂະໜາງ ບາງຄາຕາກົດເອີ່ນເຕືອນໃຈ ຕາມເອງໃນການປົງປັນຕິ ບາງຄາຕາກົດເລີ່ມຄວາມງາມຂອງຮຣມໜາຕີອັນດັມ ທີ່ເໝາະແກ່ການປຳເພົຟເພີຍຮ ບາງຄາຕາກົດເປັນການຝາກຂໍ້ອົດຄຳເຕືອນໄວ້ກັບອຸ່ນຮູ່ນໍ້າ

ເຄຣເກີອຄາຕາເໜຸ່ນໍ້າ ເປັນອອກຈາກວາຈາທີ່ບຣີສູທີ່ ເປັນພຍານໃນການເຂົ້າເຖິງສັຈະຮຽມຂອງຊີວິຕ ທີ່ສັງ ຕ່ອຈາກຄນຸ່່ນໜຶ່ງສູ່ຄຸນອີກຮູ່ນໜຶ່ງ ທີ່ຄັດສຽມໄນເລີ່ມນີ້ມີ ຕາຕາ ດັບຕັ້ງ ຍກເວັນພຣະວັງຄືສະຄາຕາ ເຖິ່ນ ທີ່ນຳມາຈາກສັດວຽກ ສັງຍຸຕະຕິກາຍ ທີ່ເຫຼືອນຳມາຈາກເຄຣເກີອຄາຕາ ໃນຫຼຸທທກນິກາຍທັງລື້ນ ທ່ານທີ່ສັນໄຈ ສາມາດຕາມໄປດີກິ່າຕ່ອງໃນທີ່ນີ້ ໄດ້

ໃນຕອນທ້າຍຂອງໜັງລືວໄດ້ນຳເຄົາມຫາສົມບັນຫຼວງ ທີ່ເປັນພຣະສູຕະທີ່ເໝາະສຳຫັບຜູ້ມີຮາດະ - ໂທສະ - ໂມະຫະຈົບ ມາລັງປະກອບໄວ້ດ້ວຍ ການສາຫຍາຍແລະຂົບຄົດຄື່ນຄວາມໜໍາຍ ຂອງຄາຕາເໜຸ່ນໍ້າປ່ອຍໆ ຕາມ ຈົບຕົວນິສັຍ ຈະຊ່ວຍໃຫ້ຈົບແລະຄ່ອຍໆ ນ້ອມນຳໃຫ້ເກີດປົງຄູ່າຫັນຕາມອ່າງທີ່ສາຫຍາຍໄປໄດ້ໄມ່ກົດໜ້ອຍ ພວ່ນວ່າຈະຊ່ວຍຈຸດປະກາຍຄວາມສົນໃຈໃນຄາຕາເໜຸ່ນໍ້າ ໄທ້ນຳໄປດີກິ່າຕ່ອງໄດ້ນັ້ນ ຄຳແປລສ່ວນໃໝ່ນໍ້າມາຈາກ ພຣະໄຕຣປົງປັນແປລຂອງມහາຈຸພາ ມີການປັບປຸງປັບປຸງສູງສົມບັນຫຼວງ ເພື່ອໃຫ້ເໝາະແກ່ການສວດ ສ່ວນຄຳແປລ ທີ່ເປັນກລອນນີ້ ຍກເວັນຮັງສູ່ປາລສູຕະທີ່ແຕ່ງໂດຍສັຈຈາກທີ່ແລ້ວ ທີ່ເຫຼືອ ຜູ້ຮັບຮົມເປັນຜູ້ເຕັ້ງຂຶ້ນໃໝ່ ໄທ້ເຂົ້າກັບພຣະບາລີເອງ

ຂອນຮູ່ໂມທນາກກັບພຣະຊ່ຍຍສ ພຸທຫົວໂຮ ຜູ້ອອກແບບປົກໄດ້ສ່ວຍງາມອ່າງເຫັນເຕີຍ ແລະຄຸນໜ່າຍອ້າຈດວາ ປະຫານໝາກມົກລ່າຍານຮຣມ ທີ່ປະສານງານ ຈນອອກມາເປັນຮູ່ປະເມີນທີ່ທ່ານເລືອອູ່ນີ້

ດ້ວຍຜລບຸນູ່ກຸກຄລໃນຮຣມທານນີ້ ຂອໃຫ້ໄກລຈາກຄນພາລ ຂອໃຫ້ໄດ້ໄກລ໌ສືດກັບບັນທຶກທຸກເມື່ອ ຈນກວ່າ ຈະຄື່ນພຣະນິພພານ ແກ່ອນ

ພຣະມຫາກີຣຕີ ອີ່ວັນໂນ

ວັດຈາກແດງ

ເມນໍາຍັນ ແກ້ວມະນຸ

សេរីប័ណ្ណ

ទៅ តារាងការណា

អង់

ព្រះសារីបុព្ទរាជរោះ	៣៦ គាតា	៩
ព្រះអាណាពេទ្យរោះ	៣៧ គាតា	១៤
ព្រះមហាក៍សស្តីរោះ	៤០ គាតា	២៧
ព្រះរាមូលរោះ	៤ គាតា	៣៣
ព្រះវិរុះជាលរោះ	៥ គាតា	៣៤
ព្រះសិរិម៉ោនោទ្រោះ	៦ គាតា	៣៥
ព្រះទែមុន្តរោះ	១០ គាតា	៣៧
ព្រះដុសសរោះ	៣១ គាតា	៤០
ព្រះពាលបុរាណរោះ	៤៥ គាតា	៤៥
ព្រះបារាបិរិយរោះ	៤៧ គាតា	៦៤
ព្រះវងគីសេរីរោះ	៥៥ គាតា	៦៧
ព្រះសុមេខាន់រោះ	៧៥ គាតា	៦៨
ព្រះខោនាន់រោះ	៦ គាតា	៨៥

រាយការណ៍
រាយការណ៍

ទំនាក់ទំនងការងារ នានាសារីប័ណ្ណ និង តារាងការណា មិនមែនតារាងការណា ទេ
(យករាយការងារ នានាសារីប័ណ្ណ និង តារាងការណា មិនមែនតារាងការណា ទេ)

សារីប័ណ្ណបានស្នើសុំ និង តារាងការណា មិនមែនតារាងការណា ទេ
និង តារាងការណាបានស្នើសុំ និង សារីប័ណ្ណ មិនមែនតារាងការណា ទេ

๓ มหาสมัย

หน้า

สัมมาปริพพานนียสูตร ๑๖ คาถา ... (ราคจริต)	๙๖
กลหิวิวาทสูตร ๑๖ คาถา ... (โภสจริต)	๙๗
มหาพยุหสูตร ๒๐ คาถา ... (โมหริต)	๑๐๐

สมัย ภาษาบาลีเปล่าว่า ๑) สม瓦ยะ ความพร้อมเพรียงกันแห่งเหตุ ๒) สมุหะ ประชุม หมวด หมู่ ตอน ๓) การณะ เหตุ ๔) ชนะ โอกาส ๕) ปัจจิเวชะ แห่งตลอด ๖) กากะ กาลเวลา ๗) บหานะ การละ ปล่อย วาง ๘) ลากะ การได้ ๙) ทิธิ ลักษณ์

สมัย ในที่นี้เปล่าว่า บรรลุธรรม มหาสมัย คือ พระสูตรที่มีการบรรลุธรรมมาก

มีสี่พระสูตรที่เทวดาบรรลุอรหัตผลถึงแล่นโกฏิ (ส่วนมรดกผลเบื้องต่ำสามมีประมาณห้าไม่ถ้วน) คือ มหาสมัยสูตร มงคลสูตร จุฬาราหุโลวาทสูตร และสมจิตตสูตร

ในมหาสมัยสูตรนั้น ประกอบด้วยพระสูตรย่อยๆ ๖ พระสูตร แยกตามจริตของผู้ฟัง คือ
 ๑) สัมมาปริพพานนียสูตร สำหรับราคจริต ๒) ปุราเกทสูตร พุทธิจริต ๓) กลหิวิวาทสูตร
 โภสจริต ๔) มหาพยุหสูตร วิตกจริต ๕) มหาพยุหสูตร โมหริต ๖) ตุวัภกสูตร ลักษณจริต

สัมมาปริพพานนียสูตร มาจากจุฬาราค ส่วนพระสูตรในมหาสมัยที่เหลือ มาจากอัภิญญาการรอด
 ในสูตตนินبات ขุททกนิกาย สูตตันตปิฎก เล่มที่ ๒๕

ปุราเกทสูตร จุฬพยุหสูตร ตุวัภกสูตร ได้เคยนำเสนอในวารสารโพธิยะลัยโดยละเอียดแล้ว
 ปุราเกทสูตร และตุวัภกสูตร มีอยู่ในหนังสือสูตรหายใจด้วย จึงไม่ได้นำมาแสดงในเล่มนี้อีก
 ผู้ต้องการศึกษาเพิ่มเติม พึงหาได้ในที่นั้นเด็ด

มธุปิณฑิกสูตร	๑๑๐
มหานมัสการ	๑๑๑
อัจฉราสูตร	๑๑๒

១. សារិបុណ្ណោតទេរកាតា

៤១. “យោជាជាវី យោជាសែច្ចោ សេចិមា
អ៉ធម៌តចនេច្ចោ សេមាគិតច្ចោ”
យោចចំសងកំប័ចឆ្លាយ ឱបបំម៉តច្ចោ.
ខោកូ ស៉ាងតុសិច្ចោ ចំមាហុ វិកុង.
៤២. “អ៉ល៉ាង សុកឱះ វា ភុលុខ៉ាច្ចោ
អូនុកោទ្រ មិតាហាន្រ”
នេ ពាបុង សុខិច្ចោ សិយា.
សែច្ចោ វិកុង បែរិធម៌ដេខ.
៤៣. “ច៉តាទ្រ ប៉ូនាប់ ខាល់បែ
អ៉ល៉ាង ធមាតុវិហារាយេ”
ឧបភុទ្ទា ឧទេកំង បិវេ.
បែហិតចត់តែសសេ វិកុងនៅ.
៤៤. “កំបុងឱះ ត៉ាង ខេ ជាពេទិ
អ៉ល៉ាង ធមាតុវិហារាយេ”
ីវេវ៉ាង ីធម៉ែតិកំង.
បែហិតចត់តែសសេ វិកុងនៅ.
៤៥. “ប៉ល៉ាងកេនេ និសិនីសសេ
អ៉ល៉ាង ធមាតុវិហារាយេ”
ខ៉ូនុញ្ញោ នាកិវុំសសេទិ.
បែហិតចត់តែសសេ វិកុងនៅ.
៤៦. “យើ សុខឱះ ទុកុខច្ចោ អ៉ុកុខ
អុរាយុងតចនេនេ នាទីសិ”
ទុកុខម៉ែកកុខិ ស៉ែលលោច្ចោ.
កេនេ លោកសុមិ កុង សិយា.
៤៧. “មា មេ កេកាធិ បាបិច្ចោ
អ៉ុបុសសុច្ចោ ខេនាបេទ្រ”
កុសិច្ចោ ខិនេវិវិយៈ.
កេនេ លោកសុមិ កុង សិយា.

១. សារីបុព្វក្រោរ ភាសាពិសេសនៃសារីបុព្វក្រោរ

(ផ្លាសារីបុព្វក្រោរ មើលទៅពីការណ៍ពរអវត្ថកេវិកម្មទាំងអស់ ឱ្យដោកជាភាសាបាត់ខ្លះ)

[៤៨១] ដូចមីតិ ប្រពុតិមែនដូចសំរាមកាយ មែនដូចសំបុរុមេ

មិនមែនដូចសំរាមកាយ មែនដូចសំបុរុមេ

មិនមែនដូចសំរាមកាយ មិនមែនដូចសំបុរុមេ

មិនមែនដូចសំរាមកាយ មិនមែនដូចសំបុរុមេ

(មើលទៅពីការណ៍ពរអវត្ថកេវិកម្មទាំងអស់)

[៤៨២] កិកម្ម មើលជាហាត់សំបុរុមេ នៅក្នុងក្រុងក្រាម

មិនមែនជាហាត់សំបុរុមេ នៅក្នុងក្រុងក្រាម

មិនមែនជាហាត់សំបុរុមេ នៅក្នុងក្រុងក្រាម

[៤៨៣] កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

[៤៨៤] តើដូចមែនជីវិតីសមគរ

មិនមែនជីវិតីសមគរ មិនមែនជីវិតីសមគរ

កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

(..សំបុរុមេនៅក្នុងក្រុងក្រាម)

[៤៨៥] មើលកិកម្មនៃឱ្យក្រុងក្រាម

កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

[៤៨៦] កិកម្ម តើជាពាណានាទៀនលូក តើជាពាណានាទៀនលូក (ពេរាមើលសុខប្រឈរក្រុងក្រាមបានទុក្ខុម្ភៈ)

ពេរាមើលសុខប្រឈរក្រុងក្រាមបានទុក្ខុម្ភៈ ពេរាមើលសុខប្រឈរក្រុងក្រាមបានទុក្ខុម្ភៈ

មិនមែនជីវិតីសមគរ មិនមែនជីវិតីសមគរ

កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

(ផ្លាសារីបុព្វក្រោរ មើលទៅពីការណ៍ពរអវត្ថកេវិកម្មទាំងអស់)

[៤៨៧] កិកម្ម មិនមែនជីវិតីសមគរ

កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ កំណើនីមួយៗ គឺជាហាត់សំបុរុមេ

(ពេរាមើលសុខប្រឈរក្រុងក្រាមបានទុក្ខុម្ភៈ)

៥៨៥. “ພະຫຸສສູໂຕ ຈະ ເນາວී ເຈົ້າສະມະຄະນຸຍຸຕໂຕ ສີເລສຸ ສຸສະມາຫຼືໂຕ.
ອະປີ ມຸກຂະນິ ຕິກູ້ຈະດຸ.
៥៨៦. “ໂຍ ປະປັບຈະມະນຸຍຸຕໂຕ ປະປັບຈາກົຣະໂຕ ມະໂຄ.
ວິຮາກະຍີ ໂສ ນິພພານັງ ໂຍຄັກເຂັມັງ ອະນຸຕະຮັງ.
៥៨៧. “ໂຍ ຈະ ປະປັບຈັງ ຫິຕຸວານະ ນິປະປັບຈະປະເຕ ຮະໂຕ.
ອາຮານະຍີ ໂສ ນິພພານັງ ໂຍຄັກເຂັມັງ ອະນຸຕະຮັງ.
៥៨៨. “ຄາເມ ວາ ຍະທີ ວາຮັບຜູ້ແນ
ຍັດຄະ ອະຮະໜ້ນໂຕ ວິທະວັນຕີ ນິນເນ ວາ ຍະທີ ວາ ຄະເລ.
ວິຕະຮາຄາ ຮະມີສັນຕິ ຕັງ ກຸມີຮາມະເນຍຍະກັງ.
៥៨៩. “ຮະມະຄືນີຍານີ ອະຮັບຜູ້ຜູ້ານີ
ວິຕະຮາຄາ ຮະມີສັນຕິ ຍັດຄະ ນະ ຮະມະຕີ ຊະໂນ.
ນະ ເຕ ກາມະຄະເວສີໂນ.
៥៨៩. “ນີ້ນັ້ງວະ ປະວັດຕາຮັງ
ນີ້ຄັ້ງໜ້າທີ່ ເນາວິງ
ຕາທີສັ້ງ ກະຈະມານັສສະ ຍັງ ປັສເສ ວັ້ນໜະທັສສິນັງ.
ຕາທີສັ້ງ ປັນທິຕັ້ງ ກະເຊ. ຕະຫຼາມ
ເສຍໂຍ ໂຮດ ນະ ປາປີໂຍ.
៥៨១. “ໄວະເຖຍຢານຸສາເສຍຍະ
ສະຕັບຜູ້ທີ ໂສ ປີໂຍ ໂຮດ ອະສັພກາ ຈະ ນິວາຮະເຍ.
ອະສະຕັ້ງ ໂຮດ ວັ້ນໜະທັສສິນັງ.
៥៨២. “ອັນັນັ້ນ ກະຄວາ ພຸກໂນ
ຮັມເນ ແກສີຍະມານັນໜີ ທັນ ທັນ ແກສີ ຈັກຊຸມາ.
ຕັ້ງ ເມ ອະໂມໝັງ ສະວະນັງ ໂສຕະໂນເຂສີມຕົກໂກ.
ວິມຸຕໂຕມຸທີ ອະນາສະໂວ.

[๙๘๙] ส่วนภิกขุผู้เป็นพญสูต มีปัญญา
ตั้งมั่นดีในคือ ประกอบความสงบใจเนื่องๆ อุญ
ขอจงมาสถิตอยู่บ่นกระหม่อมของเราริด ไม่ต้องพูดถึงการมาอยู่ร่วมกัน

[๙๙๐] ภิกขุได้ประกอบธรรมเป็นเหตุให้เนินชาอยู่เนื่องๆ
มีใจยินดีในธรรมเป็นเหตุให้เนินชา
ภิกขุนั้น ชื่อว่าพลาดจากนิพพาน
ซึ่งเป็นเดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยม

[๙๙๑] ส่วนภิกขุได้ละธรรมเป็นเหตุให้เนินชาได้แล้ว
ยินดีแล้วในทางแห่งธรรมซึ่งเป็นเหตุไม่ให้เนินชา
ภิกขุนั้นบรรลุนิพพาน ซึ่งเป็นเดนเกษมจากโยคะอันยอดเยี่ยม

(พระสารีบุตรเถระ เมื่อจะสรวณิษฐ์พระเรวะตะหงษาย ผู้อยู่ในที่กันดารน้ำ มีต้นตะเคียนหนาแน่น จึงกล่าวว่า)

[๙๙๒] พระอรหันต์ทั้งหลาย อุญสถานที่ได
คือ จะเป็นบ้านก์ตาม ปักก์ตาม ที่ลุ่มก์ตาม ที่ดอนก์ตาม
สถานที่นั้น เป็นรมณีสถาน

[๙๙๓] ท่านผู้ปราศจากการคหทั้งหลาย
จะยินดีป่าทั้งหลาย อันน่ารื่นรมย์ ที่ชนผู้แสวงหาการไม่ยินดี
 เพราะท่านเหล่านั้น ไม่แสวงหาการ

(พระสารีบุตรเถระ เมื่อจะชมเชยราธิพราหมณ์ผู้ตากยากมาบวชเมื่อก่อน แต่เป็นผู้ว่าง่าย จึงกล่าวว่า)

[๙๙๔] บุคคลพึงเห็นผู้มีปัญญา มักชี้โทษ
มักพูดปรามไว้ เหมือนผู้ซึ่งบอกขุมทรัพย์
พึงคงผู้ที่เป็นบันทิต เช่นนั้น
 เพราะเมื่อคบคนเช่นนั้น ย่อมมีแต่ความเจริญ ไม่มีความเสื่อมเลย

(พระสารีบุตรเถระ เมื่อจะตำหนินิลูกคิชัยคือพระอัลลซีและพระปุณฑพสุกะผู้ว่ายาก ไม่เอื้อเพื่อในโภวท จึงกล่าวว่า)

[๙๙๕] ผู้ใดพึงกล่าวสอนพรำสอน และห้ามจากความชั่ว
ผู้นั้นย่อมเป็นที่รักของสัตบุรุษหงหงหลาย แต่ไม่เป็นที่รักของอสัตบุรุษหงหงหลาย

(พระสารีบุตรเถระ เมื่อจะแสดงว่าพระพุทธเจ้ามีได้ทรงแสดงธรรมโปรดผู้ถึงพร้อมด้วยอุปนิสัยเท่านั้น จึงกล่าวว่า)

[๙๙๖] พระผู้มีพระภาคตรัสไว้แล้ว ทรงมีพระจักษุ
ได้ทรงแสดงธรรมโปรดผู้อื่น (คือทิฐนาบริพพากรผู้หลาน)
เมื่อพระองค์ทรงแสดงธรรมอยู่ เรายุ่งประโยชน์ ได้ตั้งใจฟัง
การตั้งใจฟังของเรานั้น ไม่ไร้ประโยชน์ จึงเป็นผู้หลุดพันแล้ว หากล่วงมิได้

៥៨៦. “នេវ បុរណនិវាសាយៈ
តែងតាំងប្រើប្រាស់ ឬទិញ
តែងតាំងប្រើប្រាស់

នេវ ពិធីសកម្ម ជ័យខ្លួន.
តែងតាំង ឬប្រើប្រាស់
ប្រើប្រាស់ ឬទិញ ឬទិញ .

៥៨៧. “រូកខ្មែរល៉ែងវេជ្ជកម្ម និស្សាយៈ
ប៉ុណ្ណោះ អុចតាមធម៌ តែវា

មុនទៀត សំណាក្តីបានទៀត.
អុប្រើប្រាស់ ឬទិញ ឬទិញ .

៥៨៨. “ឧបនិត្តកក់ សមាប័ននៃ
អបិរិយនេ តុលាទីភាពនេ នៅ

សំមាសំមុទនេសាហេកែ.
អុប្រើប្រាស់ ឬទិញ ឬទិញ .

៥៨៩. “យេតាបិ ប៉ុណ្ណោះ តែលោ
ខេវង មិនមែនការបាន កិកខ្លួន

ឧបនិត្ត ស្ថិតិភីទៀត.
ប៉ុណ្ណោះ នៃ គេងទិញ .

១០០០. “ឧបនឹងគេនីសសេ បែលសេសេ
រាល់គគម៉ែតែង បោបែលសេ

និងឱ្យ ស្ថិតិភីទៀត.
អុប្រើប្រាស់ ឬទិញ ឬទិញ .

១០០១. “នាកិនីនាមិ មនុស្សនៃ
និកិនិបិសស៊ែ ឬម៉ែង កាយ៉ាង

នាកិនីនាមិ ឲិវិតែង.
សំមែលិន បែលសេសេទៀត.

១០០២. “នាកិនីនាមិ មនុស្សនៃ
កាលុយុជ បែលសេសេ

នាកិនីនាមិ ឲិវិតែង.
និកិនិបិសស៊ែ ឬម៉ែង កាយ៉ាង

១០០៣. “អុរាយេនេ មិថែង មនុស្សនៃមេវេ
បែលសេសេ មានិនីសសេតែ

នាមនុស្សនៃ បែលសេសេ វា បុរណនិ
ខេវង ឬម៉ែង ឬបែលសេសេ .

(พระสารีบุตรเถระ เมื่อจะกล่าวถึงการตั้งปณิธานของตนในชาตินี้ จึงกล่าวว่า)

[๗๙๖] เรายังไม่ได้ตั้งความปรารถนาไว้
เพื่อปุพเพนิวาสานุสติญาณ ทิพพจักขุญาณ เจโตปริยญาณ
อิทธิวิรญาณ จุตุปปاتญาณ หรือทิพพโสดาญาณ
(แต่สิงเหล่านี้ได้มาเองพร้อมกับการบรรลุอรหัตธรรม เพราะการบำเพ็ญมาในอดีตชาติ)

(นันทบัณฑุบุตรตีคีริยะของพระสารีบุตรเถระที่เพิ่งปลงผมใหม่ๆ นั่งเข้าผล sama-bat-ooy ด้วยภาณิตรว่า)

[๗๙๗] พระธรรมโล้นชื่ออุปติสสะนนแห่ง ยอดเยี่ยมด้วยปัญญา
ครองผ้าสังฆภูมิ อาศัยโคนไม่นั่นเอง นั่งเข้ามานอยู่

[๗๙๘] สาวกของพระลัมมาสัมพุทธเจ้า เข้ามาบัตต้อนไม่มีวิตก
เป็นผู้ประกอบด้วยความเป็นผู้นิ่งอย่างประเสริฐ โดยแท้จริง

[๗๙๙] ภูเขาตีลาล้วน ตั้งมั่น ไม่หวั่นไหว แม้ฉันได
กิกขุกฉันนั่น เพราะลิ่นโนะหะ ย่อมไม่หวั่นไหวเหมือนภูเขา

(ครั้งหนึ่งเมื่อชายผ้าของพระสารีบุตรห้อยอยู่ ท่านได้รับฝังคำเตือนของสามเณรน้อย แล้วกล่าวว่า)

[๑๐๐๐] คนผู้ไม่มีกิเลสเครื่องบ้วยวน
ไฟใจแสงหาความสะอาดอยู่เป็นนิตย์
ความชั่วเพียงเท่าปลายขนทรย
ย่อมปราภูดังเทาก้อนเมฆ

(พระสารีบุตรเถระ เมื่อจะแสดงว่าตนมีจิตเสมอ กัน ทั้งตา ทั้งเป็นอยู่ จึงกล่าวภาณิตร่วมนี้ว่า)

[๑๐๐๑] เรายังไม่อยากตาย ไม่อยากเป็นอยู่ แต่เราไม่สติสัมปชัญญะอยู่เฉพาะหน้า จักรະกายนี้

[๑๐๐๒] เรายังไม่อยากตาย ไม่อยากเป็นอยู่ แต่เราเคยเวลาอันควร เหมือนลูกจ้างทำงานเสร็จ
อยรับค่าจ้าง จะนั่ง

ความตาย ก็มิได้หมายครอบ	ชีวิตรอบ ก็ไม่เพลินหวัง
เลิกอากายเน่าผุพัง	มีสติตั้ง สัมปชัญญา
ความตาย ก็มิได้หมายครอบ	ชีวิตรอบ ก็ไม่ได้แสงหา
ความตาย คือได้เวลา	งานเสร็จรำล่า รับค่าตอบแทน

(และเมื่อจะแสดงธรรมแก่ผู้อื่น จึงได้กล่าวไว้อีก ๒ ภาณิตรว่า)

[๑๐๐๓] ความตายนี้มีแน่นอนในสองคราว
คือคราวแก่ และคราวหนุ่ม จะไม่ตาย ไม่มี
พระชนนั่น ท่านทั้งหลายคงปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อย่าพินาศเลย
ขณะอย่าได้ล่วงเลยท่านทั้งหลายไปเสีย

๑๐๐๔. “ນະຄະວັງ ຍະຄາ ປ່ອຈັນຕັ້ງ
ເອວັງ ໂດເປັນ ອັດຕານັ້ນ
ຂະແນາຕື່ຕາ ຫີ ໂສຈັນຕີ

ຄຸຕັ້ງ ສັນຕະຣະພາທິຮັງ.
ຂະໂໂນ ໂວ ມາ ອູປ້ຈະຄາ.
ນີຮະຍັ້ມໜີ ສະມັປີປາ.

๑๐๐៥. “ອຸປະສັນໂຕ ອຸປະຮະໂຕ
ຮຸນາຕີ ປາປະເກ ຂັ້ມເມ

ມັນຕະການີ ອະນຸທະໂຕ.
ທຸນະປໍ່ຕັ້ງວະ ມາລຸໂຕ.

๑๐๐๖. “ອຸປະສັນໂຕ ອຸປະຮະໂຕ
ອັບປາສີ ປາປະເກ ຂັ້ມເມ

ມັນຕະການີ ອະນຸທະໂຕ.
ທຸນະປໍ່ຕັ້ງວະ ມາລຸໂຕ.

๑๐๐๗. “ອຸປະສັນໂຕ ອະນາຍາໂສ
ກັລຸຍາຄະສືໂລ ເມນາວີ

ວິປປະສັນໂນ ອະນາວິໂລ.
ທຸກຂໍສສັນຕະກະໂຣ ສີຍາ.

๑๐๐๘. “ນະ ວິສສະເສ ເອກະຕິເຢສຸ ເອວັງ
ສາຫຼືປີ ຮຸດຖານະ ອະສາຫຼຸ ໂහນຕີ

ອະຄາຣີສຸ ປັພພະຊີເຕັສຸ ຈາປີ.
ອະສາຫຼຸ ຮຸດວາ ບຸນະ ສາຫຼຸ ໂහນຕີ.

๑๐๐๙. “ກາມຈັ້ນໂທ ຈະ ພູພາປາໂທ
ອຸທຮັຈັງ ວິຈິກິຈຈາ ຈະ

ດີນະມີທຮັງຈະ ກິກໝູໂນ.
ປັ້ງເຈເຕ ຈິຕຕະເກລີສາ.

๑๐๑๐. “ຍັສສະ ສັກກະວິຍະມານັສສະ
ສະມານີ ນະ ວິກັ້ນປະຕິ

ອະສັກກາເຮນະ ຈູກະຍັງ.
ອັປປະມາທະວິຫາຣີໂນ.

[๑๐๐๔] เมืองชายแดนได้รับการคุ้มครองทั้งภายในและภายนอก อันได้
ท่านทั้งหลายโปรดคุ้มครองตนให้ได้ อันนั้น
ขณะ*อย่าได้ล่วงเลยท่านทั้งหลายไปเลี้ย
 เพราะเหล่านั้นที่ปล่อยให้ขณะล่วงเลยไป
 ย่อมแอล้อดกันในนรก เคร้าโคกอยู่

* [ขณะ ๙]

(พระสารีบุตรเถระ พบท่านพระมหาโกญจิৎฯ เมื่อจะประกาศเกียรติคุณของท่าน จึงได้กล่าวภาษาชิต
เหล่านี้ว่า)

[๑๐๐๕] กิกขุผู้สังบระบับ งดเว้นจากการทำซ้ำ
 พุดรู้ประมาณคือรู้เวลาเป็นต้น พุดสุภาษิตระบุด้วยองค์สี* ไม่อวดตน
 ย่อมใจดีบ้าปธรรมทั้งหลายได้ [*เว้นจีทุจริต๔ / กล่าววาจาเป็นธรรม / กล่าววาจาเป็นทรัพก /
 เพื่อนกับลมพัดไปไม่แห้งบนต้นให้ร่วงหล่น]

กล่าววาจาริงไม่เหละเหละ]

[๑๐๖] ท่านผู้เว้นกายทุจริต เว้นจากมโนทุจริต
 พุดด้วยสุภาษิตระบุนจีทุจริต ไม่พุงชานพระไม่มีนิมิตของทุจริตสามนั้น
 ย่อมกำจัดໄล่บ้าปธรรมทั้งหลายได้ (ด้วยวิปัสสนา และ มรรคปัญญา)
 เพื่อนกับลมพัดไปไม่แห้งบนต้นให้หลอยไป ฉะนั้น

[๑๐๐๗] กิกขุผู้สังบระบับ ไม่มีความคับเค้น
 มีใจผ่องใส ไม่ชุ่นเม้า มีศีลอันงาม
 เป็นปราชญ์ พึงทำที่สุดทุกข์ได้

(พระสารีบุตรเถระปราవพากกิกขุวัชชีบุตรที่เชื่อพระเทวทัต จึงได้กล่าวภาษาชิตทั้งหลายไว้ว่า)

[๑๐๐๘] บุคคลไม่พึงไว้ใจในปุณ്ഡุชนบางพาก
 ทั้งที่เป็นคนหัสรถและบรรพชิต
 แม้เบื้องต้นเข้าจะเป็นคนดี ภัยหลังอาจจะกล้ายเป็นคนไม่ดี
 หรือเบื้องต้นเป็นคนไม่ดี ภัยหลังอาจจะกลับเป็นคนดี

[๑๐๐๙] นิรันธรรม ๕ เหล่านี้ คือ
 การฉันทะ ๑ พยาบาท ๑ ถีนമิทธ ๑ อุทัยจกุกุจจะ ๑ วิจิกิจชา ๑
 เป็นธรรมเครื่องเคร้าหมายใจของกิกขุ

(พระสารีบุตรเถระ เมื่อกล่าวถึงคนที่อุปกิเลสไปปราศแล้วว่าเป็นคนดี จึงได้กล่าวภาษาชิตว่า)

[๑๐๑๐] สมาชิกของกิกขุได้ผู้มีปกติอยู่ด้วยความไม่ประมาท
 ย่อมไม่หวนไห ด้วยเหตุทั้งสองประการ คือ
 ด้วยมีผู้ลักการะ หรือ ด้วยไม่มีผู้ลักการะ

១០១១. “ព៉ាង មាយិន៉ែ សាត់ពីកំ
អុបាទានកខ្សោរាម៉ែ

សុខុមេទិញវិវ័យសេកំ.
អាហុ ស៊ូបូរិស់ ឬទិ.

១០១២. “មេហាសេមុកទេ ភេតេវី
អុបោមាយេ នេះ យុចខ័ណ្ឌិ

ប៉ុបុល់ទៅ ឧបនិលីវិ ធរ.
ស៉ែតុ វារេវិមុតិធយា.

១០១៣. “ជៀកការងុវត្តពេក តោរ៉ែ
ភេតេវាប៉ុគិតសេមាលុ

មេហាលូយានី សេមាតិវិ.
នេះ រួចរាលិ នេះ ទុសសេតិ.

១០១៤. “ប៉ុណ្ណាបារេមិត៉ង ប៉ែតោ
ខេខែដុ ខេដុសេមាលុ

មេហាហុកិ មេហាមេតិ.
សេកាត ឈរេតិ និពុលិ.

១០១៥. “ប៉ុរិចិនុលុ មេយា ស៉ែតាតា
ឡើអិវិ គរុកុ ភារូ

ករ៉ែត៉ង ុកុនុសេស សាសនេះ
ករេវេនេតិ សេមុហេតា.

១០១៦. “សំបាកេតែប៉ែមាភេនេះ
ខេនកាត់ ប៉ុរិនិពិស៉ែង

ខេសាត មេ ឧបនុសាសនី.
វិប៉ែមុតិតែមុហិ ស៊ូបុលិ” ឬ.

២. អានុញ្ញត្រក្រោរ

១០១៧. “បិសុលេនេះ ឈ ក្រុមេនេះ ឈ
សេខិត៉ង នេះ ករេយិយេ ប៉ែនិទិ

ម៉ុជនុរឿនា ឈ វិរុបេនេនឹនា.
បាបូប កាបុរិសេនេះ ស៉ែកោមោ.

១០១៨. “ស៉ែមេនេះ ឈ បេសេលេនេះ ឈ
សេខិត៉ង ករេយិយេ ប៉ែនិទិ

ប៉ុណ្ណាបេវេតា ុកុនុសេស ឈ.
រួចកុ ស៊ូបូរិសេនេះ ស៉ែកោមោ.

១០១៩. “ប៉ែសេស ិតុតេកោត៉ង ិមុង
ខាតុរុង ុកុនុសេកុប៉ែង

ុកុរុកាយុង សេមុសិត៉ង
ឃេសេស នោតិ ុកុវុង ិតិ.

- [๑๐๑๑] ภิกขุผู้เข้ามา มีความเพียรต่อเนื่อง พิจารณาเห็นด้วยปัญญาที่สูง
ยินดีในธรรมเป็นที่สิ้นไปแห่งอุปทานนั้น นักประชัญหงษ์หลายเรียกว่า สัตบุรุษ
(พระสารีบุตรเถระ เมื่อจะกล่าวถึงคนดีขั้นสูงสุด (คือพระพุทธเจ้า) จึงได้กล่าวภาษิตว่า)
- [๑๐๑๒] มหาสมุทร ๑ แผ่นดิน ๑ ภูเขา ๑ ลม ๑
ไม่ควรที่จะนำมาเปรียบเทียบกับความหลุดพ้นอย่างประเสริฐของพระคําสдаเลย
- (เมื่อพระภิกขุจะกล่าวสรุปสรรคบริญญาณของพระสารีบุตรเถระ (พระธรรมเล่นบที) จึงได้อธิบายเป็นคําาว่า)
- [๑๐๑๓] พระธรรมผู้ยังพระธรรมจักรที่พระคําสดาทรงให้เป็นไปแล้ว ให้เป็นไปตาม
มีปัญญามาก มีจิตตั้งมั่น
เป็นผู้เสมอเดียวแผ่นดิน น้ำ และไฟ (ไม่หวั่นไหว) ไม่ยินดี ไม่ยินร้าย
- [๑๐๑๔] ภิกขุถึงที่สุดแห่งสาวกปัญญาบรรมี มีความรู้มาก เป็นมหามุนี
ไม่ใช่ไมรู้ แต่ทำที่เหมือนผู้ไมรู้ เป็นผู้เย็นอยู่เป็นนิตร ปราศจากกิเลสที่เราร้อน
- (พระสารีบุตรเถระ เมื่อจะให้ปัจจิมโວาทแก่พระภิกขุที่มีประชุมกัน ในเวลาที่ตนปรินิพพาน จึงกล่าวว่า)
- [๑๐๑๕] เรายรนนิบัติพระคําสda ได้ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว
ผลงานที่หนักได้ ถอนตัณหาที่นำไปสู่ภพได้ขาดแล้ว

[๑๐๑๖] ท่านหงษ์หลาย จงยังประโยชน์ตน และประโยชน์ผู้อื่น
ให้ถึงพร้อมด้วยความไม่ประมาทเด็ด นี้เป็นคำพราสสอนของเรา
เราหลุดพ้นจากกิเลสและภพได้ทั้งหมดแล้ว จะปรินิพพานและ

๒. อาบนทเกรคํา ภาษิตของพระอาบนทเกร

- (พระอาบนทเกร เพื่อจะตักเตือนภิกขุจัดพัสดุคือผู้คลุกคลีกับภิกขุฝ่ายเทวทัต ได้กล่าวภาษิตนี้ว่า)
- [๑๐๑๗] บันทิตไม่พึงทำความเป็นสายกับคนพูดส่อเสียด ๑
คนมักโกรธ ๑ คนตระหนึ ๑ คนชอบใจที่จะให้ผู้อื่นพินาศ ๑
เพรากการสมาคมกับคนชัวเป็นความเลว
- [๑๐๑๘] บันทิตพึงทำความเป็นสายกับคนที่มีครรภษา ๑
มีคีลเป็นที่รัก ๑ มีปัญญา ๑ เป็นพญสูต ๑
เพรากการสมาคมกับคนดีทั้งหลายเป็นความเจริญ

- (พระอาบนทเกร เพื่อจะให้โอวาทแก่ภิกขุผู้มีจิตฟุ่งซ่านเมื่อเห็นนางอัมพปาลี จึงได้กล่าวภาษิตนี้ว่า)
- [๑๐๑๙] ขอเชิญดูอัตภพที่ผ้าและอาการเป็นต้นทำให้วิจิตร
มีกายเป็นแพล มีกระดูก ๓๐๐ ท่อนเป็นโครงร่าง กระลับกระล่าย
ที่พากคนเขลาส่วนมากดาริหวังกัน ซึ่งไม่มีความยั่งยืนตั้งมั่น

๑๐๒๐. “ປັສສະ ຈິຕຕະກະຕັ້ງ ພິມພັງ
ອັນຸລົງ ຕະເຈນະ ໂອນ້ທຮັງ
๑๐๒๑. “ອະລັດຕະກະກະຕາ ປາກາ
ອະລັງ ພາລັສສະ ໂມຍາຍະ
๑๐๒๒. “ອັນຸລົງປະປະກະຕາ ເກສາ
ອະລັງ ພາລັສສະ ໂມຍາຍະ
๑๐๒๓. “ອັນຸໝະນີວະ ນະວາ ຈິຕຕາ
ອະລັງ ພາລັສສະ ໂມຍາຍະ
๑๐๒๔. “ພະຫຼສສູໂຕ ຈິຕຕະກະຄື
ປັນນະກາໂຣ ວິສັນຍຸຕູໂຕ
๑๐๒៥. “ຂຶ້າສະໂວ ວິສັນຍຸຕູໂຕ
ນາເຮັດ ອັນຕິມັງ ແທ່ງ
๑๐๒៦. “ຍັສຸມິງ ປະຕິງລົງຕາ ຂັ້ນມາ
ນິພພານະຄະນະເນ ມັກເຄ
๑๐๒៧. “ຖວາສີຕີ ພຸທະໂຕ ຄັ້ນເທິງ
ຈະຕຸຮາສີຕີສະຫັບສານີ
๑๐๒៨. “ອັປັບສສຸຕາຍັງ ປຸຣິໂສ
ມັກສານີ ຕັສສະ ວັດມັນຕີ
- ມະນີນາ ກຸ່ມທະເລນະ ຈະ
ສະහະ ວັດເຕີ ໂສກະຕິ.
ມຸ່ນັ້ງ ຈຸດແນະກະມັກຂີຕັ້ງ
ໂນ ຈະ ປະກະເວສີໂນ.
ເນັດຕາ ອັນໝະນະມັກຂີຕາ
ໂນ ຈະ ປະກະເວສີໂນ
- ປຸດິກາໂຍ ອະລັງກະໂຕ
ໂນ ຈະ ປະກະເວສີໂນ
- ພຸທະສສະ ປະວິຈາරະໂກ.
ເສຍຍັງ ກັບເປີດ ໂຄຕະໂມ.
- ສັງຄາຕີໂຕ ສຸນິພຸໂຕ.
ໜາຕິມະຮະແນປະກະຄູ.
- ພຸທະສສາທິຈະພັນຫຼຸໂນ.
ໄສຍັງ ຕິງລົງຕີ ໂຄຕະໂມ.
- ຖ່ວເ ສະຫັບສານີ ກິກຂຸໂຕ.
ເຢ ເມ ຂັ້ນມາ ປະວັດຕີໂນ.
- ພະລິພັກໂທວະ ທີ່ຮະຕິ.
ປັ້ງຍູ້ ຕັສສະ ນະ ວັດມັນຕີ.

[๑๐๒๐] ขอเชิญดูอัตภาพที่สตรีใช้เก้ามณีและต่างหูแต่งให้วิจิตร
ซึ่งมีหนังหุ้มกระดูกไว้ภายใน งามพร้อมเลือกผ้า

[๑๐๒๑] เท้าหันสองข้อมัดด้วยคริ้งสด หน้าหาด้วยจุรน ก็สามารถทำคนเขล่าให้ลุ่มหลง
แต่ไม่สามารถทำคนที่แสวงหาฝั่งคือนิพพานให้ลุ่มหลงได้

[๑๐๒๒] ผอมที่ตอบแต่งให้เป็นلونดังกระดานมากกรุก
ตาหันสองที่หยอดด้วยยาหยอดตา ก็สามารถทำคนเขล่าให้ลุ่มหลง
แต่ไม่สามารถทำคนที่แสวงหาฝั่งคือนิพพานให้ลุ่มหลงได้

[๑๐๒๓] กายที่มีสภาพเปื่อยเน่าเป็นธรรมชาติซึ่งตอบแต่งแล้ว
เหมือนกล่องยาหยอดตาใหม่ๆ ทึงดงาม ก็สามารถทำคนเขล่าให้ลุ่มหลง
แต่ไม่สามารถทำคนแสวงหาฝั่งคือนิพพานให้ลุ่มหลงได้

(พระอันනท gereะเมื่อบรรลุอรหัตผลแล้ว กล่าวอุทานว่า)

[๑๐๒๔] พระอันනท gereะผู้โคตมโคตระ เป็นพหุสูต
กล่าวธรรมได้อย่างวิจิตร เป็นพุทธอุปัชฌาย ปลงภาระได้แล้ว
พระจากิกิเลสที่ประกอบสัตว์ไว้ พอเอนาภายลงนอน

[๑๐๒๕] เป็นผู้สิ้นอาสวะ พระจากิกิเลสที่ประกอบสัตว์ไว้
ล่วงกิเลสเป็นเครื่องข้อง ดับกิเลสได้สนิท
ถึงฝั่งตรงข้ามจากความเกิดและความตาย
ยังทรงร่างกาย ซึ่งมีในภาพสุดท้ายอยู่

(ท้าวมหาพรหมขีณาสพชั้นสุทธารา华ส กล่าวแก่กลุ่มพระภิกษุบางพากที่ติงพระอันනทว่า “ยังมีกลิน”
ไม่เหมาะสมที่จะสังคายนาราประธรรมวินัย เพื่อจะประกาศการบรรลุอปattiเส่นิพพานของพระเถระ จึงกล่าวว่า)

[๑๐๒๖] ธรรมทั้งหลายของพระพุทธเจ้า
ผู้ทรงเป็นผู้พันธ์แห่งดวงอาทิตย์ ตั้งอยู่เฉพาะในบุรุษพิเศษได
บุรุษพิเศษนั้น คือพระอันනทโคตมโคตระ
ยังดำรงอยู่ในหนทางเป็นที่ดำเนินไปสู่นิพพาน

(พระอันනท gereะตอบคำถามของพระมหาณ ที่ถามว่าธรรมมีประมาณเท่าไรที่พระศรัตตาตรัสไว้)

[๑๐๒๗] เราได้เรียนมาจากพระพุทธเจ้า ๙๙,๐๐๐ พระธรรมชั้นธ์
จากภิกษุ ๒,๐๐๐ พระธรรมชั้นธ์
จึงรวมธรรมที่เราซ้ำซองคล่องปากได้ ๙๔,๐๐๐ พระธรรมชั้นธ์

(พระอันනท gereะเมื่อจะตักเตือนพระภิกษุรูปหนึ่งผู้ไม่ประกอบในวิปัสสนาธุระหรือคันถักระ จึงกล่าวว่า)

[๑๐๒๘] คนที่มีการคึกคาน้อยนี้ ยอมแก่ไปเปล่าเหมือนโคลพิพัท
เข้าเจริญแต่เนื้อหนัง ส่วนปัญญาเจริญไม่

១០២៨. “ພະអុសស្តុទេ វិប័យសត្វត៉ង
អ៊ានទេ ថាគីប័យនារោវេ”
ឯ ស្តើពេនាតិម៉ោលូយោគំទិ.
ចំណោះ បែវិភាគពិ ម៉ាង.
១០៣០. “ພະអុសស្តុត៉ង អុបាសេយយេ
ត៉ង មូលុង ពុរិអុមេជារិយសសេ
ស្តុត្មូល នន ិនាសេយេ.
ត៉ស្តុមា ខំមេនេទេ សិយា.
១០៣១. “បុរិប័យរុញ្ញុ វិតត្មូលុ
ស្តុកមេហីត្មូល គោលហាតិ
និរុតិប័យកិវិទេ.
វិតត្មូលិប័យប័យវិរិកខេទិ.
១០៣២. “ខៀនទុយា ធនកិកកោទេ ហេទិ
សេមេយេ សិ ប័យអេបិ
អុសសេហិទុវា ពុលេតិ ត៉ង.
វិចម៉ែត៉ង ស្តុសេមាធិទេ.
១០៣៣. “ພະអុសស្តុត៉ង ខំមេនេរ៉ាង
ខំមេវិធម្មុលុណោមាក៉ាងខ៉ាង
សំបៀបុញ្ញលុង ពុទ្ធសារេក៉ាង.
ត៉ង វេចឆេន តោវិនីង.
១០៣៤. “ພະអុសស្តុទេ ខំមេនេទេ
ជ័កុ សំបៀបុលិសសេ លិកសសេ
កិវិទេ មេហេសិនិ.
បុរិនិយោ ធមេអុសស្តុទេ.
១០៣៥. “ខំមេរាមិ ខំមេរោទេ
ខំម៉ាង ឧបុន្ណោសេរ៉ាង វិកុ
ខំម៉ាង ឧបុន្ណិវិនិតៈយ៉ាង.
សំខំម៉ា នន ប័យិរាយេទិ.
១០៣៦. “កាយេម៉ែនិនិរោនិ
សេវិនិស្តុធមិទិនិសសេ
ិនិយោមោន ឧបុន្ណិវិនិតៈហេ.
កុទេ សេមេណោដាស្តិតា.
១០៣៧. “នន បៀកុនិតិ ិនិស សំបៀបា
គោទេ កូលិយានុនិមិតត៉មុហិ
ខំម៉ា នន បែវិភាគពិ ម៉ាង.
អ៊ាននេការុងវេ ិនិយោទិ.

(พระอานนท์ gerade เมื่อจะตักเตือนภิกษุผู้อัคคีว่าตนเป็นพหุสูต และดูหมื่นผู้อื่น จึงกล่าวว่า)

[๑๐๒๗] ผู้ที่มีการศึกษามาก กลับดูหมื่นผู้ที่มีการศึกษาน้อย
เพราการศึกษาเป็นเหตุ ย่อมประภูมิแก่เรา เมื่อคนตาบอดถือดวงประทีปไป

[๑๐๓๐] บุคคลพึงเข้าไปนั่งใกล้ท่านผู้เป็นพหุสูต
ทั้งไม่ควรทำสุตให้เลื่อมสูญไป เพราะความเป็นพหุสูตนั้น เป็นรากแห่งของพระมหาธรรม
จะนั่น จึงควรเป็นผู้ทรงธรรม (ในเบื้องต้น หมายถึง เป็นผู้ทรงปริยัติธรรม)

(พระอานนท์ gerade เมื่อจะแสดงเนื้อความที่บุคคลควรจะให้สำเร็จได้ด้วยปริยัติธรรม จึงกล่าวว่า)

[๑๐๓๑] บุคคลรู้เบื้องต้นและเบื้องปลายภาษิต (แห่งปริยัติธรรม)
รู้อรรถแห่งภาษา ฉลาดในนิรตติบท (คือในปฏิสัมภิทาทั้งล้วน)
เรียนธรรมให้รู้ให้เข้าใจได้ดี (ทั้งโดยอรรถะและพยัญชนะ) และพิจารณาเนื้อความได้รอบ
[๑๐๓๒] เข้าทำความพอใจ (ในวิปัสสนา) ด้วยความอดทน (ต่อการเพ่งพินิจ)
พยายามพิจารณาไตรตรองถึงนามรูปนั้น เริ่มตั้งความเพียรในเวลา (ที่ควรประกอบจิต
เป็นต้น) จึงจะพึงเป็นผู้มีจิตตั้งมั่นดี (ด้วยวิปัสสนา samañhi หรือตัวยมරุค samañhi)
ในภายใต้ (อารมณ์กรรมฐาน) ได้

(พระอานนท์ gerade เมื่อกล่าวถึงความของพหุสูต จึงกล่าวถึงคตาเหล่านี้ว่า)

[๑๐๓๓] ผู้หวังความรู้แจ้งธรรม พึงคบหาท่านผู้เป็นพหุสูต
ทรงธรรม มีปัญญา เป็นพุทธสาวกเช่นนั้น

[๑๐๓๔] บุคคลผู้เป็นพหุสูต ทรงธรรม
รักษาด้วยธรรมะของพระพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่
ผู้เป็นพหุสูตเช่นนั้น เป็นดวงตา และเป็นปูชนียบุคคลของชาวโลกทั้งมวล

[๑๐๓๕] ภิกษุมีธรรมเป็นที่มายินดี ยินดีแล้วในธรรม

พิจารณาเครื่องรำพูถึงธรรม ระลึกถึงธรรมอยู่
ก็ยอมไม่เลื่อมจากพระลัษณะธรรม

[๑๐๓๖] ภิกษุผู้หนักในความตระหนัก
เมื่อภายในและชีวิตเลื่อมไปอยู่ เครื่องขยันหมั่นเพียร ยังติดความสุขทางกาย
จะมีความอยู่ผาสุกด้วยความเป็นสมณะได้แต่ที่ไหน

(พระอานนท์ gerade ประการการปรินิพพานของพระธรรมเสนาบดีสarineputra กล่าวถึงคตานี้ว่า)

[๑๐๓๗] ทิศทุกทิศไม่ประภูมิ ธรรมทั้งหลายก็ไม่เจ้มแจ้งแก่เรา
เมื่อพระธรรมเสนาบดีซึ่งเป็นกัลยาณมิตร นิพพานเลียแล้ว
โลกนี้ทั้งหมด ก็ประภูมิเมื่อกับว่า มีดมิด

១០៣៨. “អ៊ិចការណីតិចសម្រាប់បង្កើតជាអនុវត្តន៍	ឧបតាថ្មី លោកស្រី សារិន សារិន	ឧបតាថ្មី លោកស្រី សារិន សារិន
១០៣៩. “យើ ប្រាការ និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន
១០៤០. “ការបង្កើតជាអនុវត្តន៍ និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន
១០៤១. “ការបង្កើតជាអនុវត្តន៍ និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន
១០៤២. “ប៉ានុណីវិសេតិវិធី និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន
១០៤៣. “ប៉ានុណីវិសេតិវិធី និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន
១០៤៤. “ប៉ានុណីវិសេតិវិធី និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន
១០៤៥. “ប៉ានុណីវិសេតិវិធី និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន
១០៤៦. “ប៉ានុណីវិសេតិវិធី និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន
១០៤៧. “ពុទ្ធសាស្ត្រ ជំនាញ និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន
១០៤៨. “អាជីវកម្ម និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន
១០៤៩. “អាជីវកម្ម និង សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន	លោកស្រី សារិន សារិន

[๑๐๓๙] สำหรับคน ผู้สูญเสีย สหายรัก
หามิตรได้ มาใกล้เรา นิรันดร

บุพพการี ที่พำนัก ครุผู้สอน
เท่าโศจร สติรุ อยู่ในกา

[๑๐๔๐] มิตรเก่า ก็ทยอยล่วงลับ
ขออยู่เดียว เข้ามาน ผ่านไป

ความเคร้ากับ ไม่ยอมรับ มิตรใหม่
รอหลังฝนใหม่ ดุจนกไพรเฝ้ารังฯ

(พระคยาสดาได้ตรัสรักบพธะอาบนทเกราะ ด้วยพุทธภาษิตว่า)

[๑๐๔๐] เชออย่างได้ห้ามชนหมู่มากผู้เป็นชาวต่างรัฐต่างถิ่น
ที่พากันมาไม่ทันพบเรา
ชนเหล่านั้นซึ่งมุงฟังธรรม ลงเข้าพบเราได้
นี้แหลก เป็นเวลาเข้าพบเรา

(พระคยาสดาได้ฟังพุทธคำรับสั่นแล้ว ได้กล่าวภาษิตเหล่านี้ว่า)

[๑๐๔๑] พระคยาสดาผู้มีพระจักษุทรงประทานพระวโรกาส
ไม่ทรงห้ามชนหมู่มากซึ่งเป็นชาวต่างรัฐต่างถิ่น
ที่พากันมาไม่ทันเข้าเฝ้า

[๑๐๔๒] เมื่อเราเป็นเลขบุคคลอยู่ ๒๕ ปี การลัษณภูมิได้เกิดขึ้น
ท่านจะมองเห็นธรรมว่าเป็นธรรมดีงาม

[๑๐๔๓] เมื่อเราเป็นเลขบุคคลอยู่ ๒๕ ปี โถลลัษณภูมิได้เกิดขึ้น
ท่านจะมองเห็นธรรมว่าเป็นธรรมดีงาม

[๑๐๔๔] เราได้อุปถัมภ์จากพระผู้มีพระภาคด้วยเมตตาภัยกรรม
ดุจพระฉายาที่ติดตามพระองค์เป็นเวลา ๒๕ ปี

[๑๐๔๕] เราได้อุปถัมภ์จากพระผู้มีพระภาคด้วยเมตตาภัยกรรม
ดุจพระฉายาที่ติดตามพระองค์เป็นเวลา ๒๕ ปี

[๑๐๔๖] เราได้อุปถัมภ์จากพระผู้มีพระภาคด้วยเมตตาภัยกรรม
ดุจพระฉายาที่ติดตามพระองค์เป็นเวลา ๒๕ ปี

[๑๐๔๗] เมื่อพระพุทธองค์เล็งจังกรม
เราได้จังกรมตามเบื้องพระปณิชภูมิของพระองค์
เมื่อพระองค์ทรงแสดงธรรมอยู่ ญาณได้เกิดขึ้นแก่เรา

(เมื่อพระคยาสดาใกล้ปรินิพพาน พระคยาสดาจะความเคร้าโศกเข้าครองบำบัด ยืนหนียอดาฟีประทุ
กล่าวภาษิตนี้ไว้)

[๑๐๔๘] เรายังเป็นเลขมีกิจที่ต้องทำ ยังไม่ได้บรรลุอรหัต
แต่พระคยาสดาผู้ทรงอนุเคราะห์เรา ปรากฏว่าปรินิพพานเลี้ยงแล้ว

๑๐๔๙. “ຕະທາສີ ຍັງ ກົງສະນະກັງ
ສັພພາກຮະວະຽບເປີເຕີ

ຕະທາສີ ໂລມະໜັງສະນັງ.
ສັມພຸຖເນ ປະຣິນິພຸດ.

๑๐๕๐. “ພະຫຸສສູໂຕ ພັມມະນະໂຣ
ຈັກໜຸ ສັພພັສສະ ໂລກ້ສສະ

ໄກສາຮັກໂຂ ມະເຫສີໂນ.
ອານັນໂຖ ປະຣິນິພຸໂຕ.

๑๐๕๑. “ພະຫຸສສູໂຕ ພັມມະນະໂຣ
ຈັກໜຸ ສັພພັສສະ ໂລກ້ສສະ

ໄກສາຮັກໂຂ ມະເຫສີໂນ.
ອັນນະກາເຮ ຕະໂມນຸໂຖ.

๑๐๕๒. “ຄະຕິມັນໂຕ ສະຕິມັນໂຕ
ສັກພັມມະນະນາຮະໂກ ເຕີໂຣ

ນິຕິມັນໂຕ ຈະ ໂຍ ອີສີ.
ອານັນໂຖ ຮະຕະນາກະໂຣ.

๑๐๕๓. “ປະຣິຈິນໂນ ມະຍາ ສັຕາ
ໂອທິໂຕ ຄະຮຸໂກ ກາໂຣ

ກະຕັງ ພຸທນັສສະ ສາສະນັງ.
ນັຕື ທານີ ປຸ່ນັພກະໂວ”ຕີ.

๓. ມາກສຸສປຸເຮຄາດາ

๑๐๕๔. “ນະ ຄະເນະ ປຸ້ກຂະໂຕ ຈະເຣ ວິມະໂນ ໂທດ ສະມາຊີ ທຸລລະໂກ.
ນານາຈະນະສັງຄະໂໂ ຖຸໂຂ ອິດີ ທີສຸວານະ ຄະດັ່ງ ນະ ໂຈະເຍ.

๑๐๕๕. “ນະ ກຸລານີ ອຸປັພພະເໜ ມຸນີ
ໂສ ອຸສສຸກໂກ ຮະສານຸດຶກໂຮ

ວິມະໂນ ໂທດ ສະມາຊີ ທຸລລະໂກ.
ອັຕດັງ ຮີ້ຢູ່ຈະຕີ ໂຍ ສຸຂວະໂໂ.

(พระอานนท์ธรรมเห็งแห่งนันดินไหง และความแฝกไปแห่งเลี่ยงกลองสวรรค์ ด้วยความลังเวช กล่าวว่า)
[๑๐๔๗] เวลาหนึ่น (เรา) ได้มีความสะพรึงกลัว และขนพองสยองเกล้า
ในเมื่อพระสัมมาลัมพุทธเจ้าผู้ประกอบด้วยพระคุณอย่างประเสริฐ
โดยอาการทั้งปวง เสต็จดับขันธ์ปรินิพพานแล้ว

(พระธรรมลังคากาจารย์ทั้งหลาย เมื่อจะสรรเริญพระอานนท์ธรรม จึงกล่าวภาชิตเหล่านี้ว่า)

- [๑๐๔๘] พระอานนท์ธรรมเป็นพหุสูตร ทรงธรรม
รักษาดังธรรมะของพระพุทธเจ้า ผู้แสวงคุณอันยิ่งใหญ่
เป็นดวงตาของชาโภิกทั้งมวล ปรินิพพานเสียแล้ว
- [๑๐๔๙] พระอานนท์ธรรม เป็นพหุสูตร ทรงธรรม
รักษาดังธรรมะของพระพุทธเจ้า ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่
เป็นดวงตาของชาโภิกทั้งมวล กำจัดความมีดในโลกที่มีดมันได้
- [๑๐๕๐] พระอานนท์ธรรมมีคติ มีสติ มีธิติ แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่
และทรงพระลักษณะไว้ ได้เป็นปอเกิดแห่งรัตนะ

(พระอานนท์ธรรม ก่อนจะปรินิพพาน ได้กล่าวภาชิตสุดท้ายไว้ว่า)

- [๑๐๕๑] เราได้ปรนนิบติพระค่าสدا
ได้ทำตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
ลงภาระที่หนักเสียได้ บัดนี้ไม่มีการเกิดอีก

๓. มหากัสสป gerektา ภาชิตของพระมหากัสสป gerektะ

(พระมหากัสสป gerektะได้กล่าวภาชิตเหล่านี้ เพื่อตักเตือนภิกษุผู้ชอบคลุกคลีในคนະและในตระกูลว่า)

- [๑๐๕๒] บุคคลไม่พึงมีหมู่คุณะแวดล้อมเที่ยวไป
พระเป็นเหตุทำใจให้ผุ้งช้าน ยกแก่การได้ samañhi
การลงเคราะห์ชนต่างๆ เป็นความลำบาก
บุคคลเห็นโทษด้วยประการจะนี้แล้ว
ไม่พึงชอบใจการคลุกคลีด้วยหมู่คุณะ
- [๑๐๕๓] มุนีไม่พึงเกี่ยวข้องตระกูลทั้งหลาย
พระเป็นเหตุทำใจให้ผุ้งช้าน ยกแก่การได้ samañhi
ผู้ขวนขวยเกี่ยวข้องกับตระกูลนั้น
ย่อมติดในรถ ละทิ้งประโยชน์ อันจะนำความสุขมาให้

១០៥៦. “ប៉ាងកូចិ ហិ នង ឧវាគម្មយុង
ត្បូម៉ែង ស៉លនេ ទុរុពភេអ៉ាង

ຢາຍັງ ວັນທະນະປຸ່ຈະນາ ກຸເລສູ.
ສັກກາໂຮ ກາບປຸ່ວິເສນະ ຖຸ່ຈະໂໂກ.

๑๐๕๗. “ເສນາສະນັມໜາ ໂອຮູຍທະກູຫຼັງຈັນຕັ້ງ ປຸ້ມສັງ ກຸມຈິງ

នະគະរ៉ាង ពិនិត្យ ការបង្កើត ការអភិវឌ្ឍន៍
សកក់ជំនួយ ពីរ និង ពីរ និង ពីរ និង ពីរ.

១០៥៩. “ត្រូវមេ ប៉ាកកែនង ហ៊ុតពេនង
ខាល់ប៉ាក ប៉ាកឱ្យប៉ានត័តសស

ခာ ဒုလ်ပံ့ ခုံ ပန်မာမီ.
ခံ ကုလိ ဂေတ္ထ နိုံ သံ ဓန.

១០៥៧. “ក្បាសិន្តមុលឈ្មោះ និស្សាយប
រុញចំណានៗ វា រូតទៅ វា

ଆଲୋପାଙ୍ଗ ତଙ୍ଗ ଘରାଣ୍ଡିଶିଙ୍ଗ.
ଶେରୁଜାଙ୍ଗ ମେ ନବ ଵିଚଚନ୍ତି.

១០៦០. “អុតិវិធីបិនទោ ភាគទី
សេនាសេង រកខេមល៉ា
យ៉ាសេចេ ឧវិសំណុត្រា

ປຸ່ມຸຕັງຈະ ໂອສະຮັງ.
ປັ້ງສຸກລັງຈະ ຈຶວຮັງ.
ສະ ເວ ຈາຕທິໂສ ນໂຣ.

១០៦១. “យ៉ាទនេ ខោក វិហ័ម្បញ្ញតិ
តែសសេ ផុនីសសេ ពាយាតុ
អិកិធមេលេប្រព័ន្ធ

ອາរຸ້ຫັນຕາ ສີລຸຈະຍັງ.
ສັມປະຫາໂນ ປະຕິສສະໂຕ.
ກັສສະໂປ ອະກົຽຮະຕີ.

๑๐๖๒. “ປິນທະປາຕະປະກົງກັນໂຕ[໨]
ມາຍະຕີ ອະນປາຖາໂນ

ເສລະມາຮູຍທະ ກັສສະໂປ່ງ.
ປະທິນະກະຍະເກຣະໄວ.

๑๐๖๓. “ປິນທະປາຕະປະວິກັນໂຕ[໨]
ມາຍະຕີ ອະນປາຖາໂນ

ເສລະມາຮ່ວຍຂະ ກົສສະໂປ.
ຕັ້ງຂະມານເສ ນິພພົຕ.

๑๐๖๔. “ປິນທະປາຕະປະລົງກັນໂຕ
ມາຍະຕີ ອະນປາຖາໂນ

ເສລະມາຮູຍຂະ ກ້ສສະໂປ.

ກະຕະກົງໄຈ ວະນາສະໂວ.

១០៦៥. “កະរើមាណាពិតេតា កុណធម្មរាជវិទ្យាអាស៊ា

ภูมิภาค มะโนรามา.
เต เสลา ระมะยันติ มัง.

[๑๐๕๖] ด้วยว่า่นักประชัญ มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น
กล่าวการไหว้และการบูชาในตรากูลทั้งหลายว่า เป็นปีกตาม
เป็นลูกศรอันละเอียด ซึ่งตอนนี้ขึ้นได้ยาก
เป็นลักษณะที่คนชัวละได้ยาก

[๑๐๕๗] เรalignจากเสนาสนะแล้ว ได้เข้าไปบินทباتยังนคร
ได้เข้าไปยืนอยู่ใกล้ๆ บุรุษโรคเรือนซึ่งกำลังบริโภคอาหารนั้น ด้วยความเอื้อเฟื้อ

[๑๐๕๘] บุรุษโรคเรือนนั้น ใช้มือข้างที่หงิงอ
น้อมคำข้าวเข้ามาถวายเรา และเมื่อเข้าไปคำขาวลง
นิ่วมือของเขาน่าเพาะ ก็ขาดตกง琳ไปตามธรรมของเรา

[๑๐๕๙] เราได้อาคัยฝาเรือนฉันคำข้านี้อยู่
ขณะฉัน หรือฉันเสร็จแล้ว เราไม่มีความรังเกียจเลย

[๑๐๖๐] ภิกขุได้มีดูหมินบริโภคปัจจัย ๔ นี้ คือ^๔
อาหารบินทباتที่จะต้องลูกขี้นยืนรับ ๑ บังสุกุลจีวร ๑
เสนาสนะคือโคนไม้ ๑ ยาดองด้วยน้ำมูตรเน่า ๑
ภิกขุนแหละ ควรอยู่ในทิศทั้งสี่ได้

[๑๐๖๑] ในปัจจมิวัย ภิกขุบางพากเมื่อขึ้นกฎเข้าย่ออมลำบาก
แต่กัสสปะ ซึ่งเป็นทายาทของพระพุทธเจ้า
มีสติสัมปชัญญะตั้งมั่น เชึงแรงด้วยกำลังฤทธิ์ ย่อมขึ้นได้สบาย

[๑๐๖๒] กัสสปะ ซึ่งหมดอุปทาน ละความหาดกลัวภัยได้แล้ว
กลับจากบินทباتแล้ว ได้ขึ้นกฎเข้า เข้ามานอยู่

[๑๐๖๓] กัสสปะ ซึ่งหมดอุปทาน เมื่อสัตว์ทั้งหลายถูกไฟไหม้อยู่
ก็ดับไฟเลียได้ กลับจากบินทباتแล้ว ได้ขึ้นกฎเข้า เข้ามานอยู่

[๑๐๖๔] กัสสปะ ซึ่งหมดอุปทาน ทำกิจเสร็จแล้ว ไม่มีอาสา
กลับจากบินทباتแล้ว ได้ขึ้นกฎเข้า เข้ามานอยู่

[๑๐๖๕] ภูมิภาคเรียงรายไปด้วยแนวต้นกุ่ม
น้ำรื่นรมย์ใจ กึกก้องด้วยเสียงช่างร้อง น้ำรื่นรมย์
ล้วนแล้วด้วยกฎเข้า ย่อมทำเราให้ยินดี

១០៦៦. “នីលុយភាពនារូបិទ ឯកសារពេជ្ជសញ្ញានា	វរិសិទ្ធិ សុខិននេរោ។ ពេល រំមែនី ម៉ង.
១០៦៧. “នីលុយក្បាល់សាច់ពិសាត វារៈណាកិរុទា រំម៉ា	ក្បាល់គរោរវប្បធម៌. ពេល រំមែនី ម៉ង.
១០៦៨. “ឧបវិត្យូវិត្យារូបិទ អ៊ូរុញ្ញនិទ្ទេ សិរិទិ	នៅការ ិនិភិ សេវិទា. ពេល រំមែនី ម៉ង.
១០៦៩. “ឧបលីង ឈាយិតុកាម៉ែសស់ ឧបលីង មេ វត្ថកាម៉ែសស់	បំហិត់ត់សស់ មេ សេចក្តី. បំហិត់ត់សស់ វិកុឃុុន់.
១០៧០. “ឧបលីង មេ ធភាសាកាម៉ែសស់ ឧបលីង មេ ឲ្យកាម៉ែសស់	បំហិត់ត់សស់ វិកុឃុុន់. បំហិត់ត់សស់ តាតិន់.
១០៧១. “អូមាបុប្រណែនេ សេមានា នានាកិច្ចគោរកិនណា	គេគេនាវិធានិទ្ទេ. ពេល រំមែនី ម៉ង.
១០៧២. “ឧបនាកិនណា គេហូវិទ្យិ នានាកិច្ចគោរកិនណា	មិគេសងមុខនិសេវិទា. ពេល រំមែនី ម៉ង.
១០៧៣. “វ៉ានិទិកា បុរុសិលា អំពុះសោរលេសញ្ញានា	គុណុះគុលមិគាយុទា. ពេល រំមែនី ម៉ង.
១០៧៤. “នេ ប៉ូយុងគិកេនេ ពុរិយេនេ យោទា កេក៉ែគេចិត្តសស់	រោទិ មេ ហេតិ តាតិសិ. សំមា នូម៉ង វិប៉ែសស់តោ.

[១០៦៦] រួម្រាប់លាន៉ាងមីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុង
មីនាំយែន ទរងគាមសភាហាត វិវាទ
បានបាយចំណោមលងគំរូទុក យោមហាមីទៅរីនរម្យ

[១០៦៧] យកដរួម្រាប់លាន៉ាងមីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ
មួនទូទាត់មីនាំយែន ពីក្រុងការងារ មួនពីក្រុងការងារ
មីតិ៍ខើយទូទាត់មីនាំយែន ជាបីទីបានបាយចំណោមលងគំរូទុក
តិនខុនខ្លាន៉ាងមីនាំយែន យោមហាមីទៅរីនរម្យ

[១០៦៨] រួម្រាប់លាន៉ាងមីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ មីពីន៉ាំរីនរម្យ
ថែលាការិកអាណាពិបាបី ចេះឆេះចំណោមលងគំរូទុក
យោមហាមីទៅរីនរម្យ

[១០៦៩] សាតាន៉ាងមីនាំយែន ហេមាមេក់រោ ធ្វើតិ៍តិ៍ដីយា មុងខ្សោមាន
ហេមាមេក់រោ ធ្វើបើនិកមុំតិ៍តិ៍ដីយា មុងបរិបទិន្នន័យ

[១០៧០] ហេមាមេក់រោ ធ្វើបើនិកមុំតិ៍តិ៍ដីយា មុងគាមពាសក
ហេមាមេក់រោ ធ្វើបើនិកមុំតិ៍តិ៍ដីយា ម៉ោងគំរូទុក

[១០៧១] រួម្រាប់លាន៉ាងមីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ
គ្រប់គ្រងការងារ មីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ
គ្រប់គ្រងការងារ មីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ

[១០៧២] រួម្រាប់លាន៉ាងមីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ
មីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ
គ្រប់គ្រងការងារ មីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ
គ្រប់គ្រងការងារ មីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ

[១០៧៣] រួម្រាប់លាន៉ាងមីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ
មីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ
គ្រប់គ្រងការងារ មីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ
គ្រប់គ្រងការងារ មីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ

[១០៧៤] គ្រប់គ្រងការងារ មីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ
យោមហាមីទៅរីនរម្យ យោមហាមីទៅរីនរម្យ
ពិភាក្សាតំនើនមីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ

(*រួម្រាប់លាន៉ាងមីតិ៍ខើយទូទាត់មេដៃ នៅក្នុងការងារ)

១០៧៥. “កំណើង ធម្មកំង នន ការរោយ
អុសកុក្រិក តូ រាសានុគិទ្ធ

បច្ចុប្បន្នជំរឿង នន ឲ្យយុប្បន្ន.
អត់តាំង វិញ្ញាគាតិ ឲ្យ សុខាហេហ៍.

១០៧៦. “កំណើង ធម្មកំង នន ការរោយ
កិច្ចាគារ ការ ឲ្យ កិលមេដិ

បច្ចុប្បន្នជំរឿង ឧនតតថានេយបេតាំង.
ទុកិច្ច តូ សមោតាំង នន ិនភ័ពិ.

១០៧៧. “ខ្លួន ឲ្យប្រើប្រាស់ម៉ោង
ប្រាក់ប្រាក់ នន ការរោយ

អត់តានាំបិ នន ប៊សសេតិ.
ឧប់ប់ សេយិតិ ម៉ូលុយបេតិ.

១០៧៨. “ឧប់ប់ សេយិតិ សមាន៉ា
នន តាំង ឲ្យ សេយិតិ ប្រាក់ប្រាក់

បាល ម៉ូលុយបេតិ អត់តានាំ.
ប្រាក់ប្រាក់ នន រ៉ាង.

១០៧៩. “ឲ្យ ឲ្យ សេយិតិ ម៉ូលុយបេតិ
ខិន តាំងសេវិតូ វាតិ

នាង់ សេយិតិ វា បេនបេ.
វិចាសុ នន វិកំបែតិ.

១០៨០. “ប៉ូលុយបេតិ តាំង តាតិ
ខេតុតាមេនុតាំង

សីលេសុ សុសេមាតិតាំង.
តាំង ឲ្យ សេយិតិ ប្រាក់ប្រាក់

១០៨១. “យ៉ាសេ សេបុរុមេជាវិសុ
អារារកា ហិតិ សេកម្មមា

ការរោយ ឲ្យប្រើប្រាស់ភ័ពិ.
ននភ័ពិ ប្រើប្រាស់វិ យោតា.

១០៨២. “យេសេ ឲ្យ ហិន ឲ្យតាមប៉ះ
វិរុបុរុមេជាវិរិយា ពេ

សេភាព សំមា ឲ្យប្រើប្រាស់ឲ្យតាំង.
ពេសេ ឲ្យ ប្រើប្រាស់ភ័ពិ.

១០៨៣. “អុកមេត្ត ឲ្យប្រើប្រាស់ភ័ពិ
កំបែវ សីអេជំមេនេ

ប៉ះសុកលេនេ ប្រើប្រាស់ភ័ពិ.
នន តូ ពេសេ ឲ្យប្រើប្រាស់ភ័ពិ.

(พระมหากัลปะ เมื่อจะให้โอวาทแก่กิกขุผู้มีภารณะเป็นที่มายินดี ผู้ยกได้ปัจจัย จึงกล่าวว่า)

[๑๐๗๕] กิกขุไม่ควรทำงานก่อสร้างให้มาก

พึงเว้นห่างหมู่ชน ไม่พึงขวนขวยเพื่อลาภผล

กิกขุผู้ปฏิบัติเช่นนั้น เป็นผู้ขวนขวยในลาภผล และติดในรսอาหาร

ย่อมลงทะเบียนประโยชน์ที่จะนำความสุขมาให้

[๑๐๗๖] กิกขุไม่พึงทำงานก่อสร้างให้มาก

พึงเว้นห่างงานก่อสร้างนั้น ซึ่งไม่นำประโยชน์มาให้ตน

เพราะกาจจะเห็นดeneหน่อยเมื่อยล้า

เชือซึ่งประสบความลำบาก ย่อมไม่ประสบความสงบใจ

(พระมหากัลปะ เมื่อจะให้โอวาทแก่กิกขุผู้มีมานะจัด สำคัญตนว่าเป็นบัณฑิต ผู้มีแต่สุตตะ จึงกล่าวว่า)

[๑๐๗๗] กิกขุไม่พิจารณาเห็นแม่ประโยชน์ตน

ด้วยเพียงท่องบ่นพระพุทธเจดียะ

ย่อมเที่ยวชูคอ สำคัญตัวว่าประเสริฐกว่าเขา

[๑๐๗๘] นรชนได้ไม่ประเสริฐ เป็นพาล

สำคัญตนว่าประเสริฐกว่าเขา เสมอเขา

ท่านผู้รู้ทั้งหลาย ย่อมไม่สรวประเสริฐนรชนนั้น ผู้มีใจกระดัง

[๑๐๗๙] ส่วนผู้ได้เป็นคนประเสริฐกว่าเขา

แต่ไม่ถือตัวว่าประเสริฐกว่าเขา เสมอเขา หรือว่าเลวกว่าเขา

ไม่หวนไหวด้วยมานะลักษอย่างหนึ่งใน ๔ อายุ

[๑๐๘๐] ท่านผู้รู้ทั้งหลายย่อมสรวประเสริฐผู้นั้นเหลวว่า

มีปัญญา ผู้คงที่เช่นนั้น ตั้งมั่นดีในคีลทั้งหลาย

บำเพ็ญความสงบใจอยู่เนื่อง ๆ

(พระมหากัลปะ เมื่อจะให้โอวาทแก่กิกขุผู้ว่ายาก จึงกล่าวว่า)

[๑๐๘๑] ผู้ใดไม่มีความเคราะฟูในเพื่อนพรหมจารีทั้งหลาย

ผู้นั้นย่อมห่างไกลจากพระสัทธธรรม เหมือนฟ้ากับดิน

[๑๐๘๒] ก็เหล่ากิกขุมีหริและโtotตปปะ ตั้งมั่นโดยชอบทุกเมื่อ

มีพรหมจรรย์ของกาม ย่อมเป็นผู้มีgapใหม่ลีนแล้ว

[๑๐๘๓] กิกขุที่ยังมีจิตฟุ่งซ่าน กลับกลอก

ถึงจะห่มผ้าบังสุกุล ก็ย่อมไม่engดงามด้วยผ้าบังสุกุลนั้น

เหมือนวานรที่คลุมด้วยหนังราชสีห์ ไม่engดงาม

១០៨៥. “ឧបនុកម្រោគ ឧបចាយប័ល
តែវាតិ ប៉ាងស្បែកលេនះ

១០៨៥. “ខោពេ សំមុខុលា ពេវា
កំសេរោគសេខ័ត្តសានី

១០៨៦. “ខំមេសោប័តិង វីរ៉ា
តានិភូតត៉ា នំម៉ែស៉ែនតោ

១០៨៧. ““នេះមើ ពេ បុរិសាច់ឈូណុះ
យ៉ែសេ ពេ នាកិច្ចាមាម៖

១០៨៨. ““អ៉ាជេរ៉ា វេតារ៉ា
យេ មេយ៉ា នាកិច្ចាមាម៖

១០៨៩. “ត៉ាង ពេទា ពេវោយេ
តានិភូតត៉ា ពេទា ពិស្ងុវា

១០៨៩. “យារោគា ពុទ្ធទេទំពុំ
ឯុទ្ធផុទ្ធលើ វិសិន្ទូវឃ៉ា

១០៩១. “បេរិចិន្ទូន មេយា ត៉ែទា
វូហិតិ កច្ចុកិ រារូ

១០៩២. “នេះ ីវោរេ នេះ សេយោនេ
គុទោនុ ឧបឱបប័មេយិយិ
អំពុនា នេកខោមេនិនិន៍

១០៩៣. “សេចិប៉ោនុនេគិវ៊ា តោ
ប៉ូណុះសិន មេហោណុះ

និបោកិ ស៉ែងុទិនុទិយិ.
សិទោវេ គិតិកិចំភករោ.

ិឬទិម៉ែនិតិ យេស៊ែសិនិ.
សំពេរេ ពេ ពុរិអុមេកាយិកា.

មេហោមោយិង សេមាធិត៉ង.
ទិភ្លុវុនិតិ ប៉ូជោតិកោតា.

នេះមើ ពេ បុរិសុតពេមេ.
យ៉ាងិ និសសាយេ មោយោចិ.

គំកិវិវិតិ គំកិវិតិ សេកិ.
វាលេវេនិសមាគេតា’.

បុរិត៉ង បុរិជោនារោង.
កំបុងិសេ សិត៉ង ឧបុ.

ខ្លោដិតុវា មេហោមុនិង.
សេកិនិ មេ នេ វិចិចិតិ.

កោត៉ង ពុទ្ធសេសេ តាសេន៉ា.
នោតិ ពានិ បុនិភកោវ៊ា.

កោបោន នុបោលិមប័តិ.
មុរាលេបុបុបង វិមេត៉ងវោ.
ទិភវាកិនិសសេវូ.

សោក្រាតិតិ មេហោមុនិ.
សេទា ចេរោចិ និពុទិ”ទិ.

[๑๐๘๔] ส่วนภิกขุผู้มีจิตไม่ฟังช้าน ไม่กลับกลอก มีปัญญารักษาตนรอด สำรวมอินทรีย์ ย่อมงดงามด้วยฝ้าบังสกุล เมื่อยอนราชลีห์ที่ซอกภูเขา จะนั่น

[๑๐๘๕] อุปัต্তิເທົມມືຖືທີ່ ມີເກີຍຣຕິຍຄ
ມີຈຳນວນມາກຄົງ ๑๐,๐๐๐ ເຫລັນ໌ ແລະ ພູມພຽມທັງໝອດນັ້ນ

[๑๙๖] พากันมายืนประนมมือ
 nob nōm thān phracharom leabap dī sāri būt rō pēn phrachay
 ผู้เข้ามาในสถาบันต้องยื่นอุปกรณ์ มีจิตตั้งมั่น พร้อมกับเปล่งวาจาว่า

[๑๐๙๗] ข้าแต่ท่านผู้เป็นบุรุษอาชาฯ ขอความนอบน้อมลงมีเด่ท่าน
ข้าแต่ท่านผู้เป็นบุรุษสูงสุด ขอความนอบน้อมลงมีเด่ท่าน
ที่พากเราไม่รู้ว่า ท่านอาศัยอารมณ์ใดเล่า ถึงเข้ามาอยู่

[๑๙๘] น่าอัศจรรย์จริงหนอ วิสัยเฉพาะตัวของท่านผู้รู้ทั้งหลาย ช่างลึกซึ้งยิ่งนัก
พวกเราผู้สามารถที่จะรู้วิสัยแม่ที่ละเอียด
ดุจนายมังรายผู้ยิ่งขันทร้ายได้ มาประชุมกันแล้ว ก็ยังรู้ไม่ได้

[๑๐๙๐] ทั่วพุทธอาณาเขต ยกเว้นพระมหามุนีเลี้ยง
เร้าได้เป็นผู้ประเสริฐในสุดงคคุณ ไม่มีใครเทียบเท่าเรา

[๑๐๙] เรากำนัปติพระศาสดา
ได้ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าแล้ว
ปลงภาระที่หนักเสียได้แล้ว ถอนต้นเหตุที่นำไปสู่ภพได้ขาดแล้ว

[๑๐๙๒] พระโคดมผู้ทรงพระคุณหาประมาณมิได้มีพระทัยน้อมไปในเนกขั้มมะ สลัดออกจากภพทั้งสามไม่ทรงติดจีวร บินทบาท เสนาสนะ
เหมือนเดอกบ้าโผลเข้าจากโคลนตามพันหน้า ไร้มลทิน ฉะนั้น

[๑๐๙] พระองค์เป็นจอมปราชญ์
มีสติปัญญาเป็นพระศอ มีครรภชาเป็นพระหัตถ์
มีปัญญาเป็นพระเดียร ทรงมีพระปรีชาญาณมาก
ทรงจริ古ไป เย็น สงบ ระงับกิเลสและกองทุกข์ได้ตลอดไป

กํจจานໂຄடຕສູດ

ທ່ານນິລສີໂຕ ຂວາຍ, ກຈຈານ, ໂລໂກ ເຢກຸຍເຢັນ -- ອົດຖືຕະບູຈາ ນົດຖືຕະບູຈ.

ໂລກສມຸຖຍໍ ໂຂ້, ກຈຈານ, ຍັງກວ່າຕໍ່ ສມມປຸປະບາຍ ປສູສໂຕ ຍາ ໂລເກ ນຕຸດີຕາ ສາ ນ ໂທີ.

ໂລກນິໂວຮໍ ໂຂ້, ກຈຈານ, ຍຕາງູຕໍ ສມມປປນຸບາຍ ປສສໂຕ ຍາ ໂລເກ ອຕຸຕິຕາ ສາ ນ ໂທີ.

“‘ສພັ່ນ ອາທຸລິ’” ຕີ ໂອງ, ກຈຈານ, ອຍເມໂກ ອນຸໂຕ. ‘ສພັ່ນ ນາທຸລິ’” ຕີ ອີ່ ທຸຕິໂຍ ອນຸໂຕ.

ເວເຕີ ເຕ, ກຈຈານ, ອຸໂກ ອນຸເຕ ອນຸປະມົມ ມະຊາເນ ຕາກໂຕ ດັນ ເທິງ ‘ອົງກະຕາປັດຈຸບາ ສັງຂາວ; ສັງຂາຣປັດຈຸບາ ວິຫຼຸມານຳ . ເປ . ເຄວມເສດຖະກິດ ເກວລສດ ທຸກໆຂອງນັກສູດ ສມຸຖໂຍ ໂທດ. ອົງກະຕາປັດຈຸບາ ຕຸເວາ ອາເສດວິວາດນິໂຮງາ ສັງຂານນິໂຮງ; ສັງຂານນິໂຮງ ວິຫຼຸມານຳນິໂຮງ . ເປ . ເຄວມເສດຖະກິດ ເກວລສດ ທຸກໆຂອງນັກສູດ ນິໂຮງ ໂທດ’’ຕີ

“ก็จะนะ โดยมากโลกนี้อาศัยที่สุด ๒ อย่าง คือ (๑) ความมี (๒) ความไม่มี ก็เมื่อบุคคลเห็นความเกิดขึ้นของโลกด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริง ความไม่มีในโลก ก็ไม่มี เมื่อบุคคลเห็นความดับแห่งโลกด้วยปัญญาอันชอบตามความเป็นจริง ความมีในโลก ก็ไม่มี

ก็จะนานะ โดยมากโลกนี้ยังพัวพันอยู่ด้วยอุบَاຍและความยึดมั่น อันเป็นเหตุที่ใจเข้าไปตั้งมั่นถือมั่นและนอนเนื่อง แต่ Oriyawan กไม่เข้าไปถือมั่นอุบَاຍและความยึดมั่น อันเป็นเหตุที่ใจเข้าไปตั้งมั่นถือมั่นและนอนเนื่องว่า ‘อัตตาของเราระ’ ไม่เคลื่ือบแคลง ไม่ส่งสัญญา ‘ทุกข์นั้นแลเมื่อเกิดขึ้น ย่อมเกิดขึ้น ทุกข์เมื่อดับ ย่อมดับไป’ Oriyawanนั้น มีญาณหยั่งรู้ในเรื่องนี้โดยไม่ต้องเชื่อผื่นเลย

ก็จะนาน ด้วยเหตุเพียงเท่านี้ จัดว่าเป็นสัมมาทิฎฐิ

ที่สุดอย่างที่ ๑ นี้ คือ สิ่งทั้งปวงมีอยู่ ที่สุดอย่างที่ ๒ นี้ คือ สิ่งทั้งปวงไม่มีอยู่

ตตากตไม่เข้าไปใกล้ที่สุดทั้ง ๒ อย่างนี้ ยอมแสดงธรรมโดยสายกลางว่า

อนึ่ง เพราะอวิชชาดับไปไม่เหลือด้วยวิรากะ สังขารจึงดับ เพราะสังขารดับ วิญญาณจึงดับ ฯลฯ ความดับแห่งกองทุกข์ทั้งมวลนี้ มีได้ด้วยประการจะนี้”

๔. ราชบุตรเดรคา

๒๙๕. “อุภะเยนเวะ สัมปันโน^๑
ยัญจัมหิ ปุตโต พุทธสสะ

๒๙๖. “ยัญจะ เม อาສava ชีนา
อะระหา ทักษิณายโยมหิ

๒๙๗. “กามันชา ชาลະปัจฉันนา
ประมัตตะพันธุนา พัทชา

๒๙๘. “ตัง กามัง อะหะมุชമิตุวَا
สะมูลัง ตัณหะมัพพุยหะ

ราชบุลังภัทโต มัง วิຖ.
ยัญจะ ชัมเมสุ จักขุมา.
ยัญจะ นัตถิ ปุนพภาคโว.
เตวิชโซ อะมะตัทกะ索.
ตัณหะจาทะนะณาทีตา.
มัจฉาวะ กุมินามุเช.
เนตุวَا มาเรสสะ พันธะนัง.
สีติภูโตสมิ นิพพุโต” ติ.

๔. ราชบุลเดรคา ภาษิตของพระราหุลเถระ

(พระราหุลเถระได้กล่าว ๔ คถา ไว้ดังนี้ว่า)

[๒๙๙] ชนทั้งหลายรู้จักร้าว่า พระราหุลผู้เจริญ^๒
เพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติ ๒ ประการนั่นเอง
คือเพราเหตุที่เราเป็นโอรสของพระพุทธเจ้า ๑
และมีดวงตาเห็นธรรมทั้งหลาย ๑

(มีชาติกำเนิดดี)
(เป็นผู้ปฏิบัติดี)

[๒๙๖] อนึ่ง เพราอาสาของเรามาลดลึกลงแล้ว
และเพราไม่มีการเกิดอีก
เราจึงเป็นพระอรหันต์ ผู้ควรแก่ทักษิณava

บรรลุวิชชา ๓ เห็นยอมธรรม

[๒๙๗] สัตว์ทั้งหลายเป็นดังคนตาบอดเพราไม่เห็นโทษในกาม
ถูกข่ายคือตัณหารดรึงไว้แน่น ถูกเครื่องมุงบังคือตัณหาปกคลุมไว้
ถูกมารผูกไว้ด้วยเครื่องผูกคือความประมาท เหมือนปลาในข้อง

[๒๙๘] เราถอนกามนั้นขึ้นได้แล้ว ตัดเครื่องผูกมารได้แล้ว
ถอนตัณหารดรึงทั้งราก (คือวิชชา) ได้แล้ว
จึงเป็นผู้เป็นดับสนิทแล้ว (ด้วยสุปากิเลสนิพพาน)

៥. រវាងបាលទុន្រកាតា ៩៦៨ - ៩៧៥

๑.	ปั๊สสะ จิตตะกะตัง พิมพัง อาตุรัง พะหุสังกับปัง	อะรุกา秧ง ສະມຸສສີຕັ້ງ. ຍັສສະ ນັຕົດ ປຸວັງ ຫຼືຕິ.
๒.	ปั๊สสะ จิตตะกะตัง ຮູປັງ ອັກູຈີງ ຕະເຈນະ ໂອນັກຮັງ	ມະນີນາ ກຸ່ນທະເລນະ ຈະ. ສະຫະ ວັດເທີ ໂສກະຕິ.
๓.	ອະລັດຕະກະກະຕາ ປາທາ ອະລັງ ພາລັສສະ ໂມຍາຍະ	ມຸ້ນັງ ຈຸນຄະກະມັກຂີຕັ້ງ. ໂນ ຈະ ປາຣະຄະເວສີໂນ.
๔.	ອັກູຈີງປະທະກະຕາ ເກສາ ອະລັງ ພາລັສສະ ໂມຍາຍະ	ເນຕຕາ ອັບໝະນະມັກຂີຕາ. ໂນ ຈະ ປາຣະຄະເວສີໂນ
๕.	ອັນູໜະນີວະ ນະວາ ຈິຕຕາ ອະລັງ ພາລັສສະ ໂມຍາຍະ	ປູ້ຕິກາໂຍ ອະລັງກະໂຕ. ໂນ ຈະ ປາຣະຄະເວສີໂນ.
๖.	ໂອກະທີ ມີຄະໂວ ປາສັງ ກຸ່ຕຸວາ ນິວາປັງ ດັຈຈາມະ	ນາສະຖາ ວາຄຸຮັງ ມີໂຄ. ກັນທັນແຕ ມີຄະພັນຮະເກ.
๗.	ນິນໂນ ປາໂສ ມີຄະວັສສະ ກຸ່ຕຸວາ ນິວາປັງ ດັຈຈາມະ	ນາສະຖາ ວາຄຸຮັງ ມີໂຄ. ໂສຈັນແຕ ມີຄະລຸກທະເກ.
๑.	ດູເຄີດ ຮ່າງກາຍ ວິຈິຕຣ ປນປ່ວຍ ມາກຝ່າຍ ໄມນາຍປອງ	ແພລດີດ ຍກໂຍງ ໂຄງຄລ້ອງ ໄມ່ຄຣອງ ຂໍາມຄໍ່າ ຄໍ້າຊູ
๒.	ດູສີ ວິຈິຕຣ ເຮືອນຮ່າງ ກະດູກ ພັນທາບ ຈາບໜູ	ດ້ວຍແກ້ວ ອຳພຽງ ຕ່າງໜູ
๓.	ສອງເທົ່າ ທາຄຮັ່ງ ປັ້ນແດງ ພອຫລອກ ພາລໃຫ້ ກ່າມຍາຍ	ຄຣອງຜ້າ ຄ່ອຍດູ ພຣິ້ງພຣາຍ
๔.	ຜມເຜົ້າ ແປດປອຍ ຜ້ອຍດັດ ພອຫລອກ ພາລພຣ້ອມ ຍອມພລື	ໄບໜ້າ ປັດແປ່ງ ເສີດຈາຍ
๕.	ກະບອກ ກລິ້ງໜ່ວຍ ສາຍເດັ່ນ ພອຫລອກ ພາລໃຫ້ ກ່າມຍາຍ	ບັນຫຼືຕ ໄມ່ງ່າຍ ເຫັນດີ
๖, ๗.	ດູຈຸພຣານ ດັກກວາງ ດັ່ງປ່ວງ ກິນເຫັ່ງ ຈາກຈຣ ສອນຄວາມ	ຂອບຕາ ຜິວຜັດ ແຕ່ມສື ບັນຫຼືຕ ຮູ່ໜື້ນ ທາງຕາຍ

๖. สิริมัณฑ雷คากา ภาษิตของท่านพระสิริมัณฑ雷

ปิดໄວ້ນັ້ນແຫລະ ຕັ້ງຮ້າວ
ອາບຕີ ອຢ່າປິດ ອຢ່າປິດ

ເປີດອອກໃຫ້ທ້າວ ກລັບໄມ້ຮັ້ວດ
ເປີດເພຍໃຫ້ໜົດ ໂມດຈົດດ້ວຍຕື່

ໂລກອັນ ມັຈຸຕາມຂ່າ
ຄຣຕັນຫາ ຕາມໄລ່ລ່າຈີ່

ໜ່າລ້ອມໄວ້ ໄມ້ໃຫ້ລຶກໜີ່
ຄວາມອຍກາມກົມື່ ແຜດເພາຖຸກກາລ

ໂລກອັນ ມັຈຸຂັດ
ໄມ້ມີໂຄຣໃໝ່ ຕ້ານຫານ

ໜ່າຮູມຟົດ ທີ່ງກັດສັງຫຼາກ
ນັກໂທເຊີມໜານ ຮອຮັບໂທງທັນໜີ່

ເດື່ອວແກ່ ເດື່ອວເຈັບ ເດື່ອວຕາຍ
ກຳລັງສູງໄມ້ມີ ກຳລັງໜີ້ໄມ້ກັນ

ໄຟສາມກອງໜາຍ ຍໍາຍີໂຮມຮັນ
ອຢ່າປລ່ອຍຄືນວັນ ໃຫ້ຜັນເລຍໄປ

ທຸກຄືນຜັນຜ່ານ ສັ້ງຫຼາກພາລພວ່ອງ
ຍື່ນ ເດີນ ນັ່ງ ນອນ ວັນຈີຣ ເຂຍົບໄກລ້າ

ຄວາຫັ້ນມາມອອງ ວິປ້ສສນາໄລ້ໃຈ
ຈອຍ່າປະມາຫີໄປ ປລ່ອຍໃຫ້ເປົ່າເອຍ ॥

៦. សិរិមណុទត្តក្រោរការា

៤៤៧. “ជំនះមេបិវាសសេចិ តែសុមាត្រ ជំនង វិវាទភេទ	វិវាទភ្លៀង នាតិវាសសេចិ. ខេវង ព៉ាង នាតិវាសសេចិ.
៤៤៨. “ម៉ោងបាបការហេតុ លូក តំណុលាស៊លេនេ ឪតិនុនេ	ធម្មរាយ បែរិវាទិតុ. ឯធម្មបាបិយិតុ សេទា.
៤៤៩. “ម៉ោងបាបការហេតុ លូក ហៅឃុំឈុំតិ និវាសសេចិ	បែរិកិចិតិតុ ធម្មរាយ ឌី. ប័ពតចំណេលិខាន ព៉ាកកេវិតុ.
៤៥០. “អាក់ជំនះតំគិចិខ័ណ្ឌរារេ ប៉ោងគុកគុកចុង ធម្មល៉ាង ន៉ោតិ	ម៉ោង ឬយាទិ ធម្មរាយ ពេយិ. ធម្មវិវាសសេចិ បែរិលាយិតុង.
៥៥១. “អេមិនុំ ទិវាស៉ា ការិយិរា យ៉ាង យ៉ាង វិចារណេ រ៉ោតិង	អេប៉ោន ធម្មរោន វា. ធម្មទុន៉ោង តែសេច ីវិតិង.
៥៥២. “ចេរេច ចិត្តិតុ វាបិ អុបេពិ ចេរិមាត្រ រ៉ោតិ	អាសិនេសេបនេសេសេ វា. នេ ពេ កាលិ បែរិមិចិតុន” ពិ

๖. สิริมัณฑ์เกรคากา ภาษิตของท่านพระสิริมัณฑ์เกร

[๔๗] ทุจริตที่ปิดบังไว้ย่อมรั่วลด ที่เปิดเผยย่อมไม่รั่วลด
เพราจะนั้น ควรเปิดเผยทุจริตที่ปิดไว้นั้นเลีย
ทุจริตที่เปิดเผยนั้น จะไม่รั่วลดได้ด้วยอาการอย่างนี้

[๔๘] สัตว์โลกถูกมัจจุราชคอยขัด ถูกชราฐมล้อม
ถูกลูกศรคือตันหาดคอยทิมแทง
ทั้งถูกความอยากแผลเดาตลาดกาล

[๔๙] สัตว์โลกถูกมัจจุราชคอยขัด และถูกชราฐมล้อม
ไม่มีที่พึ่ง ถูกเบียดเบี้ยนอยู่เป็นนิตย์
เหมือนใจรถูกลงอาชญา

[๕๐] ชา พยาธิ มรณะ หัง ๓ เปรียบเหมือนกองไฟ
ย่อมมายำยีสัตว์โลกนี้
สัตว์โลกนี้ ไม่มีกำลังที่จะต่อสู้
หังไม่มีความเร็วที่จะหนีไป

[๕๑] บุคคลควรทำวันคืนไม่ให้ไร้ประโยชน์
ด้วยการใส่ใจถึงวิปัสสนาไม่ว่าห้อยหรือมาก
ชีวิตของผู้ที่ผ่านวันคืนไปเท่าใด
ก็เป็นอันพร่องไปเท่านั้น

[๕๒] วันคืนสุดท้าย ย่อมคืนคลานเข้าไปกลับบุคคล
ทุกอริยบุตร คือ ยืน เดิน นั่ง หรือนอน
เพราจะนั้น ท่านไม่พึงประมาทกาลเวลา

๓. โคตมตุ่นราดา

၁၇၈.	“ວິຊາແນຍຍະ ສະກັ້ງ ອັດຕັ້ງ ຢັ້ງເຈດຕະ ອັສສະ ປະຕິຽປ່າງ	ອະວະໂລເກຍຍາຄະ ປະວະຈະນັ້ງ. ສາມັ້ນຢູ່ຢັ້ງ ອັ້ນປະຕະຕັສສະ.
၁၇၉.	“ມີຕັດັ່ງ ອີ່ນະ ຈະ ກໍລຸຍາຄັ້ງ ສຸສະໜາ ຈະ ດະຮູນໜຶ່ງ	ສຶກຂາ ວິປຸລັງ ສະມາທານັ້ງ. ເອຕັ້ງ ສະມະណັ້ນສະ ປະຕິຽປ່າງ.
၁၈၀.	“ພຸກເຮັສຸ ສະຄາຣະວະຕາ ສັ່ນເໝ ຈະ ຈິຕຕິກາໂໂ	ຮັ້ນເມ ອະປະຈິຕີ ຍະຖາກູຕັ້ງ. ເອຕັ້ງ ສະມະណັ້ນສະ ປະຕິຽປ່າງ.
၁၈၁.	“ອາຈາຣະໂຄຈະເຣ ຢຸຕໂຕ ຈິຕຕັ້ນສະ ຈະ ສັ້ນລູບປະນັ້ງ	ອາຫຼືໄວ ໂສົງໂຕ ອະຄາຣຍໂທ. ເອຕັ້ງ ສະມະណັ້ນສະ ປະຕິຽປ່າງ.
၁၈၂.	“ຈາຣິຕຕັ້ງ ອະຄະ ວາຣິຕຕັ້ງ ອະນີຈິຕເຕ ຈະ ອາໂຍໂໂ	ອີຣຍາປະຄິຍັງ ປະສາທະນິຍັງ. ເອຕັ້ງ ສະມະណັ້ນສະ ປະຕິຽປ່າງ.
၁၈၃.	“ອາຮັງຢູ່ງການີ ເສັາສະນານີ ກະຊືຕັ້ພພານີ ມຸນິນາ	ປັນຕານີ ອັບປະສັກທານີ. ເອຕັ້ງ ສະມະណັ້ນສະ ປະຕິຽປ່າງ.
၁၈၄.	“ສີລັງຈະ ພາຫຸສັຈຈັງຈະ ສັຈານັ້ນ ອະກີສະມະໂຍ	ຮັ້ນມານັ້ນ ປະວິຈະໂຍ ຍະຖາກູຕັ້ງ ເອຕັ້ງ ສະມະណັ້ນສະ ປະຕິຽປ່າງ.
၁၈၅.	“ກາເວຍຍະ ຈະ ອະນິຈັນຕີ ໂລກົມຸໍທີ ຈະ ອະນະກິຣະຕິງ	ອະນັຕະສັງຢູ່ງ ອະສຸກະສັງຢູ່ງ ເອຕັ້ງ ສະມະណັ້ນສະ ປະຕິຽປ່າງ.
၁၈၆.	“ກາເວຍຍະ ຈະ ໂພ່ຄົ້ນເດ ວັງຈັງຄະມັດຄະມະຮີຍັງ	ອີທີປາການີ ອິນທຸຣຍານີ ພະລາ ເອຕັ້ງ ສະມະណັ້ນສະ ປະຕິຽປ່າງ.
၁၈၇.	“ຕັດໜ່າ ປະຫະເຫຍຍະ ມຸນິ ວິທະເຮຍຍະ ວິປັປະມຸຕໂຕ	ສະມູລະເກ ອາສະເວ ປະທາເລຍຍ ເອຕັ້ງ ສະມະណັ້ນສະ ປະຕິຽປ່າງ”

๓. โคตมเกรคາຕາ ກາຍືຕຂອງພຣະໂຄຕມເກຣະ

(ຕາຕ ຂ້ອ ວັນຄວຣແກ່ສມຜະ)

(ພຣະໂຄຕມເກຣະໄດ້ກລ່າວຄາຕາເທລ່ານີ້ຈ່າຍ)

[ແຜ່ນ] ບຸດຄລົພິງຈູ້ຈັກປະໂຍໍ້ນຂອງຕານ ๑ ພຶ້ງຕຽວຈຸ່ງປາພຈນ໌ ๑
ພຶ້ງຕຽວຕາສີງທີ່ສມຄວຣໃນຄາສນານີ້ຂອງກຸລບຸຕຮູ້ເຂົ້າຖື່ງຄວາມເປັນສມຜະ ๑

[ແຜ່ນ] ມິຕຣີ ๑ ກາຮສມາຫານສຶກຂາໄຫ້ປຣິບຸຣົນ໌ ๑
ກາຮເຊື່ອຝຶ່ງຄຽກທັ້ງໜາຍ ๑ ນີ້ເປັນກາຮສມຄວຣແກ່ສມຜະໃນຄາສນານີ້

[ແຜ່ນ] ດວມເຄາຣີໃນພຣະພຸທີເຈົ້າ ๑ ດວມນອບນ້ອມໃນພຣະຫຣວມ
ຕາມດວມເປັນຈິງ ๑ ກາຮທຳຄວາມຢ່າເກຣັງໃນພຣະສົງ໌ ๑
(ກາຮເຄາຣີໃນພຣະຮັຕນຕົວຍ) ນີ້ເປັນກາຮສມຄວຣແກ່ສມຜະ

[ແຜ່ນ] ກິກໝູ້ຈູ້ປະກອບໃນອາຈາຮະແລະໂຄຈະ ๑ ຜູ້ຂໍ້າະວົງໄຫ້ປຣິສຸທີ່
ໜຶ່ງທ່ານິ້ມີຕຳໜິຕິເຕີຍນ ๑ ກາຮຕັ້ງຈິຕ້ໄວ້ຈອບ (ດ້ວຍກາຮສໍາຮວມອິນທີ່ຍ) ๑
ນີ້ເປັນກາຮສມຄວຣແກ່ສມຜະ

[ແຜ່ນ] ຈາຣີຕື່ລ ๑ ວາຣີຕື່ລ ๑ ກາຮພລັດເປີ່ຍນອຣີຍາບຖທີ່ນ່າເລື່ອມໄສ
(ດ້ວຍລັ້ມປັ້ງໝູ້) ๑ ກາຮປະກອບເໜືອງ ຖ້າ ໃນອົງຈິຕ ๑
ນີ້ເປັນກາຮສມຄວຣແກ່ສມຜະ

[ແຜ່ນ] ເສົາສະປາ ທີ່ວົກາ ສັດ ເງີບ ທີ່ມູນີພຶ້ງເສັພ ๑
ນີ້ເປັນກາຮສມຄວຣແກ່ສມຜະ

[ແຜ່ນ] ຈຕຸປາຣິສຸທີ່ຄື່ລ ๑ ພາຫຼັດຈະ ๑ ກາຮພິຈາຮານາຄັ້ນຄວ້າຫຣວມ
ຕາມດວມເປັນຈິງ ๑ ກາຮຈູ້ເຈັ້ງວິຍລັຈ ๑ ນີ້ເປັນກາຮສມຄວຣແກ່ສມຜະ

[ແຜ່ນ] ຂ້ອທີ່ບຸດຄລົພິງຈູ້ຈັກສັນນູ້ວ່າ ສັງຂາຮທັ້ງປົງໄມ່ເທິຍ ๑
ຈົງຈົນຕັ້ງສັນນູ້ວ່າ ດຣມທັ້ງປົງເປັນອັນຕຕາ ๑ ່ຈົນລູກສັນນູ້ ๑
ຈົງຈົນກົວຕີສັນນູ້ໃນໂລກ ๑ ນີ້ເປັນກາຮສມຄວຣແກ່ສມຜະ

[ແຜ່ນ] ຂ້ອທີ່ບຸດຄລົພິງຈູ້ຈັກໂພໜົມງົດ໌ ๑ ອິທີບາທ ๑ ອິນທີ່ຍ ๑ ພລະ ๑
ອຣີຍໝູ້ຈົ້ງຄິກມຣຣດ ๑ ນີ້ເປັນກາຮສມຄວຣແກ່ສມຜະ

[ແຜ່ນ] ພຣະມູນີພຶ້ງລະຕົ້ນຫາ ๑ ທຳລາຍອາສະວະພຣ້ອມທັ້ງຮາກເໜົ້າ ๑
ພຶ້ງອຢູ່ຢ່າງຜູ້ມີຈິຕຫລຸດພັນ ๑ (ກາຮອຢູ່ແບບ) ນີ້ ເປັນກາຮສມຄວຣແກ່ສມຜະ

៤. ផ្តល់សំណង់

៤៤៧. បាសាគិក ធម្ម ពិស្ងុវា
អិតិ ប៊ែនមេរោគតែ
ភាពិត្ត ស្ថៀសង្គម.
ឧប្បជ្ជិ ធម្មសារុខេយ៉ា.
៤៤៨. “កិច្ចនាក់ កិច្ចិប្រាប់
ឧបាណការតាំងអី កាលមុនអី
កិច្ចក្រឹង កិច្ចិប្រាប់
តាំង មេ អក្សាគិ ប្បុជ្ជិតែ”.
៤៤៩. “សូន្យិ វគ្គនៃ មួយអំ
សកក៍តាំង អុប្រាយទៅ
អិតិប៊ែនមេរោគតែ.
ឧប្បជ្ជិ ធម្មសារុខេយ៉ា.
៤៥០. “ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.
៤៥១. “ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.
៤៥២. “ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.
៤៥៣. “អំពើ អំពើ អំពើ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.
៤៥៤. “ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.
៤៥៥. “ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.
៤៥៦. “ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.
៤៥៧. “ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.
៤៥៨. “ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.
៤៥៩. “ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.
៤៥១០. “ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង
ក្រុមហ៊ុន អុប្រាយទៅ
តាមអាជីវកម្ម នានាទាមទំនាក់ទំនង.

៨. ផ្តល់សេវាការ រាយការណ៍នគរបាល

(រាយការណ៍នគរបាលដែលត្រូវបានចាប់ផ្តើមឡើង)

[៨៨៨] ពាណិជ្ជកម្មបានបានដោយភ្លាមៗ

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ដែលត្រូវបានចាប់ផ្តើមឡើង

[៨៨៩] និងការរាយការណ៍នគរបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ខ្លួនឯងចាប់ផ្តើមឡើង

(រាយការណ៍នគរបាលដែលត្រូវបានចាប់ផ្តើមឡើង)

[៨៨១] ពាណិជ្ជកម្មបានបានដោយភ្លាមៗ

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាដែលត្រូវបានបានឡើង

[៨៨២] និងការរាយការណ៍នគរបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

[៨៨៣] មិនបានបានឡើង

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

[៨៨៤] និងការរាយការណ៍នគរបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

[៨៨៥] ពាណិជ្ជកម្មបានបានដោយភ្លាមៗ

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

[៨៨៦] ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

[៨៨៧] និងការរាយការណ៍នគរបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ដូចជាអ្នកដែលមិនបានបានឡើង

៥៥៨. “អូចមាននេស្សូលិន់ ពាលា
អុននេដា វិជនិសស៊ីតិ

សីលេសុ ឧបសមាតិតា.
ករលេខាកិរោតា មេគា.

៥៥៩. “អូទន្ទោតា ធម៌ ភាគិសស៊ីតិ
កុហា ផ័ក្រា លេបា សិងគិ

នឹលេជីវេរោបារុតា.
ជនិសស៊ីតុយេវិយា វិយេ.

៥៥១០. “ពេលនេស្សូលិ កេសេហិ
រេចិយាយេ គេមិសស៊ីតិ

ជប៉លា វិញ្ញុបេនកិិកា.
ក៉ែតែវ៉ននិករោបារុតា.

៥៥១១. “ឧបមិត្តុជី វិមុំពេហិ
ឱកុជិនិសស៊ីតិ ការសាក៉ា

ស្អុតុតី ឧបរោហ៉ុមុំ.
ឪកាតេសុ សេមុជិតា.

៥៥១២. “លាករករាមា ភាគិសស៊ីតិ
កិចុណ្ឌតា វេនប័តណានិ

កុសិតា ហីនុវិយា.
កាមុនពេសុ វេសិសសេរោ.

៥៥១៣. “យេ យេ លាក៉ា លេវិសស៊ីតិ
ពេ ពេវេ ឧបនុសិកុណ្ឌតា

មិជាថីជីវេរោតា សេហា.
ភាគិសស៊ីតិ ឧបស៉ីយេតា.

៥៥១៤. “យេ យេ ឧបាណិន់ លាក៉ា
សុបេសេលើពិ ពេ នីរោ

នេ ពេ បុប្រា ភាគិសសេរោ.
សេវិសស៊ីតិ នេ ពេ តេហា.

៥៥១៥. “មិត្តុរោចង់ វ៉តុតី
ទិតិនិយាន៉ា នុប៉ែង កេវិ

ករបេហ៉ណ្ឌតា សេហ៉ង នុប៉ែង.
បារិសស៊ីតុយេវេហាតេហ៉ង.

៥៥១៦. “ឧបករោវោ ធម៌ ការសាខោ
បេវិស៉ាង្វា ធម៌ ការសាខោ

តេហា ពេស៉ាង្វិសស៊ីតិ.
កិកុុង នេ ភាគិសស៊ីតិ.

[๙๕๖] จะเป็นคนอันธพาล มุ่งแต่ทำหนนิติเตียน
ไม่ตั้งมั่นในคีล ถือตัว มองคนอื่นเป็นเหยื่อ เที่ยวไปเหมือนลัตว์ป่า^๑
ชอบก่อการทะเลาะวิวาท

[๙๕๗] หังจะมีใจฟุ่งช้าน นุ่งห่มแต่จีวรสีนีล* โภหากหลอกหลวง
กระด้าง พูดเลียบเคียงหวังลาภ มีจาริตเจ้าสำอาง
เที่ยวทำตัวดั่งพระอริยะ

* ดำ/เขียว/คราม

[๙๖๐] จะใช้น้ำมันแต่งผมให้ดงาม
เป็นคนเหลาเหละ เหลวไหล
ใช้ยาหยอดแต่งตา นุ่งห่มจีวรสีงาช้าง
เที่ยวไปตามถนนหนทาง

[๙๖๑] จะรังเกียจผ้ากาสาวะซึ่งย้อมดีแล้ว
ที่พระอริยะหังหลายผู้หลุดพันแแล้วไม่พึงรังเกียจ
เป็นธงชัยของพระอรหันต์ จะชอบใช้แต่ผ้าขาว (ผ้าของคฤหัสด์)

[๙๖๒] จะสูงแต่ลาภ เกียจคร้าน มีความเพียรย่อทวย่อน
รังเกียจเสนาสนะป่า
ชอบอยู่แต่เสนาสนะใกล้บ้าน

[๙๖๓] จะไม่สำราญ (ในคีล) เที่ยวควบหา หรือประพฤติศักดิ์กษากาตามพากภิกขุ
ที่ยินดีในมิจชาชีพ* เพื่อให้ได้ลาภอยู่เสมอๆ

(*มิจชาชีพสำคัญประคือ หาเลี้ยงชีพในทางทุจริต ผิดวินัย หรือผิดศีลธรรม มี กุหนา - หลอกหลวง, ลบนา - เลียบเคียง, เนมิตติกตา - หวานล้อม, นิบุ/เปล็กตา - และเล้ม, ลาภาน ลาภัง นิชิคีสนตา - เอาลาภต่อลาภ)

[๙๖๔] ในกาลภายหน้านั้น กิกขุหังหลายจะไม่บูชาภิกิจผู้ไม่มีลาภ
หังจะไม่คบค้าสมาคมกับเหล่าภิกขุผู้รักษาศีลดี ซึ่งเป็นนักปรารามณ์
(ในกาลนั้น กิกขุผู้ปรารถนาลาภอย่างเดียวเท่านั้น จะเป็นผู้มีลาภ)

[๙๖๕] จะห่มจีวรสีแดงที่คนป้าชอบบ้อย้อมใช้
พากันติเตียนผ้ากาสาวะซึ่งเป็นธงชัยของตน
บางพาก็จะห่มผ้าลีขوا ซึ่งเป็นธงชัยของพากเดียรถีํ

[๙๖๖] ในกาลภายหน้า กิกขุเหล่านั้นจะไม่มีความเดารพในผ้ากาสาวะ
หังจะไม่พิจารณาใช้ผ้ากาสาวะ

៥៦៣. “ឧបភីរុត្តែសសេ ទុកខេននេ
ប័ណ្ឌិសង្គម មេហាលូវរា

សៀលនេវិទ្យាសសេ រូបថ្មីតែ.
ណាគ់សសាសិ ឧចិនិតិយា.

៥៦៤. “ជ៉ាកខោនពួ ហិ ពេទា ពិសុវា
តារាជទេវេ រោនី គាតា

ស្អែកតំបន់ ឧបនុក្រោមខោង.
គេចូច អ៊តពួបែងអិត្តា”.

៥៦៥. “ឧបនិកកកសាទោ កាសាក៉ា
ឧបេពួ កំមេស៉ាំខេននេ

ឲ្យ វត្ថុ បែងបិទិត្តិ.
នេ តួ កាសាក៉ាមេរោហេតិ.

៥៧០. “ឲ្យ ឈ វិនុទេកាសាក៉ាសសេ
ឧបេពួ កំមេស៉ាំខេននេ

សីលេសុ សុសេមាតិពួ.
សេ គេ កាសាក៉ាមេរោហេតិ.

៥៧១. “វិប៉ានេសិលិ កុមមេនេ
វិពកានេទេជិតពួ និសសុកកុ

បាកកេក្បឹង ការការិយេ.
នេ តួ កាសាក៉ាមេរោហេតិ.

៥៧២. “ឲ្យ ឈ សីលេនេ សំប៉ែនិនេ
ទូទាតេមេនេស៉ែកបំបែ

វិទេរាទិ សេមាតិពួ.
សេ គេ កាសាក៉ាមេរោហេតិ.

៥៧៣. “អុទុកពួ អុននេដុ ពាលិ
ទូទាតេកំកែ ឧបនុក្រោម

សិលេង យ៉ែសសេ នេ វិចុបេតិ.
កាសាក៉ា កិង ករិសសេតិ.

៥៧៤. “វិកុុ ឈ វិកុុនិឲ្យ ឈ
តាផីន៉ែ មេពុទេជិតពាន៉ែ

ឃុំវិត្តិតាតា ឧបនាកេរា.
និគុណិតិស៉ែនពុយេនាគេតៅ.

[៣៦៧]   **ការមេគិតពិភាក្សាឌី**

“**ដោប់គោរពទៅលើយុវជនជាមួយ
ដោប់គោរពទៅលើយុវជនជាមួយ**

[៣៦៨]   **ពេរាជគ្រឹងនៃនគរបាលពិភាក្សាឌី**

“**ដោប់គោរពទៅលើយុវជនជាមួយ
ដោប់គោរពទៅលើយុវជនជាមួយ
ដោប់គោរពទៅលើយុវជនជាមួយ**

[៣៦៩]   **ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត**

ប្រាសាគារមេន និងប្រាសាគារមេន

ជាបុរាណមិកលេសតុជានាំដាត

ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត

[៣៧០]   **ស៊ុនដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត**

តែងម៉ោងដីឡ៉ែនឲកឲល ប្រាសាគារមេន និងប្រាសាគារមេន

ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត

[៣៧១]   **ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត**

មិកលេសតុជានាំដាត និងប្រាសាគារមេន

ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត

ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត

[៣៧២]   **ស៊ុនដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត**

មិកលេសតុជានាំដាត និងប្រាសាគារមេន

ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត

ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត

[៣៧៣]   **ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត**

គ្រួសារមេន និងប្រាសាគារមេន

ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត

ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត

[៣៧៤]   **និងការរាយអារម្មណ៍ ពេកកិរិយាទុនិង**

ដូចដីយ៉ាងមិកលេសតុជានាំដាត

ជាបុរាណមិកលេសតុជានាំដាត

៤៧៥. “សិក្សាបេនបាបី តេរេខិ
នន ស្តុណិសស៉ាងទី កុមមេខា
ពាលា ជីវវរបចារារ៉ាន៉ាង.
ប្រភេទ ការការិយា.
៤៧៦. “ពេ ពេតាសិក្សិតា ពាលា
នាទិយិសស៉ាងពុំប័ណ្ណាយេ
អំពួលម៉ោង ឧបារាងវា.
ខេងកើ វិយេ សារ៉ានីង.
៤៧៧. “ខេង ឧបារាងពេតាន៉ាង
វិកូនុង វិកូនីន៉ែម៉ោង
ប្រភិបតិ រាជិសស៉ាង.
ប័ណ្ណ កាលមុទិ ប៉ែនិមេ.
៤៧៨. “បុរាណ ការិតិតាន៉ាង
សុពុមាគ ហេតាសិក្សា
ឧបារាងវិរិយា ប្រភិតិតាតា
ឧបារាងត៉ាង មេហ៊ិកវិយ៉ាង.
អំពួលម៉ោង សេគារាងវា.
៤៧៩. “មេពពេជិតាសិក្សា
អារិកុមវិរិយា ប្រភិតិតាតា
ហេតាសិក្ស សំគុតា.
និចំង ពេដ្ឋប្រវកកសា.
៤៨០. “បំបាត់ ការិយ៉ែតិ ពិស្តា
រាយការិតិតាន៉ាង ម៉ោង
អំពួលម៉ោង ឈុំម៉ោង.
អុស៉ាង ឧបារាងត៉ាង ប្រព័ន្ធ”ពិ.

[๙๗๕] พวกที่เป็นคนโน่เขลา มีปัญญาธรรม
ไม่สำรวมอินทรีย์ ชอบทำตามความพอดใจ
ถึงพระภรรทั้งหลายจะสอนให้ศึกษา มีการครองจีวรเป็นต้นอยู่ ก็จักไม่เชื่อฟัง

[๙๗๖] พวกรือซึ่งเป็นคนโน่เขลา
พระอุปัชฌาย์อาจารย์สอนอย่างนั้น
ก็จะไม่เคารพกันและกัน
ไม่เอื้อเพื่อพระอุปัชฌาย์อาจารย์
เหมือนม้าพยศไม่ยอมให้สารถีฝึก

[๙๗๗] ครั้นกาลภายหลัง (๗ติยสังคายนา) ผ่านไปแล้ว
ทั้งพวกรากษสและภิกษุณีในกาลภายหน้า จักปฏิบัติกันอย่างนี้

(ครั้นพระผู้สัสดเราะแสดงภัยอย่างใหญ่หลวงที่ยังมาไม่ถึงนั้น จะมาถึงในกาลภายหน้าอย่างนั้น
เมื่อจะให้อาวาทแก่ภิกษุทั้งหลายที่ประชุมกัน ณ ที่นั้นอีก จึงได้กล่าว ๓ ภาษาด้วยกันว่า)

[๙๗๘] ภัยอย่างใหญ่หลวงซึ่งยังมาไม่ถึงนี้ จะมาถึงข้างหน้า
ขอท่านทั้งหลายจะเป็นผู้ว่าจ่าย พูดจาอ่อนหวาน
มีความเคารพกันและกัน

[๙๗๙] มีจิตเมตตากรุณา สำรวมในคีล
ประภาความเพียร มีใจเด็ดเดี่ยว
หากบ่นมั่นคงเป็นประจำ

[๙๘๐] ขอชนหั้งหลายจะเห็นความประมาทโดยเป็นสิ่งที่น่ากลัว
และเห็นความไม่ประมาทโดยเป็นสิ่งที่เกشم
แล้วบำเพ็ญอภิจุฬังคิกมරรคที่จะบรรลุอมตบทให้ได้ถูกต้อง

៨. តារាងប្រព័ន្ធគ្មាន

១០៨៤. “កະທາ នុង ប័ពធភាគកន្លករាស្ត្រ ឧបនិតខេត្ត សំពួលភ្នំពេញ ឯធម៌សំបុត្រ

ເອກາກີໂຍ ອັດຖຸຕິໂຍ ວິທ້ສສັງ.
ຕັ້ງ ເມ ອີທັງ ຕັ້ງ ນຸ ກະທາ ກະວິສສະຕິ.

១០៥៥. “ការការ នូវការ រិននេប័ណ្ណនេរ
រាគស្សាមេជា ទីស្សាមេជា ពេលវេលា មុន

ມູນີ ກາສາວວັດໂຖ ອະມະໂມ ນິຣາໂສ.
ຫັ້ນດຸວາ ສູ່ ປະວະນະຄະໂຕ ວິທັສັງ.

๑๐๙๖. “ກະທາ ອະນິຈັງ ວະຮະໂຮຄະນີພັ້ງ
ວິປັສສະມາໂນ ວິຕະກະໂຍ ວິຫັສສັງ

ກາຍັງ ອິມັງ ມັຈຸະຮາຍຸປໍຖຸຕັ້ງ.
ເອໂກ ວະເນ ຕັ້ງ ນຸ ກະທາ ກະວິສສະຕີ.

១០៤៧. “ការទា នុប៉ែង រាយបច្ចនេនិង ទុកវាជប៉ែង^៣
ប័ណ្ណុវាមប៉ែង ពិនិត្យនមសិង គារពុទ្ធតា

ព័ណុលាលែង ដោយវិរាងនូវតចនា. និង
ជំពូក គម្រោង តម្លៃ ការងារ ការវិសេសតិ.

១០៧៨. “ការទា នុ ប្រុយវាមະបោមុជគគេទេខំ
មាន់ សេសន៉ែ សេអេសា រៀបចិត្យសំ

ສັດຕັ້ງ ອີສືນັ້ງ ສະຫະສາຖິຍຼຕວາ.
ສື່ທາສະເໜ ຕັ້ງ ນ ກະທາ ກະວິສສະຕິ.

១០៨៨. “កະທາ នុង ស៉ិភិ សមាគមេស្ថា
យាត្តវារះត្រូវបានគ្រប់គ្រង

ທິກົງໂຈ ກະເວ ຮັ້ນມະຄະຮູທີ ຕາທິກີ.
ປະຫານໂຍ ຕັ້ງ ນ ກະທາ ກະວິສສະຕິ.

๑๖๐. “ກະທາ ນຸ້ມັງ ຕັນທີ ພູຖາ ປິປາສາ
ນະ ພາຮະຍືສສັນຕິ ນະ ຕັ້ງ ຄິຣີພພະເຈ

ວາຕາຕະປາ ກົງສະສົງສະປາ ວາ.
ອັດດັດຄືຍັງ ຕັ້ງ ນ ກະທາ ກະວິສະສະຕີ.

๑๑๐๑. “ກະທາ ນຸ້ໂຂ ຍັງ ວິທີຕັ້ງ ມະເຫສີນາ
ສະມາທິຕົຕໂຕ ສະຕິມາ ອະດັຈນັ້ງ

ຈັດຕາວີ ສັຈານີ ສຸກຸທກະສານີ.
ປັ້ງປົງ ຕັ້ງ ຕັ້ງ ນ ກະທາ ກະວິສສະຕີ.

៤. តាលប្បុរាណភាព. ភាសិទនែនកម្រិតប្រចាំឆ្នាំ

(พระ太子ปูภะเกรหวงศ์จะจำแนกแสดงโยนิสโມนสิการโดยประการต่างๆ จึงได้ก่อร่างสอนภิกษุทั้งหลาย ด้วยภาษิตเหล่านี้). ก่อนเร่าวราบ เรายังได้คิดคำนึง เป็น ๑ คถา ว่า:-

[๑๐๙๔] เมื่อไหร่นอก เราจะอยู่ผู้เดียวไม่มีต้นเหาเป็นเพื่อน ที่ซอกเขามาก
เมื่อไหร่นอก เราจะพิจารณาเห็นเจ้าภาพทั้งปวงโดยเป็นสภาวะไม่เที่ยงอยู่
เมื่อไหร่นอก ความดีริใช่นี้นั้นของเราจะสำเร็จได้

[๑๐๙๕] เมื่อวันนอ เรายังได้เป็นมุนี นุ่งห่มผ้ากาล้าวพัสดุที่ตัดด้วยคั้สตรา
ไม่ทำอะไรให้เป็นของเรา ไม่มีความหวัง ละรากะ ໂທສະ และໂມහະได้แล้ว
เที่ยวไปในป่าใหญ่ๆได้อย่างสบาย

[๑๐๙] เมื่อไรหนอ เรายังจะเห็นเจ้งร่างกายนี้ซึ่งไม่เที่ยง
เป็นรังแห่งความตายและเป็นรังแห่งโรค ถูกมรณะและชราคอยปีบคืน
จะปราศจากความกลัว อาศัยอยู่ในปาเต้ผู้เดียว
ความตรึกเขินนั้นของเรายังลำเร็ว เมื่อไรหนอ

[๑๐๗] เมื่อไหร่น้อ เราก็จับดาวคอมกริบที่สำเร็จด้วยมารคปัญญา
ตัดเก่าวัวลัยคือตันหาที่ก่อให้เกิดมหาภัย นำวัญญาทุกชิ้นมาให้
เป็นเหตุให้หมุนวนเวียนไปตามอารมณ์และภาพมากอย่าง
ความตรึกซึ้นนึ้นของเราจะสำเร็จ เมื่อไหร่น้อ

(ด้วยมือคือครัวชา
อันวิริยะประดง ไว้แล้ว
มีスマธีเป็นหินลับมีด)

[๑๐๙] เมื่อไรหนอ เรายังได้ด้วยศัสตราที่สำเร็จด้วยมรรคปัญญา
อันมีเดชานุภาพมาก ของท่านผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ทั้งหลาย มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น
หักรานกิเลสมาร พร้อมทั้งเสนามาเรโดยดับพลัน เหนือบลลังก์สีหอาสน์
ความตรึกซึ้นนึ้นของเรายังสำเร็จ เมื่อไรหนอ

[๑๖๐] เมื่อไรหนอ ความเกียจคร้าน ความทิวกระหาย ลมแดเดด หรือเหลือบยุง
สัตว์เลี้ยงคลาน จะไม่เปiyดเบiyนเราทีซอกภูเขา (เพราะห้ามความสุข ทุกข์ โสมนัส โภมนัส
นี้เป็นความประสค์ส่วนตัวของเรา ได้ด้วยกำลัง mana ทั้งหลาย)
ความตรึกเช่นนั้นของเราจะลำเร็ว เมื่อไรหนอ

[๑๐๑] เมื่อไหร่น้อ เรายังจะได้เป็นผู้มีจิตตั้งมั่นด้วยมรรคสมารถ มีสัมมาสติ บรรลุอริยสัจ ๔ ที่เห็นได้แสนยาก (ด้วยมรรคปัญญา) ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ทรงแห่งตถาقيดแล้วด้วยพระปัญญา ความตรึกเขินนั้นของเรางจะสำเร็จ เมื่อไหร่น้อ

๑๖๐๒. “ກະທາ ນຸ້ງປະ ອະນິຕ ຈະ ສັກເຖ
ອາທິຕຕະໂຕທັງ ສະມະເຖີ ຍຸດໂຕ

គំនែទេ រាស់ ធម្មិតុបេ ឬ ខ័ណ្ឌមេ.
ប៉ូល្យាយ៖ ទៀតុង ពេកិច្ច ការការ មេ.

๑๐๓. “ກະທາ ນຸ້ທັງ ຖຸພະຈະເນນະ ວຸຕໂຕ
ອະໂລ ປະສົດໂຄປີ ຕະໂടນິມິຕັ້ງ

ຕະໂຕນິມີຕັດໆ ວິມະໂນ ນະ ເຫສສັງ.
ຕຸກົງໂຮງ ນະ ເຫສສັງ ຕະທິທັງ ກະທາ ເມ.

១០៤. “ការទា ង នេះ ក្នុងខ្សោយ ឬ ពិនេ លະតា ឯក ឬ
អំពីការងារ ឬ រាជរាជ្យ ឬ

ຂ້ານເຈ ອີເມເທັງ ອະມິຕີ ຈະ ຮັ້ມເມ. ສະມັກ ຕູ້ເລຍຍັງ ຕະຖິທັງ ກະທາ ເມ.

๑๐๕. “ກະທາ ນຸ້ມັງ ປາວຸສະກາລະເມໂນ
ອີສີປະບາຕົມໜີ ປະເຄ ວະຫັນຕັ້ງ

๑๖๐๖. “ກະທາ ມະຢູ້ຮສສະ ສີຂັ້ນທິໂນ ວະເນ
ປ່າຈຸກງວະທິຕຸວາ ອະມະຕັສສະ ປັຕິຍາ

ທີ່ສະສະ ສຸດຸວາ ຄິຣິຄໍພກະເຮົດຕັ້ງ.
ສັງຈິນຕະເຍ ຕັ້ງ ນຸ້ກະທາ ກະວິສະຕິ.

๑๖๐๗. “ກະທາ ນຸ້ ຄັງຄັງ ຍະມຸນັ້ງ ສະວັດສະຕິງ
ອະສັ້ນຫະມາໂນ ປະຕະເຮຍຍະມີທົມຢາ

ປາຕາລະນີຕັ້ງ ວະພະວາມມຸ່ນົງຈະ ວິກິດສະນັ້ງ ຕັ້ງ ນຸ້ ກະທາ ກະວິສສະຕິ.

๑๑๐๙. “ກະທາ ນຸ້ນາໂຄວະ ອະສັງຄະຈາກ
ນີພັ້ນປະຍັດ ສັພພະສູງ ນິມືຕັງ

ປະກາລະເຍ ກາມະຄຸເນສູ ຜັນທັງ. ມາເນ ຍໂຕ ຕັ້ງ ນຳ ກະທາ ກະວິສສະຕິ.

๑๐๙. “ກະທາ ອິນ້ງໂງວະ ທະລິຖທະໂກ ນີ້ຈຶ
ຕຸກໂລ ກະວິສສັງ ອະນີຄົມມະ ສາສະນັງ

ອາຮາຍະຍິຕຸວາ ຮະນີເກທີ ປີພິໂຕ.
ມະເຫສີໂນ ຕັ້ງ ນຸ້ ກະທາ ກະວິສສະຕິ.

๑๑๑๐. “ພະຫຸນີ ວັສສານີ ຕະຍາມທີ ຍາຈິໂຕ
ຕັ້ງ ທານີ ມັງ ປັບປະຫຼືຕັ້ງ ສະມານັງ

‘ອະຄະວາເສນະ ອະລັງ ນຸ ເຕ ອີທັງ’.
ກິງກະຮານາ ຈີຕະຕະ ຕວັງ ນະ ຍົມຊະສີ.

[๑๑๐๒] เมื่อไหร่นอก เราจะมีธรรมเครื่องสังบระงับ (ผ่านสมาร์ต วิปัสสนาสมาร์ต มรรคสมาร์ต) จากความเร่าร้อน (ไฟ ๑ กอง) ในพระรูป เลี้ยง กลิ่น รส โภชنةพะ และธรรมารมณ์ ที่เร้ายังไม่รู้เท่าทัน พิจารณาเห็นได้ด้วยมรรคปัญญา อันเป็นไปกับด้วยวิปัสสนาปัญญา ความตรึกซึ้นในนั้นของเราจะลำเร็ว เมื่อไหร่นอก

[๑๑๐๓] เมื่อไหร่นอก เรากล่าวกันว่าติดด้วยคำหยาบ จะไม่เดือดร้อนใจ เพราะคำหยาบนั้นเป็นเหตุ

ถึงได้รับการสรรเสริฐ ก็จะไม่ยินดี เพราะการสรรเสริฐนั้นเป็นเหตุ ความตรึกซึ้นในนั้นของเราจะลำเร็ว เมื่อไหร่นอก

(= ฉะนั้นคุณภาพของพระอรหันต์)

[๑๑๐๔] เมื่อไหร่นอก เรายังเห็นสภาพภายใน คือ เปณุจขันธ์ของเรานี้ รูปธรรมอื่นจากนั้นที่ยังไม่รู้ และสภาพภายนอก คือ ท่อนไม้ กอหญ้า และลดาวัลย์ ว่าเป็นสภาพเสมอกัน*

(*ด้วยความไม่เที่ยง และความไม่มีสาระ เป็นต้น)

ความตรึกซึ้นในนั้นของเราจะลำเร็ว เมื่อไหร่นอก

[๑๑๐๕] เมื่อไหร่นอก ในป่าทึบ เวลาใกล้รุ่ง ฝนตกแห่งฤดูกาลจะโปรดลงมา

ถูกเราผู้ครองผ้าจีวรดำเนินไปในราศีปีกุน

(แห่งสมตะและวิปัสสนา)

ที่ท่านผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ มีพระพุทธเจ้าเป็นต้นได้ชำระไว้แล้ว

ความตรึกซึ้นในนั้นของเราจะลำเร็ว เมื่อไหร่นอก

[๑๑๐๖] เมื่อไหร่นอก เรายังได้ยินเสียงร้องของนกยูงที่ซอกเขาในป่า

แล้วลูกชิ้นพิจารณาทุกชั้น โดยความไม่เที่ยงเป็นต้น เห็นแจ้งภาพ บรรลุอมตะธรรม

ความตรึกซึ้นในนั้นของเราจะลำเร็ว เมื่อไหร่นอก

[๑๑๐๗] เมื่อไหร่นอก เราจะพึงข้ามพันแห่งนำคด ยมuna สุรัสวดี

ที่เหลือถึงบادาล ข้ามปากน้ำวนใหญ่ในมหาสมุทรที่น่ากลัวไปได้ ด้วยฤทธิ์ ไม่ติดขัด

ความตรึกซึ้นในนั้นของเราจะลำเร็ว เมื่อไหร่นอก

[๑๑๐๘] เมื่อไหร่นอก เราจะพึงดิ่นนิมิตว่างามทั้งปวงเลียได้

ขวนขวยในฝันแล้ว จะทำลายความพอใจในการคุณทั้งหลาย

เหมือนช้างทำลายเสาตะลุง และโซ่เหล็กได้แล้วเที่ยวไปในสังคม

ความตรึกซึ้นในนั้นของเราจะลำเร็ว เมื่อไหร่นอก

[๑๑๐๙] เมื่อไหร่นอก เราจึงจะได้บรรลุคำสอนของพระพุทธเจ้า

ผู้แสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ได้แล้ว จะพอใจเหมือนลูกหนี้ผู้ชั่ดสันสูกเจ้าหนี้บีบบังคับ

แสวงหาทรัพย์มาได้ก็จะพึงพอใจ ความตรึกซึ้นในนั้นของเราจะลำเร็ว เมื่อไหร่นอก

เราได้กล่าวเตือนตนเอง หลังจากบวชแล้วว่า :-

[๑๑๑๐] (จิตผู้เจริญ) เจ้าอ่อนวนเรามาเป็นเวลาหลายปีว่า

ท่านไม่สมควรอยู่กรงเรือนเลย บัดนี้เรานั้นก็ได้บวชสมประสงค์แล้ว

เหตุไหน เจ้าจึงไม่ซักนำต่อไปเล่า

๑๑๑. “ນະນຸ ອະහັງ ຈິຕຕະ ຕະຍາມທີ ຍາຈີໂຕ ມະຫິນກະໂໝສັດຄະນິຕາກົດໜີໂນ ‘ຄືຮັພພະເໜ ຈິຕຮະລະທາ ວິ້ຫັກຄະມາ’ ເຕ ຕັ້ງ ຮະເມສສັນຕິ ວະນັມທີ ພາຍີນ້າ.
- ๑๑໨. “ກຸລົມທີ ມີຕເຕ ຈະ ປີເຢ ຈະ ພູາຕະເກ ສັພພັ້ງ ປະຫຍະ ອົມະມັ້ຈຸປຸປາຄະໂຕ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ
- ๑๑໩. “ມະເນວະ ເອຕັ້ງ ນະ ທີ ຕຸວັງ ປະເຮສັງ ສັພພັ້ງ ອີທັງ ຈະລະມີຕີ ເປັນຂະມາໂນ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ
- ๑๑໪. “ສຸຍຸຕຕະວາທີ ທຸວິປະຖານແມ່ນຸຕຕະໂມ ‘ຈິຕຕັ້ງ ຈະລັງ ມັກກະງູບສັນນິກັງ ອີຕີ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ
- ๑๑໫. “ກາມາ ຫີ ຈິຕຣາ ມະຫຼາ ມະໂນຮະມາ ເຕ ຖຸກຂະມີຈັນຕິ ປຸ້ນພກະເວສີໂນ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ
- ๑๑໬. ““ມະຢູຮະໂກຢູຈາກົງຮູຕົມທີ ການະເນ ກາຍ ອະເປັກຂັ້ງ ຂະໜະ ມາ ວິຮະຍະ” ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ
- ๑๑໭. ““ກາວເທີ ພານານີ ຈະ ອິນຸທຸຽນີ ຈະ ດີສໂໂສ ຈະ ວິ່ຈ້າ ຜຸສະ ພຸທຮະສາສະເນ” ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ
- ๑๑໮. ““ກາວເທີ ມັດດັງ ອະມະຕ້ສສະ ປັຕຕິຍາ ອັງງົງຈົກກັງ ສັພພະກີເລສະໂສຮະນັງ” ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ
- ๑๑໯. ““ຖຸກຂັນຕິ ຂັນເນີ ປະກົງປັບສະ ໂຍນໂສ ອີເຫວະ ຖຸກຂັສສະ ກະໂຮທີ ອັນຕັ້ງ” ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ ພົມທີ
- ‘ຂົມ້າຮະຕິງ ກາມະຄຸນັ້ນຢູຈ ໂລເກ. ອະໂຄປີ ຕຸວັງ ຈິຕຕະ ນະ ມັຍໜະ ຕຸສສະສີ. ສັນນາທະກາເລ ປະຮັກເວີເຕັນະ ກິງ. ອະກິນິກຂະມີງ ອະມະຕະປະທັງ ທີ່ຈົກສັງ. ມະຫາກີສັກໂກ ນະຮະທັມມະສາຮະຄີ. ອະວິຕະຮາເຄນະ ສຸຖຸນິວະຍັງ’. ອະວິທະກະສູ ຍັດຕະ ສີຕາ ປຸ່ອຊະໜາ. ຈິຕເຕັນະ ນີຕາ ນີຮະຍ ນີຮາກະຕາ. ທີ່ປີ້ທີ ພູ້ຄ່າເໜທີ ປຸ່ຮັກຂະໂຕ ວະສັງ. ອີຕິສສຸ ມັງ ຈິຕຕະ ປຸ່ເຮ ນີຢູ່ຢູ່ຈະສີ. ພະລານີ ໂພ່ຜົນກະສະນາທີກວະນາ. ອີຕິສສຸ ມັງ ຈິຕຕະ ປຸ່ເຮ ນີຢູ່ຢູ່ຈະສີ. ນີຍຍານິກັງ ສັພພະຖຸຂັກຂະໂຍຄະນັ້ງ. ອີຕິສສຸ ມັງ ຈິຕຕະ ປຸ່ເຮ ນີຢູ່ຢູ່ຈະສີ. ຍະໂຕ ຈະ ຖຸກຂັ້ງ ສະມຸເທີ ຕັ້ງ ຂະໜະ. ອີຕິສສຸ ມັງ ຈິຕຕະ ປຸ່ເຮ ນີຢູ່ຢູ່ຈະສີ.

[๑๑๑] จิตผู้เจริญ เจ้าอ่อนหวานเรามาแล้วมิใช่หรือว่า
ผู้นักยุงมีขันปีกแพรวพราว และเสียงกีก้องแห่งธารนำตกตามซอกเขา
จะทำเราผู้เข้ามาอนอยู่ในป่าให้เพลิดเพลิน

[๑๑๒] เรายอมสละญาติมิตรอันเป็นที่รักในสกุล
ความยินดีในการเล่น และความคุณในโลกได้หมดแล้ว เข้ามาถึงปานี้
เจ้าช่างไม่ยินดีกับเราเลียเลยนะจิต

[๑๑๓] จิต ไหนเจ้าบอกว่า เจ้าเป็นของเราเท่านั้น มิใช่หรือ มิใช่ของผู้อื่น
ในเวลาผูกเกราะทำสิ่งครามกับกิเลスマาร จะมาร้องไห้รำพันเพื่อประโยชน์อะไร
เราเห็นอยู่ว่า จิตทั้งหมดนี้มีแต่หวั่นไหวดังนี้ จึงได้ออกบัวชแสวงหาอmontpath

[๑๑๔] พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ประเสริฐเหนือเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย
เป็นแพทย์ผู้ยิ่งใหญ่ เป็นจอมสารถีฝึกられて
ตรัสรสุภาษณ์ไว้ว่า จิตนี้กวัดแก่วงเหมือนลงป่า
ทั้งห้ามได้เสนายาก เพราะยังไม่ปราศจากความกำหนด

[๑๑๕] เพราะเหล่าปุถุชนที่ยังไม่รู้เท่าทัน
พัวพันอยู่ในกามทั้งหลายทั้งดงาม มีรสนหวาน ชวนให้รื่นรมย์ใจ
พวกเขาแสวงหาภาพใหม่ ต้องการทุกข์โดยล้วนเดียวเท่านั้น
ถูกจิตทำให้เหินห่างจากสุข นำไปไว้ในรถ ก่อแต่สิ่งที่เร็วประโยชน์

[๑๑๖] จิต แต่ก่อนบัวช เจ้าแนะนำไว้ในสัมมาปฏิบัติว่า
ท่านมีเลือแหล่องและเลือโคร่งห้อมล้อมอยู่ในป่า
ที่มีเสียงนกยุงและนกกระเรียนรำร้อง ออยด้วยเมตตาจิตอันไม่มีประมาณ
ท่านจะลงความท่วงไว้ในร่างกาย มีจิตสั่งไป อย่าได้พลาดขณะที่ ๙ อันได้เสนยกันนี้ไปเลย

[๑๑๗] จิต แต่ก่อนบัวช เจ้าแนะนำไว้ในสัมมาปฏิบัติว่า
ท่านลงเจริญภาน อินทรี พลัง โพธะงค์ และสามัญภาน
ทั้งจงบรรลุวิชชา ๓ ในพระพุทธศาสนาให้ได้

[๑๑๘] จิต แต่ก่อนบัวช เจ้าแนะนำไว้ในสัมมาปฏิบัติว่า
ท่านลงพิจารณาเห็นเบญจจันธ์โดยอุปายที่แยกคายว่า เป็นทุกข์
ท่านลงลงตัณหาเหตุให้เกิดทุกข์ และลงทำความลึ้นทุกข์ในอัตภาพนี้แหล่ให้ได้

១១២០. ““អនិតចំណាំ ក្នុងបានពី វិប័លសេរ យូណិស់
មនុស្សនិភាង អូប៊រុននី ជោគស់”

សូមស្វែង ឧបន័តតាតិ ឧប៉ែង វារីនាទិ ឌ. ឯ.
ឯធមិត្តស្តុ ម៉ោង ិតិតាម បុរិ និយុត្តិបែនិត.

១១២១. ““មុនទៀត វិរូបិ ឧបិតាបំមាត់ទៅ
យុណិត្តស្តុ ស៉ែតុវាជាន់ មេហ៊ិន់”

ករបាលអ័ត្នវាជ កុលេស្តុ វិកុម្ភស្តុ.
ឯធមិត្តស្តុ ម៉ោង ិតិតាម បុរិ និយុត្តិបែនិត.

១១២២. ““សុសំរុចតែ វិសិទ្ធិតារេ ធម៌
ជំនួយ យោតាពិតាបំបុណ្ណោមាសិយា”

កុលេស្តុ ការមេស្តុ ឧប៉ែងគំមាន់ទៀត.
ឯធមិត្តស្តុ ម៉ោង ិតិតាម បុរិ និយុត្តិបែនិត.

១១២៣. ““អារិយុត្តិកោ ហើយ ឬ បិណទេបាតិកោ ត្រូវឈានិកោ ហើយ ឬ ប៉ែងត្រូវឈានិកោ.
នេស៉ិចិកោ ហើយ សេដ្ឋកិច្ច នូវពិតិតាម បុរិ និយុត្តិបែនិត.”

១១២៤. ““ទ្រពេតុវាជ រុកខានិ យោតាពិតាបំ
តែរុបម៉ោង ិតិតាមិទ័រ ករទេតិ

មូល ពេរុង ឈោះពុំ ពេរុង ឈោះពុំ ឯធមិត្តស្តុ.
យ៉ាង ម៉ោង ឧបនិត្តមុខិ ធម៌ និយុត្តិបែនិត.

១១២៥. ““អប់រំ ក្នុងបានពី កែវាគារិ
ក្នុងបានពី ការមេ ករណីការ មេហ៊ិន់រៀបរាយ

នេ ពេ ករិតស៉ែង វាជជន៉ែ ឯធមិត្តស្តុ.
និពិណ៍មេវាកិមេនិ ត្រូវឈានិកោ និយុត្តិបែនិត.”

[๑๖๗๐] จิต แต่ก่อนบวช เจ้าแห่นำเราไว้ในสัมมาปฏิบัติว่า
ท่านลงพิจารณาเบณ្បจขันธ์ โดยอุบายที่แยกชาย
ว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์

*(อุปวิจารที่เกิดพร้อมโสมนัสอาศัยเรือน - การอารามณ์ ๖)

ว่า ว่างเปล่า ไม่มีตัวตน

" อุเบกษา "

และว่า ต้องวิบัติไป เป็นผู้มา

" โภมนัส "

ท่านลงดับมโนปวิจาร*ทางใจเสียให้ได้.

————— มี ๑๙ คือ ————— ๘

[๑๖๗๑] จิต แต่ก่อนบวช เจ้าแห่นำเราไว้ในสัมมาปฏิบัติว่า
ท่านลงปลงผมและหนวด แล้วถือเพศสมณะ

มีรูปร่างเปลกล ถูกเขาสาปแข็ง

ถือบารตรถีย์ภิกษาไปตามตระกูลทั้งหลาย

ท่านลงพากรเพียรในคำสอนของพระศาสดา

ผู้ทรงแสวงหาคุณอันยิ่งใหญ่ให้ได้

[๑๖๗๒] จิต แต่ก่อนบวช เจ้าแห่นำเราไว้ในสัมมาปฏิบัติว่า
ท่านลงสำรวมระวงศ์ให้ได้ เมื่อเที่ยวไปในระหว่างตรอก

ท่านลงอย่ามีใจเกี่ยวข้องในตระกูล

และการมรณ์ทั้งหลายเที่ยวไป

เหมือนดวงจันทร์วันเพ็ญ ที่ปราศจากเมฆฉะนั้น

[๑๖๗๓] จิต แต่ก่อนบวช เจ้าแห่นำเราไว้ในสัมมาปฏิบัติว่า
ท่านลงยินดีในธุดงคคุณทั้ง ๕ ทุกเมื่อให้ได้ คือ

(๑) ถือการอยู่ป่าเป็นวัตร

(๒) ถือการเที่ยวบินทباتเป็นวัตร

(๓) ถือการอยู่ป่าช้าเป็นวัตร

(๔) ถือการนุ่งห่มผ้าบังสุกุลเป็นวัตร

(๕) ถือการไม่นอนเป็นวัตร

[๑๖๗๔] บุคคลบางคนต้องการผลไม้ ปลูกต้นไม้ไว้แล้ว

ไม่ได้รับผล ประสงค์จะโค่นต้นไม้นั้นลงเสีย ฉันใด

จิต เจ้าก็เหมือนบุคคลผู้ปลูกต้นไม้นั้น

เจ้าซักชวนให้เราบวช แล้วทำไม้ยังผลแห่งการบรรพชาที่จะมาถึงแน่แท้

ให้ประกอบไว้ในปากแห่งสังสารอันหวั่นไหวไม่เที่ยงเล่า

[๑๖๗๕] จิต ที่ไม่มีรูปร่าง ไปได้ใกล้ ห่องไปแต่ผู้เดียว

บัดนี้ เราจะไม่ทำตามคำขอเจ้าแล้ว

เพราภารทั้งหลาย ล้วนแต่ก่อให้เกิดทุกข์ ให้ผลผิดร้อน

มีมหาภัยอย่างใหญ่หลวง เราจะประพฤติมุ่งมั่นอยู่เฉพาะต่อพระนิพพานเท่านั้น

๑๒๖.“นาหັ້ງ ອະລັກຂູ່ຢາ ອະທິຣິກກະຕາຍະ ວາ
ອາຊື່ວະເຫຼຸດ ຈະ ອະහັ້ງ ນະ ນີກຂະມົງ

ນະ ຈິຕຕະເຫຼຸດ ນະ ຈະ ຖຸຮະກັນຕະນາ.
ກະໂຕ ຈະ ເຕ ຈິຕຕະ ປະກົງສະໄວ ມະຍາ.

๑๒๗. “ອັປີຈະຕາ ສັບປຸງເສີ ວັນຄືຕາ
ອົຕີສສ ມັງ ຈິຕຕະ ຕະຖາ ນິຍົງຈະສີ

ມັກຂັປປະຫັນ ວູປະສະໂມ ທຸ່ນສສະ’.
ອິທານີ ຕຸວັງ ດັຈະສີ ບຸພພະຈິຄົນນັ້ນ.

๑๒๘. “ຕັ້ນຫາ ອະວິຊ່າ ຈະ ປີຍາປີຍັງຈະ
ມະນາປີຍາ ກາມະຄຸນາ ຈະ ວັນຕາ

ສຸການີ ຮູປານີ ສຸຂາ ຈະ ເວທະນາ.
ວັນເຕ ອະහັ້ງ ອາວະມືຕຸງ ນະ ອຸສສະເໜ.

๑๒๙. “ສັພພັດຄະ ເຕ ຈິຕຕະ ວະໂຈ ກະຕັ້ງ ມະຍາ
ອັ້ນົມຕະສັມກະໄວ ກະຕັ້ງຄຸນຸຕາຍະ ເຕ

ພະຫຼຸສຸ ຂາຕີສຸ ນະ ເມສີ ໂກປິໂຕ.
ທຸກເຂົ ຈີරັງ ສັງສະວິຕັ້ງ ຕະຍາ ກະເຕ.

๑๓๐. “ຕຸວັ້ນເຜົວວ ໂນ ຈິຕຕະ ກະໂຮສີ ພຸຮາມຸມະໂນ ຕຸວັງ ຂັດຕິໂຍ ຮາຊະທະສີ ກະໂຮສີ.
ເວສສາ ຈະ ສຸກທາ ຈະ ກະວາມະ ເອກະກາ

ເກວັດຕະນັ້ນ ວັນ ຕະເວວະ ວາທະສາ.

๑๓๑. “ຕະເວວະ ແຫຼຸ ອະສຸຮາ ກະວາມະເສ
ອົໂຕ ຕີຮັຈນະຄະຕາປີ ເອກະກາ

ຕຸວັງມູລະກັງ ແນະຍີກາ ກະວາມະເສ.
ເປັດຕະນັ້ນ ວັນ ຕະເວວະ ວາທະສາ.

๑๓๒. “ນະນຸ ຖຸພກົງສະສີ ມັງ ປຸນປັປຸນັ້ນ
ອຸມມັດຕະເກແນວະ ມະຍາ ປະໂລກະສີ

ມຸ່ງ ມຸ່ງ ຈາຮະນິກັງວະ ທັສສະຍັງ.
ກີ່ງຈາປີ ເຕ ຈິຕຕະ ວິຮາບີຕັ້ງ ມະຍາ.

๑๓๓. “ອີທັ້ງ ປຸເຮ ຈິຕຕະມະຈາຣີ ຈາຣິກັງ
ຕະທັ້ງຈະຫັ້ງ ນິຄຄະເຫັສສາມີ ໂຍນິໂສ

ເຢີຈະກັງ ຍັດຕະກາມັ້ງ ຍະກາສຸ້ຫັ້ງ.
ຫັດຄືປະກິນນັ້ນ ວິຍະ ອັກສັກຄະໂໂ.

[๑๖๒] เรายังได้ออกบวช เพราะหมดลิริ (บุญ) เพราะหมดหริ (ความกระดากร้าย) เพราะตกลอยู่ภายในใจ ใจอำนาจของความคิด เพราะทำผิดต่อชาติบ้านเมือง หรือพระเหตุแห่งอาชีพ จิต ก็เจ้าได้รับรองกับเราไว้ว่า จะอยู่ในอำนาจของเรามิใช่หรือ

[๑๖๓] จิต เจ้าแนะนำเราไว้คราวนี้แหล่ว่า ความเป็นผู้มั่น้อย การละความลบหลู่คุณท่าน และความลงบุกเบิก สัตบุจหั้งหลายสรเรศรี มากันนี้ เจ้ากลับไปประพฤติเช่นเดิม

[๑๖๔] เราไม่อาจกลับไปหาต้นเหา อวิชชา ความรัก ความไม่ยินดี รูปอันสวยงาม สุขเวทนา และการคุณที่น่าชื่นชมใจ (ในกาลก่อน) ซึ่งเคยได้แล้ว

[๑๖๕] จิต เราได้ทำการตามคำของเจ้ามา ทุกภาพทุกชาติ ทุกคติ และทุกวิญญาณสูติ เราไม่ได้ชื่นเครื่องเจ้าในหลายชาติ เพราะความที่เจ้ารู้จักแต่สิ่งอันมีปัจจัยปุรุงแต่ง จึงเกิดมีอัตภาพนี้ขึ้น ทั้งแรกๆได้เรื่องโน่นไปในทุกๆที่เจ้าทำให้มาช้านาน

[๑๗๐] จิต เจ้านั้นแหล่ว ทำเราให้เป็นพระภณบ้าง ให้เป็นกษัตริยบ้าง เป็นพระราชน้ำบ้าง เพราะอำนาจของเจ้านั้นแหล่ว บางคราวเราเป็นเพศยบ้าง เป็นคุรุบ้าง เป็นเทพบ้าง

[๑๗๑] เพราะเหตุแห่งเจ้า เพราะอำนาจของเจ้า มีเจ้าเป็นมูลเหตุ บางคราวเราเป็นอสูรกายบ้าง เป็นสัตว์นรกบ้าง เป็นลัตว์ดิรัจนาบ้าง เป็นปรตบ้าง

[๑๗๒] เจ้าประทุษร้ายเรามาบ่อยครั้งแล้วมิใช่หรือ เจ้ากำกับการแสดงให้เรามากลายครั้งหลายคราแล้ว เจ้าประเล้าประโลงล่อลงเราเหมือนกับเราเป็นคนบ้า จิต เราได้ผิดอะไรต่อเจ้าไว้บ้างหรือ

[๑๗๓] แต่ก่อนจิตนี้ได้ท่องเที่ยวไปตามอารมณ์ต่างๆ ตามความปรารถนา ตามความต้องการ ตามความสนหาย วันนี้ เราชจะเข้มจิตนั้นโดยอุบายนอันเยบดาย เหมือนความชั่งปราปพยศชั่งตกมัน

๑๓๔. “ສັຕດາ ຈະ ເມ ໂລກະມີມັງ ອະນິກູ້ຮະຫີ ອະນິຈະໂຕ ອັກຫຼວງໂຕ ອະສາຮະໂຕ.
ປັກຂັ້ນທະ ມັງ ຈິຕຕະ ທີ່ນັສສະ ສາສະເນ ຕາເຮີ ໂອມາ ມະຫະຕາ ສຸກຸຕະຣາ.

๑๓៥. “ນະ ເຕ ອີທັງ ຈິຕຕະ ຍະດາ ປຸ່ຽນແກ້ງ ນາທັງ ອະລັງ ຕຸຍໜ່ ວະເສ ນິວັດຕິຕຸງ.
ມະເໜີໂນ ປັບພະຊີໂຕມຸ້າ ສາສະເນ ນະ ມາທີສາ ໂອນຕີ ວິນາສະຫະກິໂນ.

๑๓៦. “ນະຄາ ສະມຸກທາ ສະຮັຕາ ວະສຸນໝະຮາ ທີ່ສາ ຈະຕັສໂສ ວິທີສາ ອະໂໂກ ທີ່ວາ.
ສັພເພ ອະນິຈາ ຕີກະວາ ອຸປ້ກຖຸຕາ ກຸ່ທິງ ຄະໂຕ ຈິຕຕະ ສຸ້ງ ຮະມີສສະສີ.

๑๓៧. “ຮົດປປ່ຽງ ກົງ ມະມະ ຈິຕຕະ ກາທີສີ ນະ ເຕ ອະລັງ ຈິຕຕະ ວະສານໜຸວັດຕະໂກ.
ນະ ຂາດຸ ກັ້ສຸຕັ້ງ ອຸກະໂຕມຸ້ງ້າງ ດຸເປ ປີຣັຕຸ ປຸ່ຽງ ນະວະ ໂສຕະສັນທະນິງ.

๑๓៨. “ວະຮາທະເວເນຍຍະວິດາພຸ່ທະເສົວເຕ
ນະວັນພຸນາ ປາງວຸສະສິຕະການະເນ ປັບພາກະກຸ່ງໝູເງູ ປະກະເຕວະ ສຸນທະເຣ.
ຕະທິງ ມຸ່າເຄະຫະໂຕ ຮະມີສສະສີ.

๑๓៩. “ສຸນືລະດຶງ ສຸສີຂາ ສຸເປົ່ານາ
ສຸມັບໝູໂມສັຕະນິຕາກິດໜີໂນ ສຸຈິຕະປັດຕັຈະທະນາ ວິ້ງຄະມາ.
ເຕ ຕັ້ງ ຮະເມສສັນຕິ ວະນັມ້າ ພາຍືນັ້ນ.

๑៤០. “ວຸກົມ້າ ເທວ ຈະຕຸຮັງຄຸເລ ຕີເນ
ນະຄັນຕະເຮ ວິກູ່ປີສະໂມ ສະຍືສສັ ສັງປຸປົມີເຕ ເມຜະນິກັ້ມ້າ ການະເນ.
ຕັ້ງ ເມ ມຸ່ຖ ເຫີຕີ ຕູລະສັນນິກັ້ງ.

๑៤១. “ຕະດາ ຕຸ ກັ້ສສາມີ ຍະດາປີ ອີສສະໂຮ
ນະ ຕາທັງ ກັ້ສສາມີ ຍະດາ ອະຕັນທີໂຕ ຍັງ ລັພກະຕີ ເຕະປີ ໂທຸ ເມ ອະລັງ.
ພີພາຮະກັ້ສຸຕັ້ງວະ ຍະດາ ສຸມັກທີຕັ້ງ.

[๑๓๔] พระศาสดาของเรารงหงส์รุ้งนั่งโลกานี้
โดยความเป็นสภาวะไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่มีแก่นสาร
จิต เชิญเจ้าพาราบ่ายหน้าไปในศาสนากองพระชนินเจ้า
ช่วยให้เราข้ามโอชาห์ให้ข้ามได้แสนยากนี้ไปเสียเถิด

[๑๓๕] จิต เรือนคืออัตภาพนี้ ไม่เป็นของเจ้าเหมือนเมื่อก่อน
เราไม่เพิงกลับไปอยู่ในอำนาจเจ้าอีก

เพราะเหตุที่เราบวชในศาสนากองพระผู้มีพระภาคผู้เสวงหาดุณอันยิ่งใหญ่
 ซึ่ว่าสมณะผู้เชื่อกับเรานั้น จะไม่เป็นผู้ทรงไว้วังความเลื่อมเลี้ย

[๑๓๖] ภูษา มหาสมุทร เม่นนำคงคา เป็นต้น
 แผ่นดิน ทิศใหญ่ทั้ง ๔ ทิศน้อยทั้ง ๔
 ทิศเบื้องบน ทิศเบื้องล่าง และภพทั้ง ๓
 ล้วนเป็นสภาพไม่เที่ยง มีแต่ถูกเบียดเบี้ยนอยู่เสมอ ไม่ปลอดภัย
 จิต เจ้าจักรนร์มย์จะความสุขที่ไหนได้เล่า

[๑๓๗] จิต เราມั่นคงแล้ว เจ้าจะทำอะไรได้
 เราไม่ยอมตกอยู่ภัยใดอำนาจเจ้า
 คนไม่เพิงแต่ต้องถุงหนังที่เต็มไปด้วยขี้ มีปากทั้งสองข้าง (แม้ด้วยเท้า)
 น่าตีนัก ร่างกายที่เต็มไปด้วยของไม่สะอาดต่างๆ
 หลังของไม่สะอาดออกจากปากแพลงทั้ง ๙

(เมื่อเราขึมตนเองด้วย ๒๘ คำราแล้ว บัดนี้จักทำตนให้บันเทิงในการภาวนាជั่วຍ ๑๑ คำที่เหลือ)

[๑๓๘] (จิต) เจ้าเข้าไปสู่เรือนคือถ้ำ ที่เงื่อมเข้าและยอดเขา
 ที่สวยงามตามธรรมชาติ ซึ่งผูงหมูป่าและผูงกว่างอาศัยอยู่
 และป่าที่ฝนกรดใหม่ ๆ นั้น จะยินดีภาวนा ณ ที่นั้น

[๑๓๙] ผูงกงยูมีขนคอเขียวสวยงาม มีหงอนงาม
 มีปีกงาม ทั้งปากคลุมด้วยขนปีกสวยงาม
 ส่งสำเนียงเลียงร้องก้องกั่ววน ไฟเระจับใจนั้น
 จะช่วยท่านผู้บำเพ็ญโภณอยู่ในป่า ให้รื่นรมย์ได้

[๑๔๐] เมื่อฝนตก หญ้าງอก芽วประมาณ ๔ นิ้ว
 เมื่อป่าไม้ผลิดอกออกซ่อ งามคล้ายก้อนเมฆ
 เราเหมือนท่อนไม้ที่เข้าทึ้งไว้ จะทอดร่างนอนบนยอดหญ้าในระหว่างภูษา
 เครื่องลาดหญ้านั้นอ่อนนุ่ม จะเป็นเหมือนที่นอนสำลีสำหรับเรา

[๑๔๑] เราจะทำเจ้าไว้ในอำนาจให้ได้เหมือนนายท้าส
 ชุดกระซาก ทำท่าล้วนในอำนาจ ให้พอใจด้วยปัจจัยตามที่ได้
 จะเป็นคนไม่เกียจคร้าน ดูจดุหนังเมว่าที่ผ่านการฟอกแล้วฟอกอีก

๑๑๔๒. “ຕະຖາ ຕຸ ກັສສາມີ ຍະຖາປີ ອີສສະໂຮ ຍັງ ລັພກະຕິ ເຕະປີ ໂຫດຸ ເມ ອະລັງ.
ວິວີເຢນະ ຕັ້ງ ມັຍໜະ ວະສານະຍືສັງ ຄະຊັງວະ ມັຕຕັ້ງ ກຸສະລັງກຸສັດຄະໂໂທ.
๑๑๔๓. “ຕະຢາ ສຸທັນເຕັນະ ອະວັງງົງໃຫຍ່ເຕັນະ ທີ່ ບະໂໜີ ມັດຄັ້ງ ປະກູບປັບປິດຕຸ້ງ ສີວັງ ຮະເບຍະ ໂຍຄຄາຈະຮີໂຍວະ ອຸ່ອໜຸນາ.
ປະໂໜີ ມັດຄັ້ງ ປະກູບປັບປິດຕຸ້ງ ສີວັງ ຈິຕຕານຽກຂໍ້ທີ ສະຖາ ນິເສວີຕັ້ງ.
๑๑๔๔. “ອາຮັມມະເນີ ຕັ້ງ ພະລະສາ ນິພັນທີສັງ ນາຄັງວະ ຄົມກັ້ມຸທີ ທັພຸ່ຫາຍະ ຮັ້ນໜຸຍາ.
ຕັ້ງ ເມ ສຸດຸຕຸຕັ້ງ ສະຕິຍາ ສຸກາວິຕັ້ງ ອະນິສສີຕັ້ງ ສັພພະກະເວສຸ ເໜີສີ.
๑๑๔๕. “ປັ້ງປົງຢາຍະ ເຊັ່ວວາ ວິປະການຸສາຣິນ້ງ ໂຍເຄະນະ ນິດຕັ້ງທະ ປະເຕ ນິເວສີຍະ.
ທີ່ສຸວາ ສະນຸທະຍັ່ງ ວິກະວັງຈະ ສົ່ມກະວັງ ທາຍາທະໂກ ເໜີສີ ອັດຄະວາທີໂນ.
๑๑๔๖. “ຈະຕຸພົມປັບປຸງລາສະວະສັງ ອະນິກູງໃຫຍ່ຕັ້ງ ດາມັນທະລັງວະ ປະຣິເນສີ ຈິຕຕະ ມັງ.
ນະນຸ ສັງໂຍ່ຈະນະພັນຮະນັຈົນທັງ ສັງເສວະເສ ກາຮຸນິກັ້ງ ມະຫາມຸນິງ.
๑๑๔๗. “ມີໂຄ ຍະຖາ ເສີ ສຸຈິຕະການະເນີ
ອະນາກຸເລ ຕັ້ຕະ ນະເຕ ຮະມີສັງ ຮັມມັງ ຄີຣີງ ປາວຸສະອັພກະມາລິນິງ.
ອະສັງສະຍັ່ງ ຈິຕຕະ ປະຣາ ກະວິສສະສີ.
๑๑๔๘. “ເຢ ຕຸຍໜະ ຈັ້ນເຖນະ ວະເສນະ ວັດຕິໂນ ນະຮາ ຈະ ນາງ ຈະ ອະນຸໂກນຕີ ຍັງ ສຸຂັ້ງ.
ອະວິທທະສູ ມາຮະວະສານຸວັດຕິໂນ ກະວາກິນັ້ນທີ ຕະວະ ຈິຕຕະ ສາວະກາ”ຕີ.

[๑๙๔] เราชำทำเจ้าไว้ในอำนาจให้ได้เหมือนนายท่าส
ชุดลากไปมา ทำทาสไว้ในอำนาจ ให้พ่อใจด้วยปัจจัยตามที่ได้
เหมือนนายคาวุชังผู้ชำนาญ ใช้ขอสับช้างตกมันให้อยู่ในอำนาจตน

[๑๙๕] เรายรื้อมกับท่านผู้ฝึกฝนดีแล้ว มั่นคง
สามารถดำเนินไปถึงทางที่ปลอดภัย

ซึ่งท่านผู้ตามรักษาจิตหั้งหลาย ได้ดำเนินไปแล้วทุกสมัย
เหมือนนายสารถิผู้ฝึกม้า สามารถดำเนินไปถึงภูมิภาค
ที่ปลอดภัยได้ ด้วยม้าอาชาไนยที่มีใจซื่อตรง

[๑๙๖] เราชูกเจ้าไว้ที่อรามณ์กรรมฐาน ด้วยกำลังภารนา
เหมือนนายคาวุชังใช้เชือกเหนี่ยวผูกช้างไว้ที่เสาตะลุง
จิตที่เราคุ้มครองดี อบรมดีแล้วด้วยสติ
จะเป็นจิตอันตัณหาในภาพหั้งปวงอาศัยไม่ได้

[๑๙๗] เจ้าจงตัดเหตุเกิดแห่งอายตัน (คือตัณหา) อันเป็นทางดำเนินที่ผิดเลีย
ด้วยปฏิสัขานบัญญา (คือไม่ถือนิมิต ไม่ถืออนุพัฒญา เป็นอุปนิสัยแห่งอินทรียสั่งวาร)
ข่มมันเสียด้วยความเพียร (คือวิปสัสนาภารนา) ให้ตั้งมั่นอยู่ในทางที่ถูก (คือวิปสัสนาวิถี)
เห็นแจ้งหั้งความเกิดและความดับของตัณหา

แล้วจะเป็นทายาทของพระลัมมาลัมพุทธเจ้าผู้มีวิริย์เป็นเลิศ

[๑๙๘] จิต เจ้าจุ่งเราให้เป็นไปตามอำนาจของวิปัสสนาส ๔ อย่าง*
เหมือนจุ่งเด็กชาวบ้านให้วิวนไปมาจะนั่น
เจ้าจะจะควบหากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้เพียบพร้อมด้วยพระมหากรุณาธิคุณ
ผู้ตัดเครื่องผูกคือสังโยชน์เสียได้ เป็นพระมหามนุนี มิใช่หรือ

(* เห็นสิ่งไม่ถูกว่างาม สิ่งไม่เที่ยงว่าเที่ยง สิ่งเป็นทุกข์ว่าเป็นสุข สิ่งไม่ใช่ตนว่าเป็นตน)

[๑๙๙] เมื่อนอย่างมตุชาติ เที่ยวไปอย่างเลรี มีอำนาจในตน
ยอมยินดีในหมู่ไม่ที่วิจิตรตระการเป็นอย่างดี ฉันได
เราเองก็ได้แล้ว ซึ่งภูเขาเมืองเมฆแวดล้อม ดุจพวงมาลัยในดูผน
น้ำรื่นรมย์ สังดจากหมู่ชน ฉันนั่น

จิตเอ่ย เจ้าจักต้องเลื่อมโดยส่วนเดียว ไม่ต้องลงลับ

[๒๐๐] จิต ชายและหญิงเหล่าใดประพฤติตามความพอใจ
ตามอำนาจของเจ้า จะเสวยความสุข (อาศัยเรือน)
ชายหญิงเหล่านั้นไม่เขลา ประพฤติไปตามอำนาจมาร
เพลิดเพลินไปในภาพน้อยภาพใหญ่ ก็จะเป็นสาภากของเจ้าต่อไปได

๑๐. ปาราปริยัตเกรคາถา

၇၂၆.	“ສະມະណັສສະ ອະຫຸ ຈິນຕາ ເອກະກັສສະ ນິສິນນັສສະ	ປາປະປີຍັສສະ ກົກຂຸໂນ. ປະວິວິຕັສສະ ພາຍືໂນ.
၇၂၇.	“ກົມານຸປ່ຽນ ປູຣີໂສ ອັຕຕະໂນ ກິຈຈະກາຮີສສະ	ກົງ ວະຕັງ ກົງ ສະມາຈາຮັງ. ນະ ຈະ ກັບຟື ວິເໜ້ວະເຍ.
၇၂၈.	“ອິນທຸຣີຍານີ ມະນຸສສານັ້ງ ອະຮັກຂີຕານີ ອະທິຕາຍະ	ທິຕາຍະ ອະທິຕາຍະ ຈະ. ຮັກຂີຕານີ ທິຕາຍະ ຈະ.
၇၂၉.	“ອິນທຸຣີຍານີ ມະນຸສສານັ້ງ ອັຕຕະໂນ ກິຈຈະກາຮີສສະ	ອິນທຸຣີຍານີ ຈະ ໂດປະຍັງ. ນະ ຈະ ກັບຟື ວິເໜ້ວະເຍ.
၇၃၀.	“ຈັກຂຸນທຸຣີຍັງ ເຈ ຮູເປີສຸ ອະນາຖິນວະທັສສາວີ	ຄັຈັນຕັງ ອະນິວະຍັງ. ໂສ ຖຸກຂາ ນະ ຫີ ມຸຈຈະຕີ.
၇၃၁.	“ໂສຕິນທຸຣີຍັງ ເຈ ສັກເທັສຸ ອະນາຖິນວະທັສສາວີ	ຄັຈັນຕັງ ອະນິວະຍັງ. ໂສ ຖຸກຂາ ນະ ຫີ ມຸຈຈະຕີ.
၇၃၂.	“ອະນິສສະຮະແທ້ສສາວີ ນະ ໂສ ມຸຈຈະຕີ ຖຸກຂັ້ນໜໍາ	ຄັນເຮ ເຈ ປະກູມເສວະຕີ. ຄັນເຮສຸ ອະນິມຸຈຈົນໂຕ.
၇၃၃.	“ອັມພິລັງ ມະຫຼັກຄັງຈະ ຮະສະຕັ້ນຫາຍະ ດະນິໂຕ	ຕິຕະກັດຄະນຸສສະຮັງ. ຫະກະຍັງ ນາວະພຸ່ນຜະຕີ.
၇၃၄.	“ສຸການຢັ້ງປະກົງລານີ ຮັດໂຕ ຮາຄານິກະຮັນັ້ນ	ໂພງຈູ້ພພານີ ອະນຸສສະຮັງ. ວິວິຮັງ ວິນທະເຕ ຖຸ້ນ້າ.
၇၃၅.	“ມະນັ້ນ ເຈເທີ ຮັ້ນເມທີ ຕະໂຕ ນັ້ນ ຖຸກຂະມັນເວຕີ	ໂຍ ນະ ສັກໂກຕີ ຮັກຂີຕຸງ. ສັພເພເຫເຕີ ປັບຟືຈະທີ.

๑๐. ปาราปริยเกรคata ภาษิตของพระปาราปริยเกร

(พระปาราปริยเกระ เมื่อจะประกาศอาการที่ตนคิด จึงได้กล่าวภาษิตเหล่านี้ว่า)

[๗๒๖] ภิกขุชื่อปาราปริยะ เป็นสมณะ นั่งอยู่แต่ลำพังผู้เดียว
มีจิตสงบสังด้เข้ามาในอยู่ ได้มีความคิดว่า

[๗๒๗] คนพึงทำอะไรโดยลำดับ ประพฤติวัตรอย่างไร ประพฤติมารยาทอย่างไร
จึงจะซื่อว่าพึงทำกิจของตนและไม่เบียดเบียนใครๆ

[๗๒๘] อินทรีย์ทั้งหลายนั้นแหลง
ย่อมมีไว้เพื่อเป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์สำหรับมวลมนุษย์
อินทรีย์ที่ไม่ได้ระวังรักษา ย่อมเป็นไปเพื่อมิใช่ประโยชน์
ส่วนอินทรีย์ที่ระวังรักษาแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อประโยชน์
[๗๒๙] คนที่ระวังรักษาและคุ้มครองอินทรีย์เท่านั้น
ซึ่ว่าเป็นผู้ทำกิจของตน และไม่พึงเบียดเบียนใครๆ

[๗๓๐] ถ้าผู้ใดไม่ห้ามจักขันทรีย์ที่เป็นไปในรูปทั้งหลาย มักไม่เห็นโทษ
ผู้นั้นย่อมพ้นจากทุกข์ไม่ได้เลย

[๗๓๑] อนึ่ง ผู้ใดไม่ห้ามโสตินทรีย์ที่เป็นไปในเสียงทั้งหลาย มักไม่เห็นโทษ
ผู้นั้นย่อมพ้นจากทุกข์ไม่ได้เลย

[๗๓๒] หากผู้ใดไม่เห็นอุบายเป็นที่สั่ดออก ส่องเสoglín
ผู้นั้นยังติดอยู่ในglín ย่อมพ้นจากทุกข์ไม่ได้

[๗๓๓] ผู้ใดยังคำนึงถึงรับเบรี้ยว รժหวาน และรสมุน ติดอยู่ในความอยากในรับ
ย่อมไม่รู้สึกถึงความคิดในใจที่เกิดขึ้นว่า เราจะทำที่สุดแห่งทุกข์
ผู้นั้นก็ย่อมพ้นจากทุกข์ไม่ได้

[๗๓๔] ผู้ใดยังนึกถึงผู้ภูตพะที่สวยงาม ไม่ปฏิบูต ยินดีแล้ว
ผู้นั้นย่อมประสบทุกข์ต่างๆ ซึ่งมีราคะเป็นเหตุ

[๗๓๕] ผู้ใดไม่อาจระวังรักษาใจจากปัญจารมณ์เหล่านี้
ทุกข์ที่เกิดจากการแสอารมณ์ทั้ง ๕ ย่อมติดตามผู้นั้น เพราะไม่ระวังรักษาใจนั้น

၇၃၉. “ປຸພພະໂລທີຕະສົມບຸນດັ່ງ
ນະຮະວິຮະກະຕັ້ງ ວັດຄຸງ
- ພະຫຸສສະ ກຸມະປໍສສະ ຈະ.
ສະມຸຄຄະມິວະ ຈິຕຕິຕັ້ງ.
၇၄၀. “ກະໜູກັງ ມະຫຼັກສາທັງ
ໜຸ້ງວະ ມະຫຼຸນາ ລືຕິຕັ້ງ
- ປີຢະນີພັນຮະນັງ ຖຸ້ນ.
ອຸລືລິ້ງ ນາວະພຸ່ມະຕີ.
၇၄၁. “ອີຕົກົເປີ ອີຕົກົສະເຮ
ອີຕົກົຄັນເຮສຸ ສາຮັຕໂຕ
- ໂຜ່ນົ້ພເປີ ຈະ ອີຕົກົຍາ.
ວິວິ້ນ ວິນທະເຕ ຖຸ້ນ.
၇၄၂. “ອີຕົກົໂສຕານີ ສັພພານີ
ເຕະສະມາວະຮະດັ່ງ ກາຕຸງ
- ສັນທັນຕີ ປ້ມຈະ ປ້ມຈະສຸ.
ໂຍ ສັກໂກຕີ ວີຣຍະວາ.
၇၄၃. “ໂສ ອັດຖະວາ ໂສ ອັມມັກໂລ
ກະເຮຍຍະ ຮະມະມາໂນປີ
- ໂສ ທັກໂໂສ ວິຈັກຂະໂໂນ.
ກິຈຈັງ ອັມມັດຖະສັງທິຕັ້ງ.
၇၄၄. “ຍັງຈະ ອັດເຖະນະ ສັ້ນຫຼຸດຕັ້ງ
ຕັ້ງ ສະມາທາຍະ ວັດເຕັກະ
- ວັນເຊ ກິຈຈັງ ນິວັດຖະກັງ.
ອັປປະມັຕໂຕ ວິຈັກຂະໂໂນ.
၇၄၅. “ອຸຈາວະເຈຫຼຸປາເຍ໌
ຫັນຕຸວາ ວະນິຕຸວາ ອະທະ ໂສຈະຍິດຸວາ
- ຍາ ຈະ ອັມມະຄະຕາ ຮະຕີ.
ສາ ຫີ ເວ ອຸຕຕະມາ ຮະຕີ.
၇၄၆. “ຕັຈັນໂຕ ອາດີຍາ ອາດີນິ
ອິນທຸຽນນິນທຸຽເໝວະ
- ປະເຮສະມະກິຫີ່ສະຕີ.
ອາລູປະຕິ ສາຫະສາ ໂຍ ປະເຮສັງ.
၇၄၇. “ຕັຈັນໂຕ ອາດີຍາ ອາດີນິ
ອິນທຸຽນນິນທຸຽເໝວະ
- ນິຫັນຕີ ພະລະວາ ຍະຕາ.
ນິຫັນຕີ ກຸສະໂລ ຕະຕາ.
၇၄၈. “ສັທັນ ວີຣິຍັງ ສະມານິຍັງຈະ
ປ້ມຈະ ປ້ມຈະຫີ ຫັນຕຸວານະ
- ສະຕີປ້ມຈຸ່ນຈະ ກາວະຍັງ.
ອະນິໂໂນ ຢາຕີ ພຸරາໜະໂໂນ.
၇၄၉. “ໂສ ອັດຖະວາ ໂສ ອັມມັກໂລ
ສັພເພນະ ສັພພັງ ພຸທັນສະ
- ກັດຕຸວາ ວາກຸຍານຸສາສະນິງ.
ໂສ ນະໂຣ ສຸຂະເມນະຕີ”ຕີ.
၈၁၆. “ອະັດສສາຍະຕະເນ ໄດຕຸວາ
ອະໝະມຸລັງ ວະນິຕຸວານະ
- ຄຸຕຕະຫຼວາໂຣ ສຸສັງວຸໂຕ
ປັດໂຕ ເມ ອາສະວັກຂະໂໂຍ”ຕີ

- [๗๓๖] ร่างกายนี่เต็มไปด้วยหนอง เลือด และซากศพเป็นจำนวนมาก
ดูจะช่างผู้ชายน้ำตกแต่งไว้ เกลี้ยงเกลา วิจิตรงดงามแต่ภายนอก
ภายในเต็มไปด้วยของไม่สะอาด เหมือนจะลอมใส่คุณ
- [๗๓๗] สิริระที่เป็นร้อน มีรสหวานชื่นใจ ผูกพันไว้ด้วยความรัก เป็นทุกข์
ชาบด้วยของที่นำเข้าไปเพียงภายนอก ดูจะมีดีโภกอาบหน้าผึ้งที่คนเขลาเลียดอยู่ก็ไม่รู้จะนั่น
- [๗๓๘] บุรุษที่ยังกำหนดยินดีในรูป เลี้ยง กลิน (รส) และโภภูจัพพะของสตรี
ย่อมประสบทุกข์ต่าง ๆ
- [๗๓๙] กระเสตันหาในสตรีทั้ง ๔ ย้อมให้เป็นทavarทั้ง ๔ ของบุรุษ
ผู้ใดมีความเพียรอาจทำการป้องกันกระเสตันหาทั้ง ๔ นั้นได้
- [๗๔๐] ผู้นั้นประกอบด้วยอรรถประโยชน์ ตั้งอยู่ในธรรม มีทักษะ มีปัญญาเครื่องพิจารณา
ถึงจะยินดีอยู่ ก็พึงทำกิจที่ประกอบด้วยอรรถประโยชน์และด้วยธรรมได้
- [๗๔๑] ถ้ายังติดอยู่กับการประกอบกิจที่เป็นอรรถประโยชน์ในปัจจุบัน
ควรเว้นกิจที่ไม่เป็นประโยชน์เลีย รู้ว่ากิจนั้นไม่ควรทำแล้ว ก็พึงเว้น
เป็นผู้ไม่ประมาท มีปัญญาเครื่องพิจารณา
- [๗๔๒] ควรยึดกิจที่ประกอบด้วยอรรถประโยชน์ในปัจจุบันให้มั่น แล้วพึงประพฤติ
ความยินดีใดที่เป็นไปในธรรม ความยินดีนั้นแน่นและเชื่อว่าเป็นความยินดีอันสูงสุด
- [๗๔๓] ผู้ใดปรา荐นาจะใช้อุบัติต่างๆ ช่วงชิงเอาสิ่งของของคนเหล่าอื่น
จาก เปiyดเปลี่ยนผู้อื่น และทำผู้อื่นให้เคราะห์โศก
หากชิงเอาสิ่งของของคนเหล่าอื่น ด้วยความหารุณ ร้ายกาจ
การกระทำของผู้นั้นไม่ประกอบด้วยประโยชน์
- [๗๔๔] ผู้มีกำลัง เมื่อจะถากไม่ยอมใช้ลิ่มตอกลิ่ม ฉันได
ภิกขุผู้คลาดก็ฉันนั้น ย้อมใช้อินทรีย์นั้นแหลงฉัดอินทรีย์
- [๗๔๕] นรชนได อบรมศรัทธา วิริยะ สติ สมาริ และปัญญา
ใช้อินทรีย์ ๔ ชั่วโมงทรีย์ ๔ เป็นพราหมณ์ ไม่มีทุกข์ ถึงอนุปattiเสสันพพาน
- [๗๔๖] นรชนนั้น มีความรู้ ตั้งอยู่ในธรรม
ทำตามอนุஸานนีที่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้าทุกประการ ย่อมประสบสุข
-
- [๑๑๖] เรายได้ละผัสสายตาแห่งทั้ง ๖ แล้ว คุ้มครองสำรวมทavarทั้ง ๖ ด้วยดี
กำจัดสรรพกิเลสอันเป็นมูลรากของวัฏฐุทุกข์ได้หมดแล้ว จึงหมดสิ้นอาสวะ

ปราบปริคatha

๗๒๖	สมณะ ปราบปริยะ
๗๒๗	วัตรปฏิบัติ อย่างไร เป็นกิจจา
๗๒๘	อินทรีย์ห้า นั่นแหละหนา พึงรู้จัก
๗๒๙	อินทรีย์ห้า ไม่รักษา เป็นอย่างไร
๗๓๐	ตา-เห็น-รูป สามนัด ผัสสะเกิด
๗๓๑	หู-ยิน-เสียง สามเรียง ไม่สำรวม
๗๓๒	จมูก-กลิ่น ลิ้น-รส กำหนดพร่อง
๗๓๓	ถูกเบรี่ยว หวาน ขม รื่น กลิ่มใจ
๗๓๔	กายกระทบ สัมผัส กำหนดย้อม
๗๓๕	ประสบทุกข์ ต่างๆ ไป ให้อาดูร
๗๓๖	ร่างกายอีด ผุดอง ด้วยหนองเลือด ไม่สะอาด เกลื่อนก拉丁 อยู่ภายใน
๗๓๗	รสหวาน นานใจ เข้าใกล้เผ็ดร้อน ดับอาบน้ำผึ้ง ลิ้นถึงเลียلام
๗๓๘	รูป เสียง สัมผัส กำหนดหนักหนา
๗๓๙	กระเสแห้งห้า ตันหายาไป
๗๔๐	รู้อรรถประโยชน์ รู้โถชพินิจ
๗๔๑	รู้ธรรมหลักเร้น ทำกิจเร่งเรียน
๗๔๒	ยินดีธรรมได ทำให้เกิดประโยชน์ ยินดีภารนา สูงค่ายินดี
๗๔๓	เจ้าเลิ่ห์เพทุบาย ผ่า หมายช่วงชิง ร้ายกาจ ثارุณ หมอกมุ่นกਮล
๗๔๔	ช่างไม้ถากไม้ ใช้ลิ่มตอกลิ่ม
๗๔๕	ค่อยๆ ถอนตน ออกจากการ
๗๔๖	มีอรรถ ทรงธรรม น้อมนำอนุศาสน์ ถึงผู้แห่งสุข สงบภายใน
๑๑๖	ละผัสสะหก คุ้มครองทวารหก กายวั�ภวทุกข์ คืนสุขสวัสดิ์

นั่งอาสนะ สังดจิต คิดเข็ญว่า
พึ่งรักษา เพื่อไม่เบียดเบี้ยนใคร
ลักษณะ การรักษา เป็นไฉน
สุขหรือทุกข์ ประโยชน์ใด ให้สำรวม
ถ้าเพลินเพลิด ไม่เห็นโถช พุกข์จะส่วน
ทุกข์ก็ท่วม ทับเขา ให้เคร้าใจ
กิเลสหมอง ปองกลิ่น ลวกลิ่นใหม่
ว่า ‘บัวชมาทำไม’ ไม่ให้คืน
กลิ่มน้อม ปฏิภูล ฝ่าพูนฝืน
ปฏิบัติสูญ เพราะการห้า มาท่วมใจ
ชาตกพเชื้อด รวมทบ กลบฝังไว้
ภายนอกตก แต่งตุ ให้ดุงาม
ทุกข์ไม่ถ่ายถอน รักหลอน-หลอก-หลาม
ไม่รักกาม ลงตามกันไป
กลิ่นรส กานดา หวังพาสุขใส
ท่วมทับทวารใหม่ กันไว้ด้วยเพียร
แม้ยังยีดติด เว้นกิจผิดเพี้ยน
สำรวมจุดเปลี่ยน คลายกำหนดยินดี
ยินดีละโถช ทำใจสุขศรี
ยินดีพรหมจารี นีแหลบยอดคน
โศกเพระผู้หัญง ยิ่งกลับสับสน
กุศลถูกปล้น เพราะผลของการ
อินทรีย์ห้าอิ่ม กิยิ่มสุขสาม^{*}
ห้าเข้า^๒ ห้าข้าม^๓ เป็นพระมหาณ์ สุขใจ
พุทธโอวาท ทุกบท สดใส
 เพราะผู้นั้นไชร อบบ่มอินทรีย์
 กำจัดกิเลสรก เหตุตกภพผີ
 อาสาอัปปริย์ ไม่มีประมาณอยุ

* ^๑ สุขจากลิขิกาสาม คือ สุขจากคีล สุขจากสมາธิ สุขจากปัญญา

* ^๒ อินทรีย์ห้าที่ต้องให้เข้ามา คือ ครัวชา วิริยะ ลติ สมາธิ ปัญญา

* ^๓ อินทรีย์ห้าที่ต้องข้าม คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย

๑๑. พระวังคีสະເກຣຄາດ ວ່າດ້ວຍຄໍາແນະນຳຂອງພຣະອານນ໌ແກ່ພຣະວັງຄືສະ

“ກາມຮາເດນະ ທັຍໝາມີ
ສາຫຼຸ ນິພພາປະໜັງ ພຽງ

ຈົຕຕັ້ງ ເມ ປະຣິທັຍໝະຕີ.
ອະນຸກັມປາຍະ ໂດຕະມາ”ຕີ.

“ສັນນູຍະ ວິປະຣີເຢສາ
ນິມີຕັ້ງ ປະຣິວັ້ນເຊີ
“ສັງຂາເຮ ປະໂຕ ປໍລສະ
ນິພພາເປີ ມະຫາຄັ້ງ
“ອະສຸກາຍະ ຈົຕຕັ້ງ ກາວເທີ
ສະຕີ ກາຍະຄະຕາ ຕຸຍໍ້ຕຸ
“ອະນິມີຕັ້ນູຈະ ກາວເທີ
ຕະໂຕ ມານາກີສະມະຍາ

ຈົຕຕັ້ງ ເຕ ປະຣິທັຍໝະຕີ.
ສຸກັງ ຮາດູປະສັງທິຕັ້ງ.
ທຸກຂະໂຕ ມາ ຈະ ອັຕະໂຕ.
ມາ ທັຍໝີໂຕ ບຸນັປຸ່ນັງ.
ເອກັດຄັ້ງ ສຸສະມາຫິຕັ້ງ.
ນິພພິທາພະຫຼຸໄລ ກະວະ.
ມານານຸສະບະມຸ່ງໝະຫະ.
ອຸປະສັນໂຕ ຈະວິສະສົ່ງ”ຕີ.

ສມຍໜຶ່ງ ທ່ານພຣະອານນ໌ອ່ຟ່ຟ່ ດຣ ພຣະເຊວນ ອາຮາມຂອງນາດບິນເຖິກເຄຣ໌ ເຊຕກຽນສາວັຕິ
ຄົ້ນເວລາເຂົ້າ ທ່ານພຣະອານນ໌ຄວອງອັນຕຽວສກ ຄືອບາຕຣແລະຈິວຣ ເຂົ້າໄປບິນທຶນຕັ້ງກຽນສາວັຕິ ມີທ່ານ
ພຣະວັງຄືສະເປັນປ່ອຈາສມະນະ ສມຍໜຶ່ນ ທ່ານພຣະວັງຄືສະເກີດຄວາມໄມ່ຢືນດີ ຄວາມກຳຫັ້ນດຽບກວານຈົຕ
ຄົ້ນໜຶ່ນ ທ່ານພຣະວັງຄືສະ ໄດ້ກ່າວກັບທ່ານພຣະອານນ໌ ດ້ວຍຄາດວ່າ
ທ່ານຜູ້ເປັນສາກຂອງພຣະໂຄດມ

ກະພົມຄູກກາມຮາຄະແຜດເພາ
ຈົຕຂອງກະພົມເວົ້ວອນ
ດັ່ງກະພົມຈະຂອງໂອກາສ ຂອທ່ານໂປຣດອນໆເຄຣະໜ້
ຊ່ວຍບອກເຫດູທີ່ດັບປາຄະໃຫ້ດ້ວຍ

ທ່ານພຣະອານນ໌ກລ່ວວ່າ

ຈົຕຂອງທ່ານເວົ້ວອນ ເພຣະຄວາມສຳຄັນູຜິດ
ທ່ານຈະລະທຶນນິມີຕົວ່າງມາ ຜົ່ງປະກອບດ້ວຍຮາຄະ
ທ່ານຈະດູສັ້ງຂາຮທີ່ໜ້າລາຍ ໂດຍຄວາມເປັນຂອງແປຣັນ
ໂດຍຄວາມເປັນທຸກໆ ແລະ ອ່າດູໂດຍຄວາມເປັນອັຕຕາ
ຈົດປາຄະແຮງກລ້າ ອີ່າດູກກະເພາພລານູບ່ອຍໆ ເລຍ
ທ່ານຈະອົບມືຈົຕ ໃຫ້ມີອາຮມົນເດືອຍ
ໃຫ້ຕັ້ງມັນດີ ດ້ວຍການພິຈາຮນາເຫັນວ່າໄໝ່ນ່າມ
ຈົກບ່ອມກາຍຄຕາສຕີ ແລະ ຈະເປັນຜູ້ເບື້ອໜ່າຍໃຫ້ມາກ
ທ່ານຈະອົບມືຄວາມໄມ່ມີນິມີຕ ແລະ ຈົກນ້າມານານຸສັຍ
ຈາກນຶ່ນ ທ່ານຈັກເປັນຜູ້ສົງບ ເທິ່ງໄປ ເພຣະລະມານະໄດ້

๑๒. สุเมธารีคาน

๔๕๒. “ນິພພານາກົດຕາຫັ້ງ ອະສັບສະຕັ້ງ ກະວະຄະຕັ້ງ ຍະທີປີ ທີພັ້ງ. ກີມັງຄັ້ງ ປະນະ ຕຸຈາ ກາມາ ອັປປັສສາຖາ ພະຫຼວມາຕາ.

๔๕๓. “ກາມ ກະໜູກາ ອາສືວິສູປະມາ ເຢສຸ ມຸຈັນຕາ ພາລາ.
ເຕ ທີ່ມະວັດຕັ້ງ ນິຮະຍේ ສະມັປິຕາ ທັນແຕ ຖຸກຂີຕາ.

๔๕๔. “ໂສຈັນຕີ ປາປະກົມມາ
ກາເຢນະ ຈະ ວາຈາຍະ ຈະ
ວິນິປາເຕ ປາປະວັທີໂນ ສະຖາ.
ມະນະສາ ຈະ ອະສັງວູດາ ພາລາ.

- ແຮ່ງແນ. “ພາລາ ເຕ ຖຸປໍ່ພູມພາ
ເທສັນເຕ ອະຫານ້ນຕາ ອະເຈຕະນາ ທຸກຂະສະນຸທະໂຍຣຖາ.
ນະ ພຸ່ນມະເຮ ອະຮີຍະສົ່ງຈານີ.

๔๕๖. “ສ້ຈານີ ອັນມະ ພຸທະວະຮະເທສີຕານີ ເຕ ພະຫຼຸດຕະວາ ອະຫານັນຕາ ເຢ. ອະກິນັນທັນຕີ ກະວະຄະຕັງ ປີເຫັນຕີ ເທເວສູ ອຸປະປໍຕິງ.

- ແຮ່ງ. “ເທເວສຸປີ ວຸປະປັດຕິ
ນະ ຂະ ສັນຕະສັນຕິ ພາລາ
ອະສັບສະຕາ ກະວະຄະເຕ ອະນິຈັມໜີ.
ປຸ້ນປຸ້ນໜັງ ທ້າຍີຕັພັສສະ.

- ແຮ່ສ. “ຈັດຕາໂຮ ວິນິປາຕາ
ນະ ຈະ ວິນິປາຕະຄະຕານັ້ນ
ທຸເວ ຈະ ດະຕິໂຍ ກະກັງຈີ ລັພກັນດີ.
ປັບປັບຊາ ອັດຖື ນິຮະເຢສູ.

៥៥៧. “ឧបនុជាត់ ម៉ង អូរកែយោ ប័ពធចិត្តុ ទេសមេត្តលេសសេ ប្រវត្តិនៅ ធម្មុត្តិក ឯកជាសង ជាតិមនុស្សប្រជាមានយៈ.

៥៦០. “កុង ភារេគាល់ទៅ ឧបវិន្ទនីពិពេលនេះ កាយបេកលិនា ឧបសាន់នេះ.
ភារេតាមឱ្យមួយ និរូបា ឧបនូចនាត់ ប័ពធបុគ្គលិកសាស្ត្រិ.

๑๒. สูเมธารีค่า : ภาษิตพระสูเมธารี

[๔๕๐] เรายังคงประอัครมเหลี่ยมเจ้าโภูจะ กรุณ์มันดาวดี
ชื่อสเมร่า ผู้ที่พระอิริยเจ้าทั้งหลายผู้ทำตามคำสั่งสอนทำให้เลื่อมใสแล้ว

[๔๕๑] เจ้าทูลปิงสุเมธามีคีล กล่าวธรรมได้ไว้จิต
เป็นพหุสูตร ถูกแนะนำในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า
เข้าเฝ้าพระชนกและพระชนนี กราบบุญล่าว
ขอพระชนกพระชนนีทั้ง ๒ พระองค์
โปรดตั้งพระทัยสติบค้ำของลูก

[๔๕๒] ลูกยินดีอย่างยิ่งในนิพพาน
gap ถึงแม้ว่าจะเป็นทิพย์ก็ไม่ยั่งยืน
จะกล่าวไปถึงการทั้งหลาย ซึ่งเป็นของว่างเปล่า
ปีความยุ่งๆ จัดๆ บ่อยๆ ปีความล้าๆ แหลกๆ

[๔๕๓]   กามทั้งหลายเฝิดร้อน ประยิบด้วยไฟ
ที่พากคนเขลาหมกมุ่นอยู่
พากคนเขลาเหล่านั้นแอกอัดกันในกรุง
ตั้งๆ ระยะๆ เทกๆ ได้อดร้อนอย่างโถงไม่ลาซ้ำๆ นาน

[๔๕๔] พวกคนเขลามีส่วนร่วมภัยจากาและใจ ทำเต่ความชัว พอกพนแต่ความชัว ย้อมเคร้าโศกในอบายทกเมื่อ

[๔๕๕] พากคนเขลาเหล่านั้นมีปัญญาธรรม ไม่มีความคิด (เกือกุลตนเอง)
ยินดีแล้วในทักษ์และเหตุให้เกิดทักษ์

ไม่รู้ลักษณะ แต่ที่พระอวิริยะแสดงอยู่ จึงรู้อวิริยสัจไม่ได้

[๔๕๖] ຖຸລກຮະໝ່ອມແມ່ເຈົ້າຂາ ດັນເຂລາເຫຼຳໄດ້ເນື້ອໄໝ້ຮູ້ສັຈະທັງໝາຍ
ທີ່ພຣະພຸທົນເຈົ້າຜູ້ປຣະເລົມຈຸງແສດງໄວ້ແລ້ວ ຍັງໜື່ນໝາກພ ພອໄຈໄປເກີດໃນໜູ່ເທິ
ດັນເຂລາເຫຼຳນັ້ນມີອຸ່ປະກາດໃນລະບົບນີ້

[๔๕๗] ความเกิดในหมู่เทพในภาพที่ไม่เที่ยง เป็นลักษณะที่ไม่ยั่งยืน
พวกคนเข้าล่าย้อมไม่สะอาดกลัวต่อการที่จะต้องเกิดป่วยๆ

[ແຮ່ເລີ] ສັຕິວ້າທັງໝາຍຢ່ອມໄດ້ອົບາຍ ແລະ ກັນປ່າຍ
ສ່ວນຄົຕີ ແລະ ໄດ້ກັນລຳປາກ

เหล่าสัตว์ที่เข้าถึงอบาย ในนรกไม่มีการบวชนะเพคะ

[๔๕๘] ขอพระชนกพระชนนีทั้ง ๒ พระองค์
ทรงอนุญาตให้ลูกบัวชื่นพระธรรมวินัยของพระพศพลเติดเพศ
ลูกจักขวนขวยน้อย พากเพียรเพื่อละชาติและมรณะ

[๑๖๐] กาຍที่มีໂທ່າງ ດີກາຍທີ່ເວົ້ສະ່ະ ທີ່ພວກຄນເຂລາຊື່ນໝາຍໜັກຫາ
ຈະມີປະໂຍບ່າຍໂອກໄວໃນກພ
ຂອ້ທັງ ແ ພຣະອົງຄໍທຮງອນນູາຕເດີດ ລຸກຈັກປວັບເພື່ອດັບກວຕັ້ນຫາ

๔๖๑. “ພຸຖ້ານັ້ນ ອຸປປາໂທ ວິວໜີໂຕ
ສීລາනີ ພຸຮ້າມະຈະຮີຍັງ
- ໝາດາປີຕະໂຮ “ນະ ຕາວະ ອາຫາຮັງ.
ມະຮະນະວະສັງ ດະຕາວະ ເຫສສາມີ”.
໔໖໒. ເວັງ ກະຜະຕີ ສຸເມເຮາ
ອາຫະວິສສັງ ດະກັງງວ່າ
໔໖໓. ມາດາ ທຸກຂີຕາ ໂຮທະຕີ ປິຕາ ຈະ
ໝະເງຸນຕີ ສັງຄູາເປັດຕຸງ
໔໖໔. ອຸ້ນເຈົ້າທີ ປຸດຕະກະ ກິງ ໂສຈີເຕັນະ ກິນນາສີ ວະຮະນະວະຕິມຸ່ທີ.
ຮາໜາ ອະນີກະຮັຕ້ໂຕ
໔໖໕. “ອັດຄະນະເຫັນ ກະວິສສະສີ
ສීລານີ ພຸຮ້າມະຈະຮີຍັງ
໔໖໖. “ຮັບເຊື້ອ ອານາຮະນະມີສະວິຍັງ
ກຸ່ງໝາກ ກາມະໂກເຄ
໔໖໗. ອະຄະ ເນ ກະຜະຕີ ສຸເມເຮາ
ປັພັ້ນໜ້າ ວາ ໂທິທີ
໔໖໘. “ກົມືວະ ປຸຕິກາຍະນະສຸຈີງ
ອະກີສັງວິເສຍຍັງ ກັ້ສຸຕັ້ງ
- “ມາ ເອທີສີການີ ກະວະຄະຕະມະສາຮັງ.
ມະຮະນັ້ນ ວາ ເມ ນະ ເຈວະ ວາເຮຍຍັງ.
໔໖໙. “ກົມືວະ ຕາໜັງ ຊານ້ນຕີ
ກົມືກຸລາລະຍັງ ສະກຸນະກັດຕັ້ງ
- ວິກຸລະກັງ ມັງສະໄສດີຕຸປະລິຕັ້ງ.
ກະເພວະຮັງ ກິສສະ ທີຍຢະຕີ.
໔໖໑. “ນີພຸຍະທີ ສຸສານັ້ນ
ໜຸກໂນ ກະພຶງຄະຮັງ ວິຍະ
- ອະຈີຮັງ ກາໂຍ ອະເປັດວິໝູ້ໝູ້ໂນ.
ຫຼືຄຸຈະມາເນີ້ ຍາຕື້ທີ.

- [๑๖๑] ความอุปัต্তิขึ้นแห่งพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ลูกได้แล้ว
อักขณะลูกก็เว้นแล้ว ขณะลูกก็ได้แล้ว
ลูกจะไม่เพิ่งทำลายคีลและพรหมจารย์ตลอดชีวิต
- [๑๖๒] เจ้าหนูสุเมธากราบทูลพระชนกพระชนนีอย่างนี้ว่า
ตราบใดที่ลูกยังเป็นคุหัสต์ จักไม่ยอมรับประทานอาหาร
ถึงจะพยายามพยายาม
- [๑๖๓] พระชนนีของพระนางสุเมธานั้นทรงเป็นทุกชัย ทรงกันแสง
และพระชนกของนางมีพระพักตร์นองด้วยอัลสุชล
ทั้ง ๒ พระองค์ทรงพยายามเกลี้ยกล่อมพระนางสุเมธานั้น
ซึ่งฟุบลงที่พื้นดิน ณ พื้นปราสาทว่า
- [๑๖๔] ลูกขึ้นแล้ว ลูกรัก จะเคราโคงไปทำไม้
พ่อแม่ได้ยกลูกให้พระเจ้าอนิกรัต
ผู้ทรงส่งงามในพระนครราชธานีแล้ว
- [๑๖๕] ลูกจักเป็นเอกอัครมเหสีของพระเจ้าอนิกรัต
คีล พรหมจารย์ และบรรพชา ทำได้ยากนะลูกรัก

- [๑๖๖] อำนาจในแคว้นของพระเจ้าอนิกรัต ทรัพย์
ความเป็นใหญ่ โภคะ สุขในราชสกุลนี้ และในตระกูลพระสวามี
ถ้าลูกปราถนาแล้ว ก็จักอยู่ในเงื่อมมือของลูก
ลูกก็ยังเป็นสาว จงบริโภคตามทั้งหลายเดิม
ลูกจะวิวาร์ดี นะลูกนะ
- [๑๖๗] ลำดับนั้น เจ้าหนูสุเมธากราบทูลพระชนกพระชนนีนั้น
อย่างนี้ว่า อำนาจเป็นต้นเช่นนี้ จงอย่ามีเลย
 เพราะภาพหาสาระมีได้ ลูกขอว่าหรือตายเท่านั้น
 แต่ลูกไม่ยอมวิวาร์ดแน่นอน
- [๑๖๘] กายที่เบื้อยเน่าเหมือนหมูหnoon ไม่สะอาด
 มีกลิ่นเหม็นฟุ้งไป น่าสะพรึงกลัว
 เป็นดุจถุงหนัง บรรจุศพ เต็มด้วยของไม่สะอาด
 ให้ลองกอดอยู่เนื่องๆ ซึ่งคนเขายieldถืออยู่
- [๑๖๙] ลูกรู้อยู่ว่าร่างกายนั้นปฏิกูลเหมือนหมูหnoon
 ถูกฉบับไว้ด้วยเนื้อและเลือด
 เป็นที่อยู่ของหมูหnoon เป็นเหมือนของเร็งกา
 ทำไม้ทูลกระหม่อมเจ้าพระราชนาชาติพากเพียรพระราชนองค์นั้นเพดะ
- [๑๗๐] ไม่ซ้ำ ร่างกายที่ปราศจากวิญญาณ
 จะถูกหมูฆ่าตีซึ่งพากันรังเกียจทอดทิ้งไป
 เหมือนท่อนไม้ที่พอกเข้าพากันนำไปทิ้งป่าซ้ำ

๔๗๑. “ฉุกเฉินะ นั่ง สุสาน
นิยะกา มาตาปีตະໂຮ

ປະຮະກັດຕັ້ງ ນຸ້ຍັນຕີ ທຶນຈຸນຕາ.
ກິງ ປະນະ ສາຂະຣະໂນ ຈະນະຕາ.

៥៧២. “អ៊ូខ្មែរសិទា ឧបាសារ ខេដ្ឋស្តុវារីសនគម

ກະເພວະເຮ ອົງຈິນທາຣຸສັງໝາເຕ.
ປະລິປຸ່ນແນ ປຸຕິກາຍມຸ້ທີ.

๔๗๓. “ໂຍ ນັ້ນ ວິນີພກູ້ຊືດວາ
ດັ່ງນັ້ນສະ ອະສະຫະມານາ

ອັພກັນຕະຮະມັສສະ ພາທິຮັງ ກະຍົກ
ສະກາປີ ມາຕາ ທຶນຈະເລີຍຍະ.

၄၇၄. “ขันมะนาด อายะตະนັງ
ໂຢນິໂສ ອະນຸວິຈິນັນຕີ

ສັງචະຕັງ ຂາຕິມູລະກັງ ທຸກໜັງ.
ວາເຮຍຍັງ ກີສສະ ອົຈແຍຍັງ.

၄၇၅. “ທິວະເສ ທິວະເສ ຕີສັຕິ
ວັສສະສະຕົມປີ ຈະ ພາໂຕ

ສະຕານີ ນະວະນະວາ ປະເຕຍຢູ່ງ ກາຍັ້ມທີ.
ເສຍໂຍ ທກຂັ້ສສະ ເຈັ້ງ ຂະໂຍ.

๔๗๖. “ອ້າພຸປະຄັນເນື້ອມາຕັ້ງ
‘ຖືໂມ’ ເຕັສັງ ສັງສາໄຣ

ໂຢ ວິ້ງຈຸນາເຍວັງ ສັດຖຸໂນ ວະຈະນັ້ງ.
ປນັບປນັ້ງ ໄກສະມານານັ້ງ'.

၄၇၈. “ဘေးမာန့်အေး သူ
ပြတ် သူ နီရာပေး သူ

ຕີ້ຈົນະໂຍນິຍາ ອະສຸຮະກາເຢ. ອະປະວິມິຕາ ທີສສະເງ ພາຈາ.

၄၇၈. “မာတာ နီရာယေး ပဲဟူ
ဘေးဆို ခဲ့တရာန်

ວິນີປາຕະຄະຕັ້ສສະ ປີພິຍະມານ໌ສສະ.
ນີພພານະສຸຂາ ປະຮັງ ນັດຖື.

၄၇၈. “ပုံတာ ဒေ နိပါန်း
ခုပြပွဲဆက် သူရေး

ເຢ ຍຸຕຕາ ທະສະພະລ້ສສະ ປ້ວະຈະນີ.
ชาຕິມະຮະນັປະຫານຍະ.

៥៨០. “អ៊ូរជោគេ តាត់ភីនិកធម្មមិសសំ
ឯកពិនុញ្ញ មេ ការា

ໂກເຄີ້ມ ກິງ ອະສາເຮີ.
ວັນຕະສະມາ ຕາລະວັ້ຕົກະຕາ”.

๔๘๑. ສາ ເຈັວງ ກະໂນະຕີ ປິຕະຮະ- ອປະຍາສີ ວາຮະໂນະວະເຕີ

ມະນີກະຮັດໂຕ ຈະ ຍັສສະ ສາ ທິນາ.
ວາເຮຍຍະມປ້ງຈີເຕີ ກາເລ.

- [๔๗๑] まるだいだくのうとんゑうじやうけいじ
พากันເອາຈາກສົນນີ້ປີທຶງໃຫ້ເປັນອາຫານຂອງສັຕິວື່ນໆ ໃນປ້າຊ້າ
ກລັບມາກີຕ້ອງອາບນໍາດຳເກລຳ
ຈະກລ່າວໄປຢືນໜູ້ໜູ້ທ່າງ ໄປເລົາ
- [๔๗໨] ມູ່ໜູ້ຍືດຄື່ອແລ້ວໃນຮ່າງກາຍອັນເປື່ອຍແນ່
ເປັນຫາກສພ ໂໝ່ມີເກັ່ນສາຮ ເປັນຮ່າງຂອງກະດູກແລະເອື່ນ
ເຕີມໄປດ້ວຍນໍາລາຍ ນໍາຕາ ແລະອຸຈາຣະ
- [๔๗໩] ຜູ້ໄດ້ພຶ້ງໜ້າແຫລະຮ່າງກາຍນັ້ນ ກລັບຂ້າງໃນມາໄວ້ຂ້າງນອກ
ຜູ້ນັ້ນກີຈະທັກລິນເໜັນຂອງຮ່າງກາຍນັ້ນໄມ້ໄດ້
ແມ່ມາරັດາຂອງຕົນເອງກີຍັງຮ່າງເກີຍຈ
- [๔๗໪] ລູກພິຈາຮານາໂດຍອຸບາຍອັນແບບຄາຍວ່າ
ໜັນນີ້ ຮາຕຸ ອາຍຕະນະ ອັນປ່ຈັຍປຽງແຕ່ງແລ້ວ
ມີໜາຕີເປັນມູລເຫດຖຸ ເປັນທຸກໆ ເພຣະເຫດຖຸໄຮ
ຈະພຶ້ງປະກາງການວິວາຫໍ່ເລ່າເພັນ
- [๔๗໫] ອອກ ๓๐๐ ເລີ່ມໃໝ່ເອີ່ມ ຈະພຶ້ງຕົກຕ້ອງທີ່ກາຍທຸກໆ ວັນ
ແລະທີ່ມແທນອູ້ຍື່ນ ๑๐๐ ປີ ຍັງປະເລີສູງກວ່າ
ຫາກວ່າຄວາມລື້ນທຸກໆ ຈະພຶ້ງມີໄດ້ດ້ວຍອາກາຮອຍ່າງນີ້
- [๔๗໬] ຜູ້ໄດ້ຮູ້ແຈ້ງຄໍາສອນຂອງພະສາສດາອ່າງນີ້ແລ້ວ
ພຶ້ງຍອມຮັບການທີມແທນ ດ້ວຍອາກາຮອຍ່າງນັ້ນຍັງປະເລີສູງກວ່າ
ເພຣະສັງສາຮວັງຂອງຄົນແຫລ່ານັ້ນ
ໜຶ່ງຄູກຈາກ ພຍາື໒ ແລະມຣະ ເປີຍດເບີຍນບ່ອຍໆ ຍາວານາເຫັນເກີນ
- [๔๗໭] ໃນຈຳພາກເທວາດາ ມນຸ່ຍ່ຍ ກຳເນີດສັຕິວົດຈານ
ໜູ່ອ່ສຸຮາຍ ເປົດ ແລະສັຕິວົດນາກ ກາຮທໍາຮ້າຍກັນຍັງປະກຸດອູ່ ຫາປະມານມີໄດ້
- [๔๗໮] ສຳຫັບສັຕິວົດທີ່ເປີຍດເບີຍກັນອູ່ໃນອາຍ ຍັງມີກາຮທໍາຮ້າຍກັນອູ່ມາກໃນນາກ
ແມ່ໃນເຫວາດທັງໝາຍກີຕ້ານທານຄວາມເຮົ່ວ້ອນໃນການໄມ້ໄດ້
ສຸຂົ້ນນອກຈາກນິພພານສຸ້ໄມ້ເລີຍ
- [๔๗໯] ຜັນແລ່າໄດ້ຂວານຂວາຍໃນພະຮະວົມວິນຍໍຂອງພະທັກພລ
ມີຄວາມຂວານຂວາຍນ້ອຍ ພາກເພີຍເປົ້າລະຫັດຕີແລະມຣະນະ
ຜົນແຫລ່ານັ້ນຍ່ອມຄື່ນິພພານ
- [๔๘០] ຖຸກຮະໜ່ອມ່ອມ່ອເພັນ ວັນນີ້ແຫລະ ລູກຈັກອອກບວ່າ
ໂຄດທຮ່ພຍທັງໝາຍທີ່ໄມ້ມີເກັ່ນສາຮຈະມີປະໂຍ້ນວະໄຮ ລູກເບື່ອໜ່າຍການທັງໝາຍແລ້ວ
ທໍາໄໜເສມອດ້ວຍຈາກສູນໆ* ທໍາໄໜເໜືອນຕາລຍອດດ້ວນ (* ອາຈີຍນສູນໆ)
- [๔๘១] ເຈົ້າຫຼົງສຸເມັນນັ້ນກຳລັງກາບທຸລພະໜັກອູ່ອ່າຍນີ້
ພຣະເຈົ້າອົນກັດຕຸ້ມໄດ້ຮັບພຣະຈາກພຣະນາງສຸເມັນນັ້ນ
ມີ້ຈຳກັດຕຸ້ມໄວ້ແລ້ວ ກີເສົດຈຳມາເພື່ອເຂົ້າສູ່ວິວາຫໍ່ເມື່ອເວລາກະຫັ້ນຊີດ

៥៨៤. ឧបតាម ឧបសិទ្ធិនិច្ចមុខកែ
ប្រភាព ពីរដូចគា

កេស ឱ្យកេនង ជិនទិយៈ សុមេរា.
ប្រជុះម៉ោលានំ សមាប័ែិ.

៥៨៥. សា ឬ ទេហើ សមាប័ែនា
ប្រភាព ឬ សុមេរា

ឧបីកវត្ថុ ឬ អាគាស ឬ នេគរ៉ា.
ឧបីចាប់សំណួល សុវាក់ទិ.

៥៨៦. សា ឬ មនុស្ស កែវិទិ
មនុស្សកែវិទិត្រឹងទី

ឧបីកវត្ថុ ឬ អារុី ឬ ទុរិត៉.
កែវិទិត្រឹង ឬ កែវិទិ សុមេន៉ា.

៥៨៧. “រឿង ឬ ភាគី ឬ ភាគី
រឿង ឬ ភាគី ឬ ភាគី”

ភ្លើង ឬ ភ្លើង ឬ ភ្លើង ឬ ភ្លើង
ភ្លើង ឬ ភ្លើង ឬ ភ្លើង ឬ ភ្លើង

៥៨៨. “និសស្អោះ ឬ និសស្អោះ
និសស្អោះ ឬ និសស្អោះ ឬ និសស្អោះ”

ភ្លើង ឬ ភ្លើង ឬ ភ្លើង ឬ ភ្លើង
ភ្លើង ឬ ភ្លើង ឬ ភ្លើង ឬ ភ្លើង

៥៨៩. ពេជ្ជ ពេជ្ជ កែវិទិ សុមេរា
“មា កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ”

កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ
កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ

៥៨៩. “ជាតុកីឡូ រាជា ម៉ោង
ឧបីកវត្ថុ ឬ ឧបីកវត្ថុ ឬ ឧបីកវត្ថុ”

កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ
កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ

៥៩០. “ស៊ិនិត្ត រោគ ឬ ស៊ិនិត្ត
ឬ ស៊ិនិត្ត ឬ ស៊ិនិត្ត ឬ ស៊ិនិត្ត”

កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ
កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ

៥៩១. “ឧបីកវត្ថុ ឬ ឧបីកវត្ថុ ឬ ឧបីកវត្ថុ
ឬ ឧបីកវត្ថុ ឬ ឧបីកវត្ថុ ឬ ឧបីកវត្ថុ”

កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ
កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ ឬ កាមេ

- [๔๘๗] ภายหลัง เจ้าหนูสุเมธาราบว่าพระเจ้าอนิกรัตเตสต์จมา
จึงใช้พระวรค์ตัดพระเกศาอันดำลับที่รูปไว้ อ่อนಸลาย
ทรงปิดปราสาท เข้าปฐมมาน
- [๔๘๘] เจ้าหนูสุเมธานั่นเข้ามา อยู่ในปราสาทนั่น
และพระเจ้าอนิกรัตก็ได้เสด็จมาถึงพระนคร
สุเมธาก็เจริญอนิจจสัญญาอยู่ในปราสาทนั่นนั่นแหละ
- [๔๘๙] เจ้าหนูสุเมธานั่นกำลังมโนสิการ
และพระเจ้าอนิกรัตทรงแต่งองค์ด้วยแก้วมณีและทองคำ
ก็รีบเสด็จขึ้นปราสาท ทรงประคองอัญชลี
อ่อนหวานพระนางสุเมธาว่า
- [๔๙๐] อำนาจ ทรัพย์ ความเป็นใหญ่ โภคะ สุขในราชสมบัติ
น้องหนูยังเป็นสาวอยู่ ขอเชิญบริโภคการทั้งหลาย
การแสดงให้ยกในโลก
- [๔๙๑] ราชสมบัติพิยอมஸະให้น้องหนูงแล้ว
เชิญน้องหนูบริโภคโภคทรัพย์
ถวายทานทั้งหลายเดิด
น้องหนูงอย่าทรงเลียพระทัยเลย
พระชนกพระชนนีของพระน้องหนูงทรงเป็นทุกๆ
- [๔๙๒] เจ้าหนูสุเมธามีต้องการการทั้งหลาย
ปราศจากโมฆะแล้ว
จึงกราบทูลพระเจ้าอนิกรัตนนั่นว่า
อย่าทรงเพลิดเพลินกามเลย
โปรดทรงเห็นโทษในการทั้งหลายเดิดเพคะ
- [๔๙๓] พระเจ้ามันชาตุ เจ้าแห่งทวีปทั้ง ๔
ทรงเป็นยอดผู้บริโภคการทั้งหลาย
ยังไม่ทันทรงอิม ก็เสด็จสรรคตไปแล้ว
ทั้งความปรารถนาของพระองค์ ก็ยังไม่เต็มเลย
- [๔๙๔] เทวดาผู้เป็นเจ้าแห่งฝน พึงหลังฝนคือรัตนะ ๗ ลงมาโดยรอบ
ทั่วทั้ง ๑๐ ทิศ ความอิมกามทั้งหลายก็ยังไม่มี
นรชนทั้งหลายยังไม่อิมเลย ก็พากันตายไป
- [๔๙๕] การทั้งหลายเปรียบด้วยดาบและหลา
เปรียบด้วยหัวใจเท่า เปรียบด้วยร่างกระดูก
เปรียบด้วยคบเพลิงตามเผาอยู่
- [๔๙๖] การทั้งหลายไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน มีทุกข์มาก มีพิษมาก
เป็นเหตุแห่งทุกข์ มีผลเป็นทุกข์ เมื่ອอกก้อนเหล็กที่ลูกโจน

၄၈၆. “ຮູກຂໍປະລຸປະມາ ກາມາ
ສຸປິໂນປະມາ ວັນຈະນີຍາ

၄၈၇. “ສັຕືລຸປະມາ ກາມາ
ອັງຄາຣາກາສຸສະທິສາ

၄၈၈. “ເອວັງ ພະຫຼຸກຂາ ກາມາ
ຄົຈຈະຄະ ນະ ເມ ກະຄະວະເຕ

၄၈၉. “ກົງ ມະນະ ປະໂຣ ກະຣີສສະຕິ
ອະນຸພັນເຊ ຂະຮາມະຮະເນ

၄၉၀. ທຸວາຮັງ ອະປາປຸ່ຽດຖາວນະໜ້າ
ທີສ່ວານະ ດະມັງ ນິສິນແນ

၄၉၁. “ທີ່ໄໝ ພາລານັ້ນ ສັງສາໄຣ
ອະນະມະຕັດເດ ປີຕຸ ມະຮະເນ

၄၉၂. “ອັສສຸ ຕັ້ງຢູ່ຈັ້ງ ຮຸ້ບີຮັງ
ສັຕຕານັ້ນ ສັງສະຮະຕັ້ງ

၄၉၃. “ສະຮະ ຈະຕຸໂຮທະໜີ
ສະຮະ ເອກະກັບປະມັກຈີ້ນັ້ນ

၄၀၀. “ອະນະມະຕັດເດ ສັງສະຮະໂຕ
ໂກລັກຈີ້ມັຕະຄຸພິກາ

၄၀၁. “ຕີແນະກັກຈົກສາຂາປະລາສັງ
ຈະຕຸຮັງຄຸລິກາ ພະກົງກາ

ມັງສະເປົ່ງປະມາ ຖຸຂາ.
ກາມາ ຍາຈີຕະກຸປະມາ.
ໂຣໂຄ ດັນໂຕ ອະໜັງ ນິ້ມັງ.
ອະໝະມູລັງ ກະຍັງ ວະໂໂນ.

ອັກຂາຕາ ອັນຕະຮາຍີກາ.
ວິສສາໂສ ອັຕດີ ອັຕຕະໂນ.

ອັຕຕະໂນ ສີສັ້ມຸທີ ທັຍໜະນັນມຸທີ.
ຕັສສະ ມາຕາຍະ ພະກົງຕັພັງ”.

ມາຕາປີຕະໂຣ ອະນີກະຮັຕຕັງຈະ.
ໂຮທັນເຕ ອິທະມະໂວຈັງ.

ປຸ້ນປຸ້ນຢູ່ຈະ ໂຮທະຕັ້ງ.
ກາຕຸ ວະເຊ ອັຕຕະໂນ ຈະ ວະເຊ.

ສັງສາຮັງ ອະນະມະຕັດຄະໂຕ ສະຮະຄະ.
ສະຮາທີ ອັກຈຸນີ້ນຢູ່ຈະ ສັນນິຈະຍັງ.

ອຸປະນີເຕ ອັສສຸຕັ້ງຢູ່ຈົກສຸກ.
ສັງຈະຍັງ ວິປຸເລັນະ ສະມັງ.

ມະຫີງ ຂັ້ນພຸທີປະມຸປະນີຕັ້ງ.
ມາຕາ ມາຕຸສຸເວະ ນັປປະໂທນຕີ.

ອຸປະນີຕັ້ງ ອະນະມະຕັດຄະໂຕ ສະຮະ.
ປີຕຸປີຕຸສຸເວະ ນັປປະໂທນຕີ.

- [๔๗]   การทั้งหลายเปรียบด้วยผลไม้ เปรียบด้วยชิ้นเนื้อ
นำทุกข์มาให้ เปรียบด้วยความฝันหลอกลวง เปรียบด้วยของที่ยึดเขามา
- [๔๘]   การทั้งหลายเปรียบด้วยหอกและหลวง
เป็นโรค เป็นดังหัวฝี เป็นทุกข์ เป็นความลำบาก
เลื่อนกลุ่มถ่านเพลิง เป็นเหตุแห่งทุกข์ เป็นภัย เป็นเพชรฆาต
- [๔๙]   การทั้งหลายมีทุกข์มากอย่างนี้
บัณฑิตทั้งหลายจึงกล่าวว่าทำอันตราย
เช่นพระองค์เสด็จกลับไปเลี้ยเดิด
หม่อมฉันไม่มีความวางใจในภาพของตนเองเลย
- [๕๐]   เมื่อไฟกำลังไหม้ศีรษะของตนเองอยู่
คนอื่นจักช่วยอะไรหม่อมฉันได้
เมื่อชราและมรณติดตามอยู่
ก็ควรพยายามกำจัดชราและมรณนั้นแล้ว
- [๕๑]   ดิฉันเห็นพระชนกพระชนนีและพระเจ้าอนิกรัต
เสด็จยังไม่ทันถึงพระทวารกประทับนั่งที่พื้นดิน ทรงกันแสงอยู่
จึงได้กราบทูลดังนี้ว่า
- [๕๒]   สังสารวัณเป็นสภาวะยึดยาวสำหรับพวคคนเหลา
ผู้ร้องไห้อยู่ปอยๆ เพราะบิดามารดาตาย พี่ชายน้องชายถูกฆ่า และตัวเองถูกฆ่า
ในสังสารวัณที่มีเบื้องต้นและเบื้องปลายรู้ไม่ได้แล้ว
- [๕๓]   ขอพระองค์ทรงโปรดระลึกถึงน้ำตา น้ำนม เลือด
และการถูก ของสัตว์ทั้งหลายผู้ท่องเที่ยวไปมาว่ามากเพียงไร
พระความที่สังสารวัณมีเบื้องต้นและเบื้องปลายรู้ไม่ได้แล้ว
- [๕๔]   โปรดทรงระลึกถึงมหาสมุทรทั้ง ๔ ที่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย
ทรงนำมาเปรียบเทียบด้วยน้ำตา น้ำนม และเลือด
โปรดทรงระลึกถึงกองกระดูกในกับหนึ่งของบุคคลคนหนึ่ง
เทียบเท่าญาติบุตร
- [๕๕]   โปรดทรงระลึกถึงแผ่นดินใหญ่ซึ่งพูดว่าที่พระพุทธเจ้าทั้งหลาย
ทรงนำมาเปรียบเทียบด้วยสังสารวัณของสัตว์ที่ท่องเที่ยวอยู่ใน
สังสารวัณที่มีเบื้องต้นและเบื้องปลายรู้ไม่ได้แล้ว
แผ่นดินทั้งหมดนี้มาเปลี่ยนให้เป็นก้อนเท่าเมล็ดพุตรา
ก็ยังมีจำนวนมากไม่พอเท่ากับจำนวนมารดาและมารดาของมารดาทั้งหลาย ของบุคคลคนเดียว
- [๕๖]   โปรดทรงระลึกถึงหญ้า ไม้ กิ่งไม้ และใบไม้ ทั้งหมดบนโลกนี้
ที่พระพุทธเจ้าทั้งหลายทรงนำมาเปรียบเทียบ ถ้านำมาหักเปลี่ยนให้เป็นท่อนขนาด ๔ นิ้ว
ยังมีจำนวนมากไม่พอเท่ากับจำนวนบิดาและบิดาของบิดาทั้งหลาย ของบุคคลคนเดียว
เพราะสังสารวัณมีเบื้องต้นและเบื้องปลายรู้ไม่ได้แล้ว

ແລ້ວ. “ສະຮະ ກາຄະກັຈລະປົງ ປຸພພະສະມູຖເທ ອະປະໂຕ ຈະ ຍຸດຂະໜີທັງ.
ສີຮັງ ຕັ້ນສະ ຈະ ປະຫຼືມຸກກັງ ມະນຸສະລາກັມທີ ໂອປັນມັງ.

ແລ້ວ. “ສະຮະ ຮູ່ປັງ ເຜົນໂຫຼປະມັສສະ
ຂັ້ນເຊ ປັສສະ ອະນິຈເຈ ກາຍະກະລືໂນ ອະສາຮັສສະ.
ສະຮາທີ ນິຮະເຍ ພະຫຼວງາເຕ.

ແລ້ວ. “ສະຮະ ກະໝູວະສິງ ວັດເຕັນເຕ
ສະຮະ ກຸມກີລະກະຍານີ ຈະ ປຸນັບປຸນັ້ນ ຕາສຸ ຕາສຸ ທ່າຕີສຸ.
ສະຮາທີ ຈັດຕາວີ ສັຈານີ.

ແລ້ວ. “ອະນະຕົມທີ ວິຊະມານເນ
ສັພພາ ທີ ກາມະຮະດີໂຍ ກິງ ຕະວະ ປັນຈະກະໝູເກນະ ປືເຕັນະ.
ກະໝູກະຕະຮາ ປັນຈະກະໝູເກນະ.

ແລ້ວ. “ອະນະຕົມທີ ວິຊະມານເນ
ສັພພາ ທີ ກາມະຮະດີໂຍ ກິງ ຕະວະ ກາເມທີ ເຍ ປະວິພາຫາ.
ຈະລືຕາ ກຸດືຕາ ກົມປິຕາ ສັນຕາປິຕາ.

ແລ້ວ. “ອະສະປັດຕົມທີ ສະມານເນ
ຮາຊັດຄົງຈະອຸທະກັປີເຍທີ ກິງ ຕະວະ ກາເມທີ ເຍ ພະຫຼຸສະປັດຕາ.
ສານາຮັນາ ກາມາ ພະຫຼຸສະປັດຕາ.

ແລ້ວ. “ໂມກຂັ້ມທີ ວິຊະມານເນ
ກາເມສຸ ທີ ອະສະກາມາ ກິງ ຕະວະ ກາເມທີ ເຍສຸ ວະນະພັນໂຮ.
ວະນະພັນນະຫຼຸກັນ ອະນຸໂກນຕີ.

ແລ້ວ. “ອາທີປິຕາ ຕິດຸກກາ
ອຸກໂກປະມາ ທີ ກາມາ ຄົນහັນຕັ້ງ ຖະໜັນຕີ ເນວະ ມຸ່ງຈັນຕັ້ງ.
ທະໜັນຕີ ເຍ ເຕ ນະ ມຸ່ງຈັນຕີ.

ແລ້ວ. “ນາ ອັປປັກສສະ ເຫດຸ
ນາ ປຸດຸໂລໂມວະ ພະພິສັງ ກາມະສຸຂໍສສະ ວິປຸລັງ ຈະທີ ສຸຂັ້ງ.
ຄືລືຕຸວາ ປັຈາ ວິຫຼຸ້ມູະສີ.

[๕๐๗] โปรดทรงระลึกถึงเต่าตาบอด

และซ่องแอกไม้อันหมุนวน loyไปในทิศบูรพาและทิศอื่นๆ
ในมหาสมุทรที่จะมาสัมหัวเต่าตาบอดตัวนันได้พอดี

เปรียบเทียบในการได้อัตภาพเป็นมนุษย์

[๕๐๘] โปรดทรงระลึกถึงสภากะที่จะถลายไปแห่งโทษคือกา

ที่ไม่มีแก่นสาร ซึ่งเปรียบด้วยก้อนฟองน้ำ

โปรดทรงพิจารณาให้เห็นขั้นธั้งหลายว่าเป็นสภาก็ไม่เที่ยง

โปรดทรงระลึกถึงนราทั้งหลายว่ามีความคับแค้นมาก

[๕๐๙] โปรดทรงระลึกถึงสัตว์ทั้งหลายที่พากันทำป่าชาให้รกร
ในชาตินี้น่า แล้วๆ เล่าๆ อญ่าร่าไป

โปรดระลึกถึงภัยคือจะระเข้ (ความเห็นแก่ปากแก่ท้อง)

โปรดทรงระลึกถึงอริยสัจ ๔

[๕๐๑๕] เมื่ออมتنนิพพานมีอยู่ พระองค์ยังจะทรงต้องการอะไร
ด้วยของເຜົດຮ້ອນ ᳚ ອຍ่าง (ກາມຄຸນ ᳚) ທີ່ทรงດືມແລ້ວອີກເລ່າ
ເພະວ່າ ຄວາມຍິນດີກາມທຸກອ່າງ
ເຜົດຮ້ອນກວ່າຂອງເຜົດຮ້ອນ ᳚ ອຍ่าง

(ด้วยการແລ່ວຫາ/ຫວັງແໜ່ງ/ຮັກໝາ/ບຣິໂກດ/ວິປາກ)

[๕๐๖] เมื่ออมتنนิพพานมีอยู่

พระองค์ยังจะทรงต้องการอะไรด้วยກາມທັງຫລາຍທີ່ເວົ້ອນອີກເລ່າ
ເພະວ່າຄວາມຍິນດີກາມທຸກອ່າງອັນໄຟຕິດໂພລັງແລ້ວ
ໃຫ້ເດືອດຮ້ອນ ໄທ້ຫວັນໄໝວ ແພດເພາໃຫ້ຮ້ອນແລ້ວ

[๕๐๗] เมื่อการອอกຈາກກາມອັນເວັນຈາກຄັຕຽງ ມີอยู่

พระองค์ยังจะทรงต้องการอะไรด้วยກາມທັງຫລາຍທີ່ມີຂໍາສົກມາກ

ກາມທັງຫລາຍມີກໍຍອຍຢູ່ທີ່ໄປ ຄື່ອ ຮາຊກໍຍ ອັດຄືກໍຍ ໂຈຣກໍຍ ອຸທກໍຍ ແລະອັປີປີກໍຍ*

ຈຶ່ງຊື່ວ່າມີຂໍາສົກມາກ (*ກໍຍຈາກທາຍາທີ່ມີເປັນທີ່ຮັກ ອີ້ວີ ກໍຍຈາກຄນຮ່ວມມຽດກທີ່ມີຖຸກກັນ)

[๕๐๘] เมื่อມາຂ່ອງຮົມມີอยู่ พระองค์ยังจะทรงต้องการอะไร

ດ້ວຍກາມທັງຫລາຍທີ່ມີກາຮ່າກາຈອງຈຳເລ່າ

ເພະວ່າຈຶ່ງຄວາມຕໍ່າຮ່າມ ມີໃຊ້ອັນລັດບູຮູຈ ຍ່ອມມີອູ້ໃນກາມທັງຫລາຍ
ສັຕົວທັງຫລາຍຜູ້ໂຄຮ່າກາມຍ່ອມໄດ້ຮັບທຸກໆທັງຫລາຍ

[๕๐๙] ຄົບເພັ້ນຫຼັ້າທີ່ລຸກໂພລັງຍ່ອມໄໝ້ມັກທີ່ສື່ອ

ແລະພວກຄນທີ່ມີຍ່ອມປລ່ອຍ

ເພະວ່າກາມທັງຫລາຍເປົ້າມາດ້ວຍຄົບເພັ້ນ ຍ່ອມໄໝ້ມັກທີ່ມີຍ່ອມລະ

[๕๐๑] ໂປຣດອຍ່າລະສູຂອັນໄພບູລົງ

ເພະເຫຼຸ່າແໜ່ງກາມສູ່ເພີ່ມເລັກນ້ອຍ

ອຢ່າທຽບເປັນດຸຈປລາໃຫ້ຝັກລື່ນເບັດ

ຕ້ອງເດືອດຮ້ອນໃນກາຍໜັງ

๔๑๑. “ກາມັງ ກາເມສຸ ທະມັສສຸ
ກາທິນຕີ ຂູ ຕັ້ງ ກາມາ
- ๔๑໨. “ອະປະວິມືຕັງຈະ ຖຸກຂັງ
ອະນຸໂກທີສີ ກາມະຍຸຕໂຕ
๔๑๓. “ອະຫະຮັມໜີ ວິຊະມານே
ມະຮະຄັ້ງພູຍານີຄະທິຕາ
- ๔๑໤. “ອີທະມະຫະຣາມີທະມະມະຮັງ
ອະສະປັດຕະມະສັ້ມພາຮັ້ງ
- ๔๑໬. ເວັງ ກະຄະຕີ ສຸເມຮາ
ອະນຸແນນຕີ ອະນິກະຮັຕຕັ້ງ
- ๔๑໧. ອຸ່ພວ້າຍະ ອະນິກະຮັຕໂຕ
“ວິສສ້ໜ່າຄະ ສຸເມຮັ້ງ
- ๔๑໨. ວິສສ້ໜ່າຫິຕາ ມາຕາປີຕຸ້ຫີ
ຂະ ອະກິບູ້ຢູ່ ສັຈິກະຕາ
- ๔๑໩. ອັຈະຮີຍະມັກຸຕັ້ງ ຕັ້ງ
ປຸ່ພເພນິວາສະຈະວິຕັ້ງ
- ๔໨໐. “ກະຄະວະຕີ ໂກຄາຄະມະເນ
ສະໜີໂຍ ຕິສໂສ ຂະນີໂຍ
- ຕາວະ ສຸນະໂຂວະ ສັງຂະລາພັກໂນ.
ຈາຕາ ສຸນະຂັງວະ ຈັນທາລາ.
- ພະຫຼືນ ຈະ ຈິຕຕະໂທມະນັສສານີ.
ປະກົງນິສສະໜະ ອັກຫຼວ ກາມ.
- ກົງ ຕະວະ ກາເມທີ ເຢສຸ ຂະຮາ.
ສັພພາ ສັພັດຕະ ຜາຕິໂຍ.
- ອີທະມະຫະຣາມຮັງ ປະທະມະໂສກັ້ງ.
ອະຂະລີຕະມະກະຍັ້ງ ນິຽປະຕາປັ້ງ.
- ອະມະຕັ້ງ ວັ້ນຫຼາມ ຈະ ລະກະນີຍະມີທັ້ງ.
ນະ ຈະ ສັກກາ ອະໝະກູມານேນະ”.
- ສັງຂາຮະຄະເຕ ຮະຕິງ ອະລະກະມານາ.
ເກເສ ຈະ ອະມັງ ຂີປີ ສຸເມຮາ.
- ປັງຈະລືໂກ ຍາຈິຕັສສາ ປິຕະຮັງ ໂສ.
ປັ້ພພະໜີຕຸ້ງ ວິໂມກຂະສັຈະທັສສາ”.
- ປັ້ພພະໜີ ໂສກະກະຍະກືຕາ.
ວັດຄະພະລັງ ສີກຂະມານາຍະ.
- ນີພພານັ້ງ ອາສີ ຮາຊະກັງຢູ່ຢາຍະ.
ຍະຄາ ພູຍາກະວີ ປັ້ຈົມີເມ ກາເລ.
- ສັງພາມັ້ນໜີ ນະວະນີເວສັ້ນໜີ.
ວິທາຮະຖານັ້ງ ອະທາສີມຸහະ.

- [๕๑๑] โปรดอย่าทรงเป็นดุจสุนัขที่ถูกล่ามโซ่ หมูนไปหมุนมา
เพราการทั้งหลายเลย
- เพราการทั้งหลายจักทำกับพระองค์ เหมือนคนจันหาลผู้ทิวจัด ได้สุนัขแล้วทำให้พินาศ
- [๕๑๒] พระองค์ทรงประกอบด้วยการ
จักเสวยทุกชี้งหาประมาณมิได้
และความเสียใจอย่างมาก
โปรดสละการอันไม่ยั่งยืนเสียเด็ด
- [๕๑๓] เมื่อนิพพานที่เม้มีความแก่มืออยู่
พระองค์ยังจะทรงต้องการอะไร
ด้วยการทั้งหลายที่มีความแก่เล่า
ความเกิดทั้งปวง มีมรณะและพยาธิ กำกับไว้ในภพทุกภพ
- [๕๑๔] นิพพานนี้ไม่แก่ ไม่ตาย
เป็นทางดำเนินถึงความไม่แก่และไม่ตาย
ไม่มีความเคร้าโโคก ไม่ถูกข้าศึกเบียดเบียน
ไม่พลาด ไม่มีภัย ไม่มีความเดือดร้อน
- [๕๑๕] นิพพานนี้ พระอริยเจ้าเป็นจำนวนมากบรรลุแล้ว
อmontนิพพานนี้อันผู้พยาຍามโดยแยกชาย พึงได้ในวันนี้แหลง
แต่ผู้ไม่พยาຍาม หากาจได้ไม่
- [๕๑๖] เจ้าหณิษสุเมธามีอไม่ทรงยินดีในสังฆาร กราบทูลอย่างนี้
และเมื่อกำลังทรงเกลียกล่อมพระเจ้าอนิกรัตอยู่
ก็ทรงโยนพระเกศาลงที่พื้นดิน
- [๕๑๗] พระเจ้าอนิกรัตเสด็จลุกขึ้น ประด่องอัญชลี
ทูลอ้อนหวานพระชนกของพระนางว่า
โปรดทรงปลดปล่อยเจ้าหณิษสุเมธາให้พนวชเดิດ
เพราว่าเจ้าหณิษทรงเห็นวิโนภัยและสัจธรรมแล้ว
- [๕๑๘] เจ้าหณิษสุเมธานั้นชี้พระชนกชนนีทรงปล่อยแล้ว
กลัวภัยคือความโศก บวชแล้วเมื่อคึกขาอยู่
ก็ทำให้แจ้งอภิญญา ๖ และอรหัตผลแล้ว
- [๕๑๙] นิพพานนั้นนำอัศจรรย์ ไม่เคยมี
ได้มีแก่สุเมธาราชกัญญา
พระสุเมธาราชกัญญาได้พยากรณ์วิธีที่ตนประพฤติแล้วในปุพเพนิวาสานุสสติญาณ
เหมือนอย่างที่พยากรณ์ในเวลาใกล้ปรินิพพานว่า
- [๕๒๐] เมื่อพระผู้มีพระภาคทรงพระนามว่าโภนาคมนะเสด็จอุปติชั้นในโลก
เมื่อสร้างสังฆารามเสร็จใหม่ๆ ข้าพเจ้าได้เป็นหณิษ
รวมกับเพื่อนกัน ๓ คน ได้ถาวรวิหารเดรสง

ແກ່ເມັ. “ກະສັກຂໍ້ຕ່າງ ສະຕັກປັ້ຕ່າງ
ເທເວສຸ ອຸປ່ປ້ອມຸ່ນ໌
ກະສະສະຕັກຂໍ້ຕ່າງ ສະຕານີ ຈະ ສະຕັກປັ້ຕ່າງ.
ໂກ ປະນະ ວາໂຖ ມະນຸສເສສຸ.

ແກ່ເມື. “ເທເວສຸ ມະຫີທົກາ ອະຫຸມ໌
ສັຕະຣະຕະນິສສະ ມະເຫສີ
ມານຸສະກົມ໌
ໂກ ປະນະ ວາໂຖ.
ອີຕົລິຮະຕະນັ້ງ ອະໜັງ ອາສິງ.

ແກ່ເມຳ. “ໂສ ເໜຸ ໂສ ປະກະໂວ
ຕັ້ງ ປະຈູບມະສະໄມ້ນານັ້ງ
ຕັ້ງ ມູລັງ ສາວະ ສາສະເນ ຂັ້ນຕີ.
ຕັ້ງ ຂັ້ນມະຮະຕາຍະ ນີພພານັ້ງ”.

ແກ່ເມີ. ເວັງ ກະໂຮນຕີ ເຢ ສັກທະහັນຕີ ວະຈະນັ້ງ ອະໂນມະປົງໝູ້ສະ.
ນີພພິນທັນຕີ ກະວະຄະເຕ
ນີພພິນທິຕຸວາ ວິ້ຊ້ຊັນຕີຕີ.

ອີຕັ້ງ ສຸກັ້ງ ສຸເມັນາ ເກົ່າ ດາວໂຫຼວງ ອະກາສີຕາຕີ.

[๕๒๑] พວກເຮົາທັງ ๓ ດນ ເກີດໃນເທວດາ ๑๐ ທາຕິບ້າງ ๑๐๐ ທາຕິບ້າງ
๑,๐๐๐ ທາຕິບ້າງ ๑๐,๐๐๐ ທາຕິບ້າງ
ໄມ່ຈຳຕ້ອງກລ່າວສຶກສິດໃນມູນໜຸ່ຍໍ່ເລີຍ

[๕๒໨] ພວກເຮົາມີຄູທີ່ມາກໃນຫຼຸ່ມເທວດາ
ໄມ່ຈຳເປັນຕ້ອງກລ່າວສຶກສິດໃນຫຼຸ່ມໜຸ່ຍໍ່
ເຮົາເປັນມ່ເສື່ອນ້າຮີຮັດນີ້ຂອງພະເຈົ້າຈັກພຣະດີ ຜູ້ມີຮັດນະ ລ ປະການ

[๕๒๓] ການສ້າງອາຮາມຕາວຍສົງໝົງເປັນວິທາຮາຫນ້ຳ
ເປັນເຫດຸເປັນແດນເກີດ (ແໜ່ງທີພຍສມບັດຕາມທີກລ່າວມາແລ້ວ)
ຂ້ອນ້ຳເປັນມູລ ແລະເປັນຄວາມເກະໝານໃນພະຄາສານາ
ເປັນເຫດຸຕັ້ງມັນ (ພ່ອມດ້ວຍຮຽມຄົງທີ່ ๑)
ຂ້ອນ້ຳເປັນນິພພານລໍາຮັບຂ້າພເຈົ້າຜູ້ຢືນດີແລ້ວໃນຮຽມ

[๕๒໤] ຜູ້ມີພະນັກງານໃຫຍ່ໄດ້ເຊື່ອພະດັບຮັດຂອງພຣະຜູ້ມີພະກາດ
ຜູ້ມີພະປັບປຸງໝາ່ໄໝ່ທຣາມ
ຜູ້ມີພະນັກງານໃຫຍ່ຍ່ອມກລ່າວອຍ່າງນີ້ຍ່ອມເປື່ອໜ່າຍໃນກາພ
ຄວັນເປື່ອໜ່າຍ (ດ້ວຍກົປ່ສສນາມານ) ແລ້ວ ຍ່ອມຄລາຍກຳໜັດ (ໂຟ່ອຮີຍມຮົດ)

ທຮາບວ່າ ພຣະສູເມຮົາເຕີຣີໄດ້ກລ່າວກາຜົມເຫດຸນີ້ໄວ້ ດັ່ງນີ້ແລ

៣. ខ្លួន

៣៧. “កែវបាន ពុំវង រូបរាងទី
ប៉ូលីយ៉ាងគិតការណ៍ ទិន្នន័យ

ឧបអំពើ កែវបាន យុវា.
ខេត្ត ខេម រោមមេដៃ”.

៣៨. “អិមិនា បុត្រិកាយេនះ
អ៉ូវិតិយាស្ត្រ ហរាយាមិ

ភាពុទ្ធនេនះ បែងចុះ.
ការមេត្តានៅ សម្បុទ្ធតា.

៣៩. “ស៊តិតិស្សលបំបាត់ ការមាន
យ៉ាង ‘ពុំវង ការមេរចិន’ ផ្តុំ

ខ័ណ្ឌសំង ឧបិកុវត្ថានា.
‘ឧបរោតិ៍’ ។ នានិ សា មេមេ.

៤០. “ស៊ពិតតាម វិហេតា នៅកី
ខោវង ជានាតិ បាបិមេ

ចាប់មិនចេ បែងការិតិ.
និងចេ ពុំវង មេដៃ ឬ ឯករាជការ.

៤១. “នកុម្ភិតតានិ នំស៊ស៉ុនតា
យោរាជុជ មេជាន៉ុនតា

អ៉ុតិ៍ បែងចុះ វេលេ.
ធម្មាតា តុកិនុមេញុយុជការ.

៤២. “ឧបអំពើ ខ្លួន នំស៊ស៉ុនពី
ប៉ូលីយ៉ាងគិតការណ៍ ស៊ពិតតាមិ

សំមុទ្ធសំង បុរិសុតតាមឱ.
ស៊តិតិស្សលបំបាត់” ។

๑๓. ເຂມາເຄຣີຄາຕາ

(ມາຮຸຈິບາປ່ເມື່ອຈະປະກາສດວ່າປະໂຫຍດໄດ້ກ່າວການມູນຄຸນ ຈຶ່ງໄດ້ກ່າວການທີ່ຈະ)

[๑๓๙] ເຮືອຍັງເປັນສາວ ມີຮູປ່ສ່ວຍ ຄື່ງເຮັກຍັງໜຸ່ມຮຸ່ນ
ມາລີ ເຂມາ ເຮມາຮ່ວມອກຮົມຍົກນດ້ວຍດນຕຣີເຄຣີອົງ ៥ ເດີດ

(ພະເຂມາເຄຣີເມື່ອຈະປະກາສດວ່າມີມີຢືນດີຂອງຕານ ຈຶ່ງໄດ້ກ່າວການທີ່ແລ່ນ໌ຈະ)

[๑๔๐] ເຮົາອີດອັດເອີມຮະວາດ້ວຍກາຍທີ່ເປື່ອຍິນເນຳ ກະສັບກະສ່າຍ
ໜີ້ມີອັນຈະແຕກພັງໄປເປັນຮຽມດານ໌ອູ່
ເຮາດອນກາມຕັນຫາໄດ້ແລ້ວ

[๑๔๑] ການທັ້ງໝາຍເປົ້າຍັບດ້ວຍຫອກແລະຫລາວ
ເປັນເຂີຍຮອງລັບຂັ້ນທັ້ງໝາຍ
ບັດນີ້ເຮົາໄໝມີຄວາມຢືນດີໃນການທີ່ທ່ານພູດຄື່ງ

[๑๔๒] ເຮົາກຳຈັດຄວາມເພີດເພີລີນໃນການທັ້ງປົງໄດ້ແລ້ວ
ທໍາລາຍກອງແໜ່ງຄວາມມື້ດ (ອວິຊ່າ) ໄດ້ແລ້ວ
ມາຮູ້ໜ້າເລວທາມ ທ່ານຈະຮູ້ອ່າງນີ້
ທ່ານຖຸກເຮົາກຳຈັດແລ້ວ

[๑๔๓] ພວກຄນເຂົາໄມ້ຮູ້ຕາມຄວາມເປັນຈິງ
ພາກັນເອບນ້ອມດາວທັ້ງໝາຍ
ນູ້ໃໝ່ໃນປ່າຄື່ອລ້າທີ່ແລ້ວ ໄດ້ລຳຄັ້ງວ່າເປັນຄວາມບຣິສຸທີ່

[๑๔๔] ສ່ວນເຮົາແລ ນອບນ້ອມເຂົາພະພະສັມມາສັມພຸທົງເຈົ້າ
ໜີ້ເປັນອຸດນບຸຮຸ່ງ ຈຶ່ງພັ້ນແລ້ວຈາກທຸກໆທັ້ງປົງ
ໜີ້ວ່າທຳຕາມຄຳສັ່ງລອນຂອງພຣະຄາສດາ

១. សំមាប្រិបុរាណីតុពេ

“ប្រជាមិ មុនុ ប្រហុតាប័ណ្ណលើ
ទិននៃ បារាំងគោតង ប្រិនិភុពេ វិតាតពេ.
និកខំមែ ធម្មរា ប្រអុចចារ កាមេ កែវា វិកុ
សំមាប្រិបុរាណីតុពេ ប្រិបុរាណីតុពេ”.

១. “យ៉សសេ ម៉ែកគាលា សេមុអេតា^០ (ឬធនិ វគវា)
អូប្រាតា សុបិនា ឬ លក្ខខោនា ឬ.
សំមាប្រិបុរាណីតុពេ
សំមាប្រិបុរាណីតុពេ ប្រិបុរាណីតុពេ”.
២. “រាគ់ ិនេយេតាម^២ មានុសេ
ឧបិកកំម៉ែ^៣ វារ៉ែង សេមេជារ ឱ្យម៉ែ
កិបេផេ កាមេសេ ជាបិ វិកុ.
សំមាប្រិបុរាណីតុពេ ប្រិបុរាណីតុពេ”.
៣. “ិបិភិត្យិកតុវានេ បេសុណានិ^៤ កូន៉ែ
ឧបុទ្ទិវិទ្ទិវិប្រិបុរាណីតុពេ”
កែទារិយ៉ែ ធមេហេយ៉ែ^៥ វិកុ.
សំមាប្រិបុរាណីតុពេ ប្រិបុរាណីតុពេ”.
៤. “ិតុវានេ បិយ៉ែវ ឬ ឬបិយ៉ែវ
ស៉ែយេជានិយេហិ ិប្រិបុរាណីតុពេ”
ឧបុប្រាផាយេ ឧបិសិតិ^៦ កុហិមុជិ.
សំមាប្រិបុរាណីតុពេ ប្រិបុរាណីតុពេ”.
៥. “នេ សំមាប្រិបុរាណីតុពេ សារេមេទិ^៧
សំមាប្រិបុរាណីតុពេ ឧបិសិតិ^៨ ឧបុយ៉ែយ៉ែ^៩
ឧបុយ៉ែយ៉ែ^៩ ិប្រិបុរាណីតុពេ”
ឧការាយេសេ ិវិយ៉ែយ៉ែ^{១០} ិនេក្រាគ់.
សំមាប្រិបុរាណីតុពេ ប្រិបុរាណីតុពេ”.

๑. สัมมาปริพพานนីยสูตร

វាតាំងភិកម្ម្យប្រើប្រាស់ដោយចូប

(រារពុទ្ធនេរមិត្តូលតាមដំណឹង)

ខាងរារៈសិក្សាឌីមិត្តូលតាមរារមុនីដែមីប៉ុណ្ណោមក
ទំនាក់ទំនងទៅលើ សុបាទិសេប្រិនិពាណនលើ មិនមែនគឺមែនគឺ
ភិកម្ម្យដែលការក្រោងរឹង បរាប់ការក្រោងលាយលើ
បើកប្រើប្រាស់ដោយចូបនៃលើក។ តើអ្វីទេ ?

[១] (រារដ្ឋីមិនរារាជទាន់តែតួបដំណឹង)

១) ភិកម្ម្យនៃការក្រោងរឹងនៃវត្ថុមេគល់ (ឪចក - តារា - ទេវ)

ឧបាទ គាមឃើន និងការក្រោងរឹង (លាភពេជ្ជាព្យាល់)

លើវត្ថុមេគល់ តើតើចិត្តទាត់

ឱ្យរារ បើកប្រើប្រាស់ដោយចូបនៃលើក

[២] ២) ភិកម្ម្យដែលការក្រោងរឹងនៃវត្ថុមេគល់

ក្នុងវត្ថុមេគល់ និងក្នុងវត្ថុមេគល់

៣) ភិកម្ម្យដែលការក្រោងរឹងនៃវត្ថុមេគល់

ឱ្យរារ បើកប្រើប្រាស់ដោយចូបនៃលើក

[៣] ៤) ភិកម្ម្យដែលការក្រោងរឹងនៃវត្ថុមេគល់

៥) ពីរីករាជ គាមព្រមទាំង

៦) ភិកម្ម្យដែលការក្រោងរឹងនៃវត្ថុមេគល់

ឱ្យរារ បើកប្រើប្រាស់ដោយចូបនៃលើក

[៤] ៧) ភិកម្ម្យដែលការក្រោងរឹងនៃវត្ថុមេគល់

និងក្នុងវត្ថុមេគល់ និងក្នុងវត្ថុមេគល់

៨) ភិកម្ម្យដែលការក្រោងរឹងនៃវត្ថុមេគល់

ឱ្យរារ បើកប្រើប្រាស់ដោយចូបនៃលើក

[៥] ៩) ភិកម្ម្យដែលការក្រោងរឹងនៃវត្ថុមេគល់

១០) ការក្រោងរឹងនៃវត្ថុមេគល់ និងក្នុងវត្ថុមេគល់

១១) ភិកម្ម្យដែលការក្រោងរឹងនៃវត្ថុមេគល់

ទីរាជ ក្នុងវត្ថុមេគល់

ឱ្យរារ បើកប្រើប្រាស់ដោយចូបនៃលើក

(*អូបិច គឺ ឱ្យរាជទាន់តែតួបដំណឹង)

៦. “វគ្គសារ មនុសាតា ទៅ កំណើន និងពាណិជ្ជកម្មប៉ូលីន”
ឧបវិរួមទូទៅសំមាតា វិទិត្តវា ខ័ណ្ឌម៉ាង សំមាតា ត្រូវ បែនពេលបោះឆ្នែក។
៧. “យូ វិនិភ័ព្យ ម៉ោង នុញ្ញនៃមេដឹកជញ្ជូន និង អាសយដ្ឋាន នៃ សំណើរបាយ”
ឧកក្រឹមទូទៅ និងសំណើរបាយ និង វិទិត្តវា ខ័ណ្ឌម៉ាង សំមាតា ត្រូវ បែនពេលបោះឆ្នែក។
៨. “ត្រូវបាយការណ៍ និង ការបង្កើត នៃ សំណើរបាយ”
វិវឌ្ឍន៍ទូទៅ និងសំណើរបាយ និង វិទិត្តវា ខ័ណ្ឌម៉ាង សំមាតា ត្រូវ បែនពេលបោះឆ្នែក។
៩. “សារូបច្ប័ន្ន ឬ សារូបច្ប័ន្ន និង សំណើរបាយ”
និង វិទិត្តវា ខ័ណ្ឌម៉ាង សំមាតា ត្រូវ បែនពេលបោះឆ្នែក។
១០. “ប៊ូសានុសេយា និង សំណើរបាយ”
និង វិទិត្តវា ខ័ណ្ឌម៉ាង សំមាតា ត្រូវ បែនពេលបោះឆ្នែក។
១១. “អាសវាវិនិយោគ បែនពេលបោះឆ្នែក និង សំណើរបាយ”
និង វិទិត្តវា ខ័ណ្ឌម៉ាង សំមាតា ត្រូវ បែនពេលបោះឆ្នែក។
១២. “សំណើរបាយ និង សំណើរបាយ”
និង វិទិត្តវា ខ័ណ្ឌម៉ាង សំមាតា ត្រូវ បែនពេលបោះឆ្នែក។

- [๖]   ๑๗) ภิกขุ^๔ไม่ผิดพลาดทางกาย วาจา และใจ
๑๘) รู้แจ้งซึ่งธรรมอย่างถูกต้อง ปราณາบทคือพระนิพพานอยู่
ชื่อว่า ปลีกออกได้โดยชอบในโลก
- [๗]   ๑๙) ภิกขุได้รับการเคารพนบไหว้ ก็ไม่ลำพองตัว
๒๐) ถึงถูกด่าว่า ก็ไม่โกรธ
๒๑) ได้ภัตตาหารที่ผู้อื่นถวายด้วยคราทชาแล้ว ก็ไม่มัวเมากลางคืน
ชื่อว่า ปลีกออกได้โดยชอบในโลก
- [๘]   ๒๒) ภิกขุลະโภคตัณหาและภวตัณหาได้แล้ว
๒๓) เว้นขาดจากการช่างฟัน และการจ่องจำผู้อื่น
๒๔) ตัดความลังเลสับสนได้แล้ว ปราศจากกิเลสดุจลูกศร
ชื่อว่า ปลีกออกได้โดยชอบในโลก
- [๙]   ๒๕) ภิกขุรู้ข้อปฏิบัติที่เหมาะสมแก่ตน
๒๖) ไม่เบียดเบี้ยนสัตว์โลกทุกชนิด
รู้แจ้งลักษณะธรรมตามความเป็นจริง
ชื่อว่า ปลีกออกได้โดยชอบในโลก
- [๑๐]   ๒๗) ภิกขุไม่มีอนุสั�ยกิเลสใดๆ ถอนรากรากุศลธรรมได้หมดสิ้น
๒๘) ก้าวพ้นความหวัง ปลดออกจากตัณหาโดยสิ้นเชิง
ชื่อว่า ปลีกออกได้โดยชอบในโลก
- [๑๑]   ๒๙) ภิกขุลิ้นอาสวะแล้ว ละมานะได้เด็ดขาด
๓๐) รู้และล่วงพันทางแห่งราคะทั้งปวง
๓๑) ฝึกตนได้ ดับกิเลสลงได้อย่างลิ้นเชิง ดำรงตนมั่น
ชื่อว่า ปลีกออกได้โดยชอบในโลก
- [๑๒]   ๓๒) ภิกขุมีศรัทธามั่นคง เป็นผู้ได้สัตบอย่างดี
เท็บททางปฏิบัติอันถูกต้อง ๓๓) เป็นนักปรารถนา^๕
ไม่เคลือยตามไปในฝักฝ่ายมิจฉาทิภูมิ
๓๔) ขัดโภภะ โทษคือความชั่นแคร่องใจเสียได้
ชื่อว่า ปลีกออกได้โดยชอบในโลก

๑๓. “ສັງສຸກຂະໜີໂນ ວິວັດຖຸຈະໂທ^{၁၀}
ສັງຂາຮະນິໂຮມຢາຜະກຸສະໂລ^{၁၂} ທັນເມສູ ວະສີ ປາຣະຄູ ອະເນໂຫ^{၁၄}
ສັມມາ ໂສ ໂລເກ ປະລິພພະເຊຍຍະ.
๑๔. “ອະຕືເຕັສຸ ອະນາຄະເຕັສຸ ຈາປີ
ສັພພາຍະຕະເນທີ ວິປະປະນຸຕໂຕ^{၁၅} ກັບປາຕີໂຕ^{၁၆}ອະຕີຈະສຸກທີປັບປຸງໂຄ^{၁၇}
ສັມມາ ໂສ ໂລເກ ປະລິພພະເຊຍຍະ.
๑๕. “ອັນຢາຍະ ປະທັງ ສະເມຈຈະ ອັນມັງ ວິວະງັງ ທີສຸວານະ^{၁၉}ປະຫານະມາສະວານັ້ນ.
ສັພພຸປະບຶນັ້ນ ປະຮັກຂະຍາໂນ^{၂၀} ສັມມາ ໂສ ໂລເກ ປະລິພພະເຊຍຍະ”.
๑๖. “ອັກໜາ ຫີ ກະຄະວາ ຕະເກວະ ເອຕັ້ງ ໂຍ ໂສ ເວັງວິຫາຣີ ທັນໂຕ ກີກໝູ.
ສັພພະສັງໂຍໝະນະໂຍຄະວີຕິວັດໂຕ ສັມມາ ໂສ ໂລເກ ປະລິພພະເຊຍຍາ”ຕີ.

ສັມມາປະລິພພາຫະນີຍະສຸຕັ້ງ ນິກູຈີຕັ້ງ

[๑๓] ๓๐) ກິກຊຸ່າອາຫະກິເລສໄດ້ດ້ວຍອරທັຕມຮຽນທີ່ປຣິສູທົ່ງພຣິມ
ເປີດກິເລສເຄື່ອງປຶດບັງອອກຮມດແລ້ວ ๓๑) ເຊິ່ງວ່າງໃນຮຽນທັງໝາຍ
ເປັນຜູ້ຄື່ງຝ່າງ ໄມດຕັນຫາອັນທຳໃຫ້ວ່ານໍ້າ
๓๒) ມີຄວາມຈລາດໃນຄູາແປ່ນທີ່ດັບສັງຂາຮ
ຊື່ວ່າ ປິລີກອອກໄດ້ໂດຍໜອບໃນໂລກ

[๑๔] ๓๓) ກິກຊຸ່ລ່ວງພັນຄວາມກຳຫັດທີ່ຄືວ່າເປັນຂອງເວາ
ໃນເບີ່ງຈັນທັງທີ່ເປັນອົດືຕແລະອາຄາຕ
๓๔) ມີປັ້ງປຸງບົຣິສູທົ່ງລ່ວງກາລທັງສາມ
๓៥) ເປັນຜູ້ຫຼຸດພັນຈາກອາຍຕະທັງປວງໄດ້ໂດຍເຈີດຂາດ
ຊື່ວ່າ ປິລີກອອກໄດ້ໂດຍໜອບໃນໂລກ

[๑៥] ๓៦) ກິກຊຸ່ແຈ້ງສກວະທີ່ຄວາມເຂົ້າຕົ້ນ (ເປັນລຳດັບໄປ) ຈນແທງຕາລອດຮຽນ
ເຫັນກາລະອາສະຫັກທັງໝາຍ ເປັນກາຮອກຈາກວິຊາ
๓៧) ໂມຕິດຂັ້ອງອູ້ນໄກພິທ່ານ
ເພຣະອຸປື*ທັງປວງໝາດລື້ນໄປ
ຊື່ວ່າ ປິລີກອອກໄດ້ໂດຍໜອບໃນໂລກ

(* ອຸປື ຄືອ ຂັ້ນທີ່ ກາມຄຸນ ກິເລສ ອົກສັງຂາຮ)

[๑៦] (ພຣະພຸທະເນຣມິຕ່ຖຸລສຽບປັດນີ້)
ຂ້າເຕັ່ພຣະຜູ້ມີພຣະກາຄ
ທີ່ພຣະອອງຄໍຕຣ້ສມາທັງໝາດນີ້ນັກຕ້ອງທີ່ເດືອນ
ກິກຊຸ່ໄດ້ມີຄວາມປະພາຕີເຊັ່ນນີ້ອູ້ເປັນປະຈຳ ຜິກຝັນຕານແລ້ວ
ເປັນຜູ້ຂ້າມເຄື່ອງຜູກເຄຣີ່ອງຮ້ອຍຮັດ* ທັງປວງ
ຊື່ວ່າ ປິລີກອອກໄດ້ໂດຍໜອບໃນໂລກ ດັນນີ້ແລ

(* ສັງໂຢ່ານ໌ ແລະ ໂຢຄະ)

(ຮມ ๓๗ ຂ້ອ ທີ່ຄວາມປິລີກອອກເພື່ອອູ້ໃນໂລກໄດ້ໂດຍໜອບ)

ສັມມາປຣິພພາບນີ້ຍສູຕຣ ຈບ

๒. กล่าววิชาชีวุตติ

๙๖๙. “**ກຸໂຕປະຫຼາດ ກະລະຫາວິວາຫາປະເທດໄສກາ ສະໜອງຈະຮາຈະມັງກອນ** ຈະມານາຄົມມານາ ສະໜອງເປັນສູນາ ຈະ **ກຸໂຕປະຫຼາດ ເຕີ ຕະຖິງມະພຸງ** ພຸ້ມື້”.

๙๗๐. “**ປຶກປະຫຼາດ ກະລະຫາວິວາຫາປະເທດໄສກາ ສະໜອງຈະຮາຈະມັງກອນ** ຈະມານາຄົມມານາ ສະໜອງເປັນສູນາ ຈະ **ມັງກອນແບ່ງຫຼາຍ** ກະລະຫາວິວາຫາປະເທດໄສກາ ສະໜອງຈະຮາຈະມັງກອນ ປະເທດໄສກາ ສະໜອງຈະຮາຈະມັງກອນ”.

๙๗๑. “**ປຶກສູນ ໂກສຸມົງ ກຸໂຕນິການາ** ເຍ ຈາປີ ໂລກາວິຈະຮັນຕີ ໂລເກ. ອາສາ ຈະ **ນິກູ້ຈາກ** ຈະ **ກຸໂຕນິການາ** ເຍ ສັນປະປາຍຍະ ນະຮັສສະໂໜນຕີ”.

๙๗๒. “**ຈັກນິການານີ້ ປຶກນິ້ນິການາ** ເຍ ຈາປີ ໂລກາວິຈະຮັນຕີ ໂລເກ. ອາສາ ຈະ **ນິກູ້ຈາກ** ຈະ **ອີໂຕນິການາ** ເຍ ສັນປະປາຍຍະ ນະຮັສສະໂໜນຕີ”.

๒. กล่าววิชาสูตร ว่าด้วยเหตุแห่งการทะเลาะวิชา

(พระพุทธเนรมิตทูลถามดังนี้)

[๙๖๙] การทะเลาะ การวิชา ความคร้ำคราญ

ความเคร้าໂສກ ความตระหนี่ ความถือตัว

ความดูหมิ่น และวาจาส่อเลียด มีมาจากไหน

กิเลสเหล่านั้นมีมาจากไหน

ขอเชิญพระองค์โปรดตรัสปอกเหตุนั้น

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

[๙๗๐] การทะเลาะ การวิชา ความคร้ำคราญ

ความเคร้าໂສກ ความตระหนี่ ความถือตัว

ความดูหมิ่น และวาจาส่อเลียด มีมาจากสิงเป็นที่รัก

การทะเลาะ การวิชา ประกอบในความตระหนี่

มีมาจากสิงเป็นที่รัก

เมื่อการวิชาเกิดขึ้นแล้ว ก็มีวาจาส่อเลียดเกิดขึ้น

(พระพุทธเนรมิตทูลถามดังนี้)

[๙๗๑] สิงเป็นที่รักในโลก มีอะไรเป็นต้นเหตุ

และชนเหล่าใดท่องเที่ยวไปในโลกเพราะความโลภ

ความโลภของชนเหล่านั้น มีอะไรเป็นต้นเหตุ

ความหวังและความสมหวังได จะมีแก่นรชนในภาพหน้า

ความหวังและความสมหวังนั้น มีอะไรเป็นต้นเหตุ

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

[๙๗๒] สิงเป็นที่รักในโลก มีความพอใจเป็นต้นเหตุ

และชนเหล่าใดท่องเที่ยวไปในโลกเพราะความโลภ

ความโลภของชนเหล่านั้น มีความพอใจเป็นต้นเหตุ

ความหวังและความสมหวังได จะมีแก่นรชนในภาพหน้า

ความหวังและความสมหวังของนรชนนั้น

มีความพอใจนี้เป็นต้นเหตุ

៤៧៣. “ជំពូល នូវលក្ខសុមិង កុពោនិទាប់
កិច្ច មិនមែនបានជាការណ៍ ការរំភៀងរំរាតា ឬ

វិនិត្យភាព ជាបី កុពោនិទាប់
ឬ វាបី ដែលមានសម្រេចនេះ គុណភាពា”.

៤៧៤. “សាត់ ឧបាទីនឹង យោបាយ លោក
រួម ទិសុវា វិភាគ រោង រោងជាបី

ធម្មបំបាត់ បានជាបី ជំពូល.
វិនិត្យភាព កុពោនិទាប់ ជាបី លោក

៤៧៥. “កិច្ច មិនមែនបានជាការណ៍ ការរំភៀងរំរាតា ឬ
ការរំភៀងរំរាតា ឬ រោង រោងជាបី សិកម្ម

ខ្លួន ទិសុវា ទិសុវា ស្ថាប់ ស្ថាប់
ធម្មបំបាត់ បានជាបី ជំពូល”.

៤៧៦. “សាត់ ឧបាទីជាបី កុពោនិទាប់
វិភាគ រោង រោងជាបី យោបាយ ម៉ោង

កិច្ច ឧបាទី នៃ រោង រោងជាបី ហេត់
ខ្លួន មេ បំបាត់ បានជាបី ជំពូល”.

៤៧៧. “ដៃសសនិទាប់ សាត់ ឧបាទី
វិភាគ រោង រោងជាបី យោបាយ ម៉ោង

ដៃសសនិទាប់ នៃ រោង រោងជាបី ហេត់
ខ្លួន ពេល បំបាត់ បានជាបី ជំពូល”.

(พระพุทธเนรมิตทูลถามดังนี้)

[๙๗๓] ฉันทะในโลกมีต้นเหตุมาจากไหน
และความตัดสินใจมีมาจากไหน
อนึ่ง ความกรرش ความเป็นคนพูดเท็จ
และความลงสัย มีมาจากอะไร
และธรรมเหล่าใด พระสมณะตรัสรู้ไว้แล้ว
ธรรมเหล่านั้นมีมาจากอะไร

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

[๙๗๔] ชนทั้งหลายในโลกพูดถึงสิ่งใดว่า น่าดีใจ น่าเลียใจ
ฉันทะก็จะมีขึ้น เพราะอาศัยสิ่งนั้น
ชนในโลกมองเห็น ความหมดไป และ ความเกิดมี ในรูปทั้งหลายแล้ว
ย่อมทำการตัดสินใจ
[๙๗๕] ธรรมแม่เหล่านี้ คือ ความกรرش
ความเป็นคนพูดเท็จ และความลงสัย
ย่อมมีในเมื่อความดีใจและความเลียใจทั้งสองมีอยู่
บุคคลผู้มีความลงสัยพึงคึกข่ายเพื่อทางแห่งญาณ
และธรรมเหล่าใดพระสมณะทรงทราบแล้วตรัสรู้ไว้
ธรรมเหล่านั้น เมื่อความดีใจและความเลียใจทั้งสองมีอยู่ ก็มีมา

(พระพุทธเนรมิตทูลถามดังนี้)

[๙๗๖] ความดีใจและความเลียใจมีต้นเหตุมาจากไหน
เมื่ออะไรไม่มี ความดีใจและความเลียใจเหล่านั้นจึงไม่มี
ขอพระองค์ทรงตรัสบอกรู้เรื่องความหมดไปและความเกิดมีว่า
มีต้นเหตุมาจากสิ่งใดแก่ข้าพระองค์

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

[๙๗๗] ความดีใจและความเลียใจมีต้นเหตุมาจากผัสสะ
เมื่อผัสสะไม่มี ความดีใจและความเลียใจเหล่านี้จึงไม่มี
เราขอบอกเรื่องคือความหมดไปและความเกิดมีนี้ว่า
มีต้นเหตุมาจากการผัสสะแก่เชอ

ປະវິຄຄະຫາ ຈາປີ ກຸໂຕປະໜູຕາ.
ກີສຸມິງ ວິກາເຕີ ນະ ຜູສັນຕິ ຜັສສາ”.

๙๗๙. “นามัญญา รูปัญญา ปฏิจจะ ผั้สโถ^๑
อิจฉายะสันตุยา นะ มะม็ตตะมัตถี

ອົງຈານີທານານີ ປະຣິດຄະຫານີ.
ຮ່ວມ ວິກາເຕີ ນະ ຜຸສັນຕິ ຜັສາ”.

៨៨០. “កະถោះមេត្តសស់ វិភាគិ រូបំ
លេត៉ា មេ ប័ណ្ណុ យោទា វិភាគិ

ສຸ້ນ ທຸ່ນຈຳປີ ກະຄັງ ວິໄກຕິ.
ຕັ້ງ ຜານີຍາມາຕີ ເມ ມະໂນ ອະຫຼຸ”.

៨៨១. “នະ សូមុនេសូមុរី នະ វិសូមុនេសូមុរី
ខោវង់សមេត្តសែន វិកាតិ រូបាំ

ໂນປີ ອະສັງຫຼື ນະ ວິກູຕະສັງຫຼື.
ສັງຫຼານິທານາ ຫີ ປະປໍລູຈະສັງຂາ”.

(พระพุทธเนรมิตทูลถามดังนี้)

[๙๗๙] ผัสสะในโลกมีต้นเหตุมาจากไหหน
และความยึดถือมีมาจากไหหน
เมื่ออะไรไม่มี ความยึดถือว่าเป็นของเรางึงไม่มี
เมื่ออะไรไม่มี ผัสสะจึงไม่ถูกต้อง

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

[๙๗๙] เพราะอาศัยนามและรูป ผัสสะจึงเกิดขึ้น
ความยึดถือมีต้นเหตุมาจากการความประณานา
เมื่อความประณานาไม่มี ความยึดถือว่าเป็นของเรางึงไม่มี
เมื่อรูปไม่มี ผัสสะจึงไม่ถูกต้อง

(พระพุทธเนรมิตทูลถามดังนี้)

[๙๘๐] เมื่อบุคคลดำเนินอย่างไร รูปจึงไม่มี
สุขและทุกข์จะไม่มีได้อย่างไร
สุขและทุกข์ย่อมไม่มีโดยวิธีการใด
ขอพระองค์โปรดตรัสบอกวิธีการนั้นแก่ข้าพระองค์
ข้าพระองค์มีความตั้งใจว่า จะรู้วิธีการนั้น

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

[๙๘๑] บุคคลไม่เป็นผู้มีสัญญาโดยสัญญาปกติ
ไม่เป็นผู้มีสัญญาโดยสัญญาผิดปกติ
เป็นผู้ไม่มีสัญญาภัยมิใช่ ปราศจากสัญญาภัยมิใช่
เมื่อบุคคลดำเนินอย่างนี้ รูปจึงไม่มี
พระส่วนแห่งธรรมเป็นเครื่องเนินช้ามีต้นเหตุมาจากการสัญญา

ข้อนี้แปลอีกอย่างได้ว่า: บุคคลไม่ใช่หมายรู้สัญญาปกติ ไม่ใช่หมายรู้สัญญาที่ผิดปกติ (คือเป็นบ้าหรือจิตซัดล่าย) ไม่ใช่ดับความหมายรู้ (คือเข้าโนรณะมาบติหรืออสัญญาสัตตาพรหม) ไม่ใช่หมายรู้สิ่งที่หายไป (คือได้อาภานัญญา ตอน mana เป็นต้น) ซึ่งอาจทำให้รูปหายไปได้ (ชั่วคราว)

แต่ที่จริงถ้าธรรมเป็นเครื่องเนินช้า คือ ตันหา ทิภูมิ อันมีต้นเหตุมาจากการสัญญายังคงไม่ได้ (รูป และ สุข ทุกข์ ที่เกิดจากรูปนั้น ก็จะตามมาอีก)

៥៨២. “យ៉ាង ព៉ាង ឧប្បជ្ជិមុខ ឧកិតតະវី នៃ
អំពួលយ៉ាង ព៉ាង ប្រជាមាន ពេទិកមុខ ផ្លូវ
កេតការគោរពគោរព នូវ វគ្គនាតិ ហេក
យកខ្សោសស់ សុទិនុ ឬនេះ បំណុទាស់.
អូទាហុ អំពួលយុម្ភិ វគ្គនាតិ កេតទូ.

၅၈၃. “ເອຕຕາວະຕັດຄົມປີ ວະທັນຕີ ເຫເກ
ເຕັສັງ ປະເນເກ ສະມະຍັງ ວະທັນຕີ

ຢັກຂໍສະ ສຸທົງ ອີນະ ປຳທິຕາເສ.
ອະນຸປະທິເສເສ ກຸສະລາ ວະທານາ.

ନେଇବୁ. “ଏହି କଥା କୁଣ୍ଡଳୀ କଥା କଥା କଥା
କଥା କଥା କଥା କଥା କଥା କଥା କଥା

ງួចទាហ្វើ មុនី និសសេយ៍ តូ វិម៉ាងសី.
ភាគវាយការណ៍ នៅ សេមេតិ ឱ្យរោ”ពី.

ກະລະທະວິວາທະສູດຕັ້ງ ນິກູ້ຈຸດຕັ້ງ.

(พระพุทธเนรമิตรทูลถามดังนี้)

[๙๙๒] ข้าพระองค์ได้ทูลถามธรรมได้แล้ว
พระองค์ก็ได้ตรัสตอบธรรมนั้นแก่ข้าพระองค์แล้ว
ข้าพระองค์ขอทูลถามธรรมอีก
ขอเชิญพระองค์โปรดตรัสบอกรธรรมนั้นด้วยเถิด

สมณพราหมณ์บางพวกล้อคิดว่าเป็นบันฑิตในโลกนี้
พากันกล่าวความหมายจดของสัตว์
ด้วยอรูปさまบัติเท่านั้นหรือหนอว่า เป็นธรรมอันเลิศ
หรือว่าสมณพราหมณ์บางพวกล่าวถึงความหมายจดอย่างอื่นว่า
เยี่ยมกว่าอรูปさまบัตินี้

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบดังนี้)

[๙๙๓] สมณพราหมณ์บางพวกล้อคิดว่าเป็นบันฑิตในโลกนี้
พากันกล่าวความหมายจดของสัตว์
ด้วยอรูปさまบัติเท่านั้นว่า เป็นธรรมอันเลิศ (สัสสตทิภูมิ)
บรรดาสมณพราหมณ์เหล่านั้น
สมณพราหมณ์อีกพวกล้อคิดว่าเป็นผู้ฉลาด
กล่าวอรูปさまบัติ (ของพวกล้อคิด) ว่าชั่วคราว
จึงกล่าวความหมายจดในความที่ไม่มีอะไรเหลือ (อุจเฉททิภูมิ)

[๙๙๔] มุนีรู้จักสมณพราหมณ์ผู้เป็นเจ้าลัทธิเหล่านี้ว่า
เป็นผู้เข้าไปอาคัยทิภูมิ
และรู้จักพิจารณาตรัวจสอบบทิภูมิเป็นที่อาคัยนั้น
นักประชัญครันรู้จักแล้ว ก็หลุดพ้น ไม่ถึงการวิวาก
ไม่กลับมาในภพน้อยภพใหม่อีก

กล่าววิวากสูตร จป

๓. มหาพุทธสูตร ว่าด้วยการวิวัฒน์พระทิฏฐิสูตรในลู่

๕๐๒. เย เกจิเม ทิฏฐิประพัตถานา
อิทะเมะะ สัจจันติ วิวัฒน์ยันติ.
สัพเพะ เเต่ นินทะมันวานะยันติ
อะโภ ปะสังสัมปี ละกันติ ตัตตะ.

๕๐๓. อับปัญหิ เอตัง นะ อะลัง สะมายะ
ทุเว วิวัทสสะ ผະลานิ พุรอมิ.
เอตัมปี ทิสุวา นะ วิวัฒน์เยตะ
เขมาภิปสสัง อะวิวัฒน์ภูมิ.

๕๐๔. ยา กากิมา สัมมุติโย บุญชชา
สัพพาวะ เอต้า นะ อุเปติ วิทุวะ.
อะนุปะโย ໂສ อุปะยัง กิเมຍยะ
ทิฏฐิ เสุเต ขันติมະกุพพะมาโน.

๕๐๕. สีลุตตะมา สัญญาเนหาหุ สุทธิง
อะตัง สะมาทายะ อุปัฏฐิตาเส.
อิเชวะ สิกาเขมนะ อะถัสสะ สุทธิง
กะวุปะนีต้า กุสะล่า อะทานา.

๓. มหาวิญญาณสูตร เราจะรักษาอิสรภาพในโลกที่เต็มไปด้วยความขัดแย้งได้อย่างไร ?

(พระพุทธเนรมิตทูลถามว่า)

[๙๐๒] คนพากไดพากหนึ่งเหล่านี้
ที่ยังยึดถือทิฏฐิอยู่ พากันกล่าวอ้างว่า ‘สิงห์เท่านั้นจริง’
คนเหล่านั้นหงส์หมดควรจะถูกนินทา
หรือ ควรจะไดรับความสรรเริญบ้าง ในที่นั้น ?

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า)

[๙๐๓] เรากล่าวผลแห่งการวิวาก* เป็น ๒ อย่าง (คือได้นินทาหรือได้สรรเริญ)
ผลคือการสรรเริญนี้ ก็ห้อยนัก ไม่คุ้มค่ากับความสงบ
(จากกล่าวไปไปถึงผลคือการนินทา)
บุคคลเห็นโทษเมื่อแล้ว
มองเห็น นิพพานคือภูมิแห่งการไม่วิวาก ว่า เกษม
ก็ไม่พึงวิวากกัน

* ผลการวิวาก อีกนัยหนึ่งคือ มีชนา หรือพ่ายแพ้

[๙๐๔] ทิฏฐิสมมติ* เหล่านี้อย่างใดอย่างหนึ่งเกิดจากปุถุชน
บุคคลผู้มีความรู้ย่อมไม่เข้าถึงทิฏฐิสมมติเหล่านี้ทุกอย่าง
บุคคลผู้ไม่มีกิเลสเป็นเหตุเข้าถึงนั้น
ไม่ทำความพอใจในรูปที่เห็น ในสิ่งที่ได้ยิน...
จะพึงถึงสิ่งที่ควรเข้าถึงอะไรเล่า

* ทิฏฐิสมมติ หมายถึง ทิฏฐิ ๖๒

[๙๐๕] ส่วนคนผู้ที่กล่าวอ้างคือว่า สูงสุด
สามารถพรตแล้ว ดำรงอยู่
ได้กล่าวความหมดจดด้วยความสำรวมในคีลพรตว่า
พวกเราฝึกศึกษาในสิ่งนี้เท่านั้นได้ ก็จะถึงความหมดจด
คนเหล่านี้อ้างตนว่า เป็นคนฉลาด
ยอมเป็นผู้ถูกนำเข้าสู่ภพ

៥០៦. សະເຈ ຈຸໂຕ ສීລະວະຕະໂຕ ໂທດ
ປະເວະຕີ ກັມມະ ວິຣາະຍີຕຸວາ.
ປະຫັປປະຕີ ປັຕະຍະຕີ ຈະ ສຸກົງ
ສັຕາວະ ທີ່ໂນ ປະວະສັງ ມະຮັມໝາ.

៥០៧. ສීລັພພະຕັງ ວາປີ ປະຫາຍະ ສັພັງ
ກັມນັງຈະ ສາວັ້ນະນະວັ້ນະເມຕັງ.
ສຸກົງ ອະສຸກົນຕີ ອະປັຕະຍາໂນ
ວິຣະໂຕ ຈະເຮ ສັນຕິມະນຸຄຄະຫາຍະ.

៥០៨. ຕະມູປະນິສສາຍະ ຂຶຄຸຈົບືຕັງ ວາ
ອະຄະວາປີ ທິງຈູ້ງ ວະ ສຸຕັງ ມຸຕັງ ວາ.
ອຸທັງສະຮາ ສຸກົມະນຸຕຸນັນຕີ
ອະວິຕະຕັນໝາເສ ກະວາກະເວສຸ.

៥០៩. ປັຕະຍະມານັສສະ ອີ ທັນປິຕານີ
ປະເວີຕັງ ວາປີ ປະກັບປິເຕັສຸ.
ຈຸຕູປະປາໂຕ ອີຂະ ຍັສສະ ນັຕົມ
ສະ ເກະ ເວເຊຍຍະ ກຸທິງວະ ທັນປິ.

៥១០. ຍະມາຫຸ ມັນມັງ ປະຮມັນຕີ ເອເກ
ຕະເມວະ ທີ່ນັນຕີ ປະນາຫຸ ອັງຢູ່ເນູ.
ສັຈໂຈ ນຸ ວາໂຖ ກະຕະໄມ ອິເມສັງ
ສັພເພວະ ທີ່ເມ ກຸສະລາ ວະຖານາ.

[๙๐๖] ถ้าบุคคลเคลื่อนจากศีลและพรต
พลาดการกระทำแล้วก็กลับหัวนี้ให้
เข้าย่อมເຝຶ່າແຕ່ຫວັນຫາແລະປຣາດນາຄວາມໝາດຈົດ
ເໜືອນຄນໄກລບ້ານພລັດຫລັງທາງຈາກຜູ້ນຳກອງເກົວຍິນ ຂະໜັນ

[๙๐๗] อริยສາວກະຄືລແລະພຣຕໄດ້ທັ້ງໝາດ
ລະກຣມທີ່ມີໂທໜແລະກຣມທີ່ໄມ່ມີໂທໜ* ເລີຍໄດ້
ໄມ່ປຣາດນາຄວາມໝາດຈົດແລະຄວາມໄມ່ໝາດຈົດ
ງດເວັ້ນແລ້ວ ໄນຍືດນັ້ນ ‘ຄວາມສົງປ*’ ທີ່ມີອຸ່ນ ເຖິງວິປ

* ໄດ້ແກ່ ອກຸສລທັ້ງປົງ (ອກຸສລກຣມປຖ ๑๐) ແລະ ໂລກີຍກຸສລ (ກຸສລກຣມປຖ ๑๐)
* ແປລຈາກຄຳວ່າສັນຕິ ອຣຣາກຄາວ່າໝາຍຖື່ງ ທິກູ້ຈີ

[๙๐๘] ດົນທີ່ເຂົ້າປົ້າຕັຍຕະບະທີ່ຕົນເກລືຍດັ່ງ
ຫີ່ອາຄັຍຮູປທີ່ເຫັນ ເລີຍທີ່ໄດ້ຍືນ ອາຮມນທີ່ຮັບຮູ້ ນັ້ນແລ້ວ
ເປັນຜູ້ກ່າວຄວາມໝາດຈົດໄດ້ກາຍຫັ້ງຈາກຕາຍ
ຢັ້ງໄໝ່ຄລາຍຕັນຫາໃນເພນ້ອຍກົມໃໝ່
ຈຶ່ງຢັ້ງພວ່າພຸດເຖິງຄວາມໝາດຈົດອູ່

[๙๐๙] ແທ່ຈິງແລ້ວ ຄວາມຫວັນຫາ ຍ່ອມມີແກ່ຜູ້ກຳລັງປຣາດນາ
ແລະ ຄວາມຫວັນໃໝ່ ຍ່ອມມີໄດ້ພຣະຄວາມຄາດຫວັງ
ຄວາມຕາຍແລະຄວາມເກີດ ມີໄດ້ມີແກ່ຜູ້ໄດ້ໃນຫຮຣມວິນໝີນີ້
ຜູ້ນັ້ນຈະພື້ນຫວັນໃໝ່ເຫັນຈົວຍເຫຼຸອະໄຮເລ່າ
ຫີ່ອຈະພື້ນຫວັນຫາໃນອະໄຮເລ່າ

(ພຣະພຸທົນທຽມີຕ່າງຄາມວ່າ)

[๙๑๐] ດົນບາງພວກກ່າວຊຣມອັນໄດວ່າ ‘ເຍື່ອມ’
ແຕ່ຄົນພວກອື່ນກລົບກ່າວຊຣມອັນແດ່ຍົກ້ານນັ້ນເອງວ່າ ‘ທຣາມ’
ວາທະຂອງຄົນແຫລ່ານີ້ ວາທະໃໝ່ເຫັນຈິງກັນຫນອ ?
ພຣະຄົນແຫລ່ານີ້ທຸກຄົນແລ
ຕ່າງກົງກ່າວອ້າງຕ່າງວ່າ ເປັນຄົນຂົລາດ

៥១១. សະក៍ណូហិ នាំម៉ង បារិប្បទនេមាហុ
អំណុះសស់ នាំម៉ង បែនា ហីនេមាហុ.
ខោវ៉ាមបិ វិគគុយហេ វិវាទប័យនតិ
សេក៉ា សេក៉ា សំមុតិមាហុ ស៉ែច៉ា.

៥១២. បរិសសស់ ខេ វំភេរិយិពេនេ ហិនៈ
នេ កុកិ នាំមេសុ ិសេសិ អ៊សស់.
បុណ្យ ហិ អឱយ៉សស់ វេទ័ណិ នាំម៉ង
និហីនេទៅ សំមុហិ ទោបុង វេទានា.

៥១៣. សៀទាំនមេបុច្ចាបិ នេស៉ា ពេលេវ
យេតាត បែស៉ាស៉ា សេកាយបេនានិ.
សៀពេវ វាទា ពេលិយា កេវិយុង
សុទី ហិ នេស៉ា ប៉ែច៉តពេលេវ.

៥១៤. នេ ផុរាណុមេនៃសស់ បរិប្បលេយេម៉ែតិ
នាំមេសុ និជេយិយេ សេមុគគេហិតុង.
ពេតុមា វិវាទានិ អុបាតិវ៉តទៅ
នេ ហិ សេវិត្សេទៅ ប៉ែសេតិ នាំមេមុណ្យុង.

(พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า)

[๗๑๑] อนึ่ง คนบางจำพวกกล่าวธรรมของตนว่า ‘บริบูรณ์’

แต่กกล่าวธรรมของผู้อื่นว่า ‘ธรรม’

พวกที่ถือมั่นเมื่อย่างนี้แล้ว ย่อมวิวาทกัน

เพราะต่างก็กล่าวทิฏฐิสมมติของตนฯ ว่า ‘จริง’

[๗๑๒] หากบุคคลเป็นคนเลวทราม เพราะเหตุที่คนอื่นพูดติเตียนไว้ชริ

ก็จะไม่เพียงมีเครвиเศษในธรรมทั้งหลายได้เลย

เพราะคนส่วนมาก ต่างกล่าวยืนยันในแนวทางของตน

พากันเหยียดธรรมของคนอื่นว่า เป็นสิ่งเลวทราม

[๗๑๓] ถ้าการบูชาหลักการของตน เป็นเรื่องจริงแท้

เหมือนที่ต่างคนต่างพากันสรรเสริญแนวทางของตนแล้วไว้ชริ

ทุกๆ ทิฏฐิว่าทagh ก็พึงมีอยู่จริงแท้

เพราะความหมดจดของคนหลานนั้น

กล้ายเป็นเรื่องเฉพาะตนเท่านั้น

(เมื่อไม่สามารถลำเร็จประโยชน์แก่คนอื่นได้ ทั้งยังมีเชื่องจริงแท้

จึงเป็นเพียงแค่ทิฏฐิที่ยังมั่นอาไวเท่านั้น ยังถูกขักขุนไว้ได้)

[๗๑๔] ญาณที่ผู้อื่นพึงแนะนำไม่มีแก่พระมหาณ

(เพราะท่านเห็นด้วยความจริงของแล้วว่า สังฆารหั้งหลายไม่เที่ยงเป็นต้น)

ความตกลงใจแล้วมีเดมั่นในความจริงทั้งหลาย ก็ไม่มี

เพราะฉะนั้น พระมหาณเจึงล่วงเลี้ยววิชาทั้งหลายได้แล้ว

แท้จริง พระมหาณยอมไม่เห็นความจริงที่ตนได้รู้แล้ว*ว่าประเสริฐเลย

*อรรถกถาให้แปลว่า ไม่เห็นความจริงอื่น (จากสติปัฏฐานเป็นต้น)

[*คำนี้แปลมาจาก ขัมมณุณ ขัมมัง+อณุณ ซึ่ง อณุณ จะแปลว่าอื่น ก็ได้ หรือ อณุณ มาจาก อา+ ญา อวิโพธเน ในการรู้ ซึ่งจะแปลว่า อัน (ตน) ได้รู้แล้ว ก็ได้

เป็นการเล่นคำ หมายความว่า สำหรับพระมหาณที่แท้แล้วความจริง (ในโลก) ที่ตนได้รู้แล้วนั้นไม่ได้ประเสริฐอะไรเลย เพราะเป็นสังขัตธรรม ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ ไม่ใช่ตัวตน (ผู้ที่ปักธงเอาไว้ว่า ความจริงของตนประเสริฐกว่าใครฯ นั้น จึงไม่น่าจะเข้าใจว่า ‘ความจริง’ ที่ตนเข้าใจว่าเป็นความจริงนั้น เป็นเพียงทิฏฐิที่ถือมั่นของตนเองเท่านั้น)

៥១៥. ធមានាមិ ប័សសាមិ ពោតោវ ខេតុង
ទិវិន្ទិយា ខេកេ ប៉ាជែនតិ សុទិនី.
អាតាកេកិ មើ កិយុទិ តុម៉សស់ ពេនេ
ឧបតិតិតុវា ឃូលូលូនេ វេហេនតិ សុទិនី.

៥១៦. ប័សស៉ា នេវ ខេកេខេតិ នាមរូបំបែង
ទិស្សានេ វា ឃូលូសស់តិ ពាណិមោវេ.
ការម៉ាង ធមេង ប័សស៉ា ឃូលូបំបែង វា
នេ ឬ ពេនេ សុទិនី កុស់តាន វេហេនតិ.

៥១៧. ឯុវិសស់វាតី នេ ឬ សុពិនាយូ
បំបែងបិត៉ង ទិវិន្ទិ បុរេកខេរាលុន.
យ៉ាង និសិទោ ត៉ែតោវ សុវ៉ាង វេហេនុន
សុទិនីវេហេនុ ត៉ែតាន ពោតិតោនោ តិស.

៥១៨. នេ ធមេមេនុ កំបែមេបែពិ ស៉ាង្វា
នេ ទិវិន្ទិសារី នេបិ ឃូលូនេដំបែង.
ឃូតុវា ឌី តិស សំមុតិយូ បុរុច្ចាបោ
ឬបំបែងបិតី ឯុគគេហេនតិ មូលូលូលូ.

៥១៩. ឯុវិសស៊ូ គុណានិ មុនីនុ តិស
ឯុវាភោបោទេស នេ វុគគេសារី.
តិសនូ ឧបតិតិតុ ឬបំបែងបិតី តិស
ឧបនុគគេហេនុ ឯុគគេហេនតិ មូលូលូលូ.

[๑๖๕] คนบางพวกล้วนเชื่อความหมดจด เพราะทิภูมิ (การเห็น) ว่า
‘เรารู้ เราเห็น ความหมดจดนี้เท่านั้นที่มีจริง’
ถ้าใครคนหนึ่งได้เห็นแล้ว
จะมีประโยชน์อะไรด้วยการเห็นนั้นแก่เขาเล่า
 เพราะพวกล้วนเล่นเลย (ทางแห่งพระอริยะ) แล้ว
 ผู้รู้จริงย่อมากล่าวความหมดจดด้วยเหตุอื่น

[๑๖๖] นรชนเมื่อเห็นย่อมาเห็นนามรูป
 หรือครั้นเห็นแล้ว ก็รู้จักเฉพาะนามรูปเหล่านั้นเท่านั้น
 นรชนเห็นนามรูปมากบ้าง น้อยบ้างโดยแท้
 ถึงอย่างนั้น ผู้คลาดหังหลายก็ไม่กล่าวความหมดจด
 เพราะการเห็นนามรูปนั้น

[๑๖๗] นรชนผู้มีปักติกล่าวด้วยความเชื่อมั่น
 เชิดชูทิภูมิที่ได้คาดหวัง*เอาไว้ก่อนแล้ว
 ไม่ใช่คนที่เครา จะพึงแนะนำได้โดยง่ายเลย
 ตนอาคัยสิ่งใด ก็กล่าวสิ่งนั้นว่าดีงาม เพราะเห็นไปตามทิภูมิของตนนั้น
 กล่าวสิ่งนี้กว่าหมดจด ได้เห็น ‘ความจริงแท้’ ในทิภูมินั้น

*แปลจาก ปกบุปตต์ คาดด้วยทิภูมิ หวังด้วยตัณหา

[๑๖๘] พระมหาณพิจารณาแล้ว ย่อมไม่เข้าถึงความคาดหวัง
 ไม่เล่นไปด้วยทิภูมิ ทั้งไม่ผูกพันแม่ภูณด้วยตัณหาหรือทิภูมิ
 พระมหาณพนั่นครั้นรู้แล้วก็วางแผนโดยทิภูมิสมมติที่เกิดจากปุตุชน
 แต่คุณเหล่าอื่นพากันถือมั่น

[๑๖๙] มุนีสลัดกิเลสเครื่องร้อยรัดในโลกนี้แล้ว
 เมื่อคนหังหลายเกิดวิวาทกันแล้ว
 ก็ไม่เข้าไปเป็นฝักเป็นฝ่าย
 เมื่อคนหังหลายไม่สงบ มุนีนั้นเป็นผู้สงบ วาง心得 ไม่ถือมั่น
 แต่คุณเหล่าอื่นพากันถือมั่น

៥២០.   ប្បុពាំសាខោ ហិតុវា នោះ ឧបករណ៍
នេះ ជីនភ័គ្គុ នៅឯធនិវត្តន៍វាតី.
សេ វិបែបមុទ្ធទូ កិរិញ្ញិគេចេហិ នីវិវិទ
នេះ លិមបែបតិ លោក ឧបន័តចាមគរារាតី.

៥២១.   សេ សំដឹងមេស្ស វិសេនិវុទ្ធ
យ៉ាង កិរិញ្ញិ កិរិញ្ញិ វារ សុទ័រ មុទ័រ វា.
សេ ប៉ាននេវារ មុនិ វិបែបមុទ្ធទូ
នេះ កំបើយិ នូបរាប់ទេ នេះ ប៉ាតិយិតិ.

មេហាបុឃុំ ហែសុទ័រ និវិញ្ញិតី.

[๗๗๐] มุนีละอาสาวะเก่า* ไม่ก่ออาสาวะใหม่*

ไม่ดำเนินไปตามความพ่อใจ

ทั้งไม่มีปักติกล่าวด้วยความเชื่อมั่น

มุนีนั้นเป็นนักประชัญ พันขาดแล้วจากทิภูสูจิทั้งหลาย

ติเตียนตนเองไม่ได้ ไม่ติดอยู่ในโลก

*อาสาวะเก่า กิเลสที่เกิดขึ้น เพราะประราภ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ในอดีต

*อาสาวะใหม่ กิเลสที่เกิดขึ้น เพราะประราภ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ในปัจจุบัน

[๗๗๑] มุนีนั้น ไม่ขัดแย้งกับอะไร* ในสิ่งทั้งปวง* (อีกต่อไป)

คือในรูปที่เห็น ในเสียงที่ได้ยินหรือในอารมณ์ที่รับรู้อย่างใดอย่างหนึ่ง

มุนีนั้นเป็นผู้ปลงภาระ* ลงแล้ว พันขาดแล้ว

ไม่มีความคาดหวัง ไม่เข้าไปยินดี

ไม่มีความปราณนาฉะนี้แล ฯ

* ไม่ขัดแย้งกับอะไร แปลจาก วิสเนนูกูโต ตรงตามศัพท์ว่า ผู้กำจัดเสนา

* สิ่งทั้งปวง อรรถกถาว่า คือ ทิภูสูจิ ๖๒

*ภาระ สิ่งที่ต้องนำพา มี ๓ คือ ขันธภาระ กิเลสภาระ อภิสัขภาระ

มหาวิญญาณ จป

ມຮຸປິດທຶກສູດຮ ຫຍດນ້າຜົງ ແຫດແໜ່ງກາຣະເລາກົນ

“ຈກຸ່ານຸຈາວຸໂສ ປັບປຸງ ຮູເປ ຈ ອຸປປ່ອງທີ ຈກຸ່າວິຫຼຸມານຳ ຕິດຸນຳ ສົງຄຕີ ພສສໂ ພສສປຈຸຈ-
ຢາ ເວທນາ ຍໍ ເວເທີ ຕໍ ສົມ່ານາຕີ ຍໍ ສົມ່ານາຕີ ຕໍ ວິຕກຸເກຕີ ຍໍ ວິຕກຸເກຕີ ຕໍ ປປ່ອງເຈຕີ ຍໍ ປປ່ອງເຈຕີ
ຕໂຕນິຫານໍ ປຸ້ມສຳ ປປ່ອງສົມ່າສັງຂາ ສມຸກາຈຣນຸຕີ ອຕືຕານາຄຕປຈຸປ່ອນແນສູ ຈກຸ່າວິຫຼຸມເລຍຍ່ເຍສູ ຮູເປສູ.
ໂສຕ່ວຸຈາວຸໂສ ປັບປຸງ ສຖາເທ ຈ ອຸປປ່ອງທີ ໂສຕວິຫຼຸມານຳ... ພານຸຈາວຸໂສ ປັບປຸງ ດາວເນ ຈ ອຸປປ່ອງທີ ພານ
ວິຫຼຸມານຳ... ຜົວໜ່ວຸຈາວຸໂສ ປັບປຸງ ລາສ ຈ ອຸປປ່ອງທີ ຜົວໜ່ວິຫຼຸມານຳ... ກາຍຸຈາວຸໂສ ປັບປຸງ ໂພງລຸພຸເພ
ຈ ອຸປປ່ອງທີ ກາຍວິຫຼຸມານຳ... ມນຸຈາວຸໂສ ປັບປຸງ ຮມເມ ຈ ອຸປປ່ອງທີ ມໂນວິຫຼຸມານຳ ຕິດຸນຳ ສົງຄຕີ ພສສໂ
ພສສປຈຸຈຢາ ເວທນາ ຍໍ ເວເທີ ຕໍ ສົມ່ານາຕີ ຍໍ ສົມ່ານາຕີ ຕໍ ວິຕກຸເກຕີ ຍໍ ວິຕກຸເກຕີ ຕໍ ປປ່ອງເຈຕີ ຍໍ ປປ່ອງ
ເຈຕີ ຕໂຕນິຫານໍ ປຸ້ມສຳ ປປ່ອງສົມ່າສັງຂາ ສມຸກາຈຣນຸຕີ ອຕືຕານາຄຕປຈຸປ່ອນແນສູ ມໂນວິຫຼຸມເລຍຍ່ເຍສູ
ຮມເມສູ.

จักชุวิญญาณเกิดขึ้น เพราะอาศัยจักษุและรูปการมอง ความประจวบกันแห่งธรรมทั้ง ๓ เป็นผัสสะ เพราะผัสสะเป็นปัจจัย เวหนาจึงเกิด เสวยอร์มณ์ได้ ย่อมหมายรู้อารมณ์นั้น หมายรู้อารมณ์ได้ ย่อมตรีกอารมณ์นั้น ตรีกอารมณ์โดยย่อมคิดปรุงแต่งอารมณ์นั้น คิดปรุงแต่งอารมณ์ได้ เพราะความคิดปรุงแต่งอารมณ์นั้นเป็นเหตุ แง่ต่าง ๆ แห่งปัญจลัญญา y' อารมณ์นั้นเป็นเหตุ แง่ต่าง ๆ แห่งปัญจลัญญา y' อย่อมครอบงำบุรุษ ในรูปทั้งหลาย ที่จะพึงรู้แจ้งทางตา ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต และปัจจุบัน โลสาระวิญญาณ... หมายวิญญาณ... ชีวหาวิญญาณ... กายะวิญญาณ... มโนวิญญาณเกิดขึ้น เพราะอาศัยมโนและธรรมารมณ์ ความประจวบกันแห่งธรรมทั้ง ๓ เป็นผัสสะ เพราะผัสสะเป็นปัจจัย เวหนาจึงเกิด เสวยอร์มณ์โดยย่อมหมายรู้อารมณ์นั้น หมายรู้อารมณ์โดยย่อมตรีกอารมณ์นั้น ตรีกอารมณ์โดยย่อมคิดปรุงแต่งอารมณ์นั้น คิดปรุงแต่งอารมณ์ได้ เพราะความคิดปรุงแต่งอารมณ์นั้นเป็นเหตุ แง่ต่าง ๆ แห่งปัญจลัญญา y' อย่อมครอบงำบุรุษ ในธรรมารมณ์ทั้งหลาย ที่จะพึงรู้แจ้งทางใจ ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต และปัจจุบัน

“ຢໂຕນິຫານໍ ກີກຸຂໍ ປຸຮີສໍ ປ່ປະລົງສົບລາສັງໝາ ສມູທາຈຽນນຸຕີ. ເອຕຸກ ເຈ ນຕຸຖື ອກິນນຸທິຕພຶໍ ອກິ-ວທິຕພຶໍ ອຊ້ໂໄສລືຕພຶໍ. ເອເສວນໆໂຕ ຮາຄານຸ້ສຍານໍ ເອເສວນໆໂຕ ປົກິມານຸ້ສຍານໍ ເອເສວນໆໂຕ ທິກູຈານຸ້ສ-ຍານໍ ເອເສວນໆໂຕ ວິຈິກິຈຸຈານຸ້ສຍານໍ ເອເສວນໆໂຕ ມານານຸ້ສຍານໍ ເອເສວນໆໂຕ ກວຽການຸ້ສຍານໍ ເອເສວນໆໂຕ ອວິຊ່ໜານຸ້ສຍານໍ ເອເສວນໆໂຕ ທ່ານ້າທານ-ສຕຸທານ-ກລທ-ວິຄຸຄທ-ວິວາທ-ຕຸວ່ຕຸວ່-ເປົສຸບລົມ-ມຸສາວາທານໍ. ເອຕຸເຄເຕ ປ່າປກາ ອກສລາ ດົມມາ ອປຣີເສສາ ນິຮູ້ໜັນຕີ’ຕີ

“ກົດໝາຍ ແກ່ຕ່າງໆ ແທ່ງປ່ຽນຈັດໝາຍ່ອມຄວບຈຳບຸຮັ້ງ ເພຣະເຫດຸໄດ້ ຄ້າສິງທີ່ຈະພຶ່ງຍືນດີ ຈະພຶ່ງຍອມຮັບ ຈະພຶ່ງຍືດຄື່ອງ ໄມມີໃນເພຣະເຫດຸນັ້ນ ຂ້ອນນີ້ເປັນທີ່ສຸດແທ່ງຮາດານຸ້ສ້າຍ ເປັນທີ່ສຸດແທ່ງປະລິພານຸ້ສ້າຍ ເປັນທີ່ສຸດແທ່ງທິກູ້ຈູານຸ້ສ້າຍ ເປັນທີ່ສຸດແທ່ງວິຈິກົຈຈານຸ້ສ້າຍ ເປັນທີ່ສຸດແທ່ງມານານຸ້ສ້າຍ ເປັນທີ່ສຸດແທ່ງກວາດານຸ້ສ້າຍ ເປັນທີ່ສຸດແທ່ງອວິຊ່ຈານຸ້ສ້າຍ ແລະເປັນທີ່ສຸດແທ່ງກາຣຄື່ອທ່ອນໄໝ ກາຣຄື່ອຕ້ັສຕ່າງ ກາຣທະເລາະ ກາຣແກ່ງແຢ່ງ ກາຣວິວາທ ກາຣລ່ອເລີຍດຸໍຍຸ່ງ ແລະກາຣກລ່າວເທົ່າ ບາປອກຸຄລ໌ຮວມເຫັນນີ້ ຢ່ອມດັບໄປໂດຍໄໝ ເໜີ້ອີເພຣະເຫດຸນັ້ນ”

មានម៉សការ គោរពគុណផ្តូវឱ្យិំនៅលើ

ກະມະລັງ ກະມະລັງ ກັຕຽງ ສຸຄະໂຕ ສຸຄະໂຕ ໂລກັງ

ວະນະໄທວະນະໄທມຸພະຮັງ
ສະຫິຕັງ ສະ ຫິຕັງ ກະຮັງ °

บ้ามีเพื่อประดับน้ำ เมฆผู้ให้การรักษาไม่เพื่อประดับอัมพร (ห้องพ้า)

พระสุคตพูธรรมบรรลุจันนะอันดี (พระนิพพาน) พระองค์นั้นทรงบำเพ็ญประโยชน์เกือกภูล
เพื่อการเกือกภูลอันดี ทรงมีเพื่อประดับโลก

ສະມະລັງ ສະມະລັງກັດຕູງ

ສຸຈີ່ຮັງ ສຸຈີ່ຮັງຄັນເຕູງ

ສຸຈິරັງ ສຸຈິ ຮັບຜູ້ປະເຍ ສະມະລັງ ສະມະລັງກີ ໂຍ ၅

พระชนเจ้าพระองค์ได้ ผู้มีรัศมีงดงาม ทรงบรรลุแล้วซึ่งธรรมอันสูงงดงามเด็ดขาด เพื่อประดับตนอันมีมลทิน (เพื่อทำตนให้หมดมลทิน) สิ่นกาลนาน บันทิตพึงยังพระชนเจ้าพระองค์นั้น ผู้มีพระวราภัยอันมีความสะอาด ให้ทรงโปรดตลอดกาลนาน

ສຸມະຕັງ ສຸມະຕັງ ເສດຖິ່ງ
ອະມະຕັງ ອະມະຕັງ ສັນຕັງ
ສະຮະໜັງ ສະຮະໜັງ ໂລກັງ
ອະກະຍັງ ອະກະຍັງ ລາຍັງ

กุสະລັ້ງ'กุສະລັ້ງ ຂະທັງ
ອະສະມັງ ອະສະມັງ ທະທັງ
ອະຮະໜັງ ອະຮະໜັງ ກະຮັງ
ນາຍະກັງ ນາຍະກັງ ນະເມາ

ข้าพเจ้าขออนุบันต์อีกท่านนายกฯ ให้ได้, ผู้สืบสืบทอด, ผู้ตระหนักรู้, ผู้ประเสริฐ, ผู้ลักษณ์และอภิคุณ, ผู้เว้นจากความตาย, ผู้บรรลุอมนุภาพาน, ผู้สงบ, ผู้เม้มใจคราเสมองเห็น, ผู้ทรงให้การคุ้มครอง, ผู้เป็นธรรมที่ไม่เหมือนโลกียธรรม, ผู้ทรงเป็นที่พึ่ง, ผู้ทรงรู้แจ้งซึ่งสัตว์โลกสัจจะโลก และโลกสาสโนก, ผู้เม้มกิเลส, ผู้ทรงกระทำความไม่เม้มกิเลส, ผู้เม้มภัย, ผู้ดำเนินสู่จันทร์อันไม่มีรักย.

ສາທະຮັງ ສາ ທະຮັງ ຫັນຕຸ ວັນທະນາ ວັນທະນາມານະ-

ວິທີຕາ ວິທີຕາ ມະຍາ ກາຊະເນ ຮະຕະນັຕະເຢ ພ

การกราบไหว้บูชาข้าพเจ้าตั้งไว้แล้วอย่างมีความเอื้อเฟื้อ ในพระราชทานตรัย อันเป็นภาษาหนึ่ง แห่งการกราบไหว้และการบูชา การกราบไหว้ของข้าพเจ้านั้น มีประโยชน์เกือภุลวิเคราะห์ โปรดจำจัดความกระวนกระวายของข้าพเจ้าด้วยเถิด

ອັຈນຮາສູດຕະ

ແລ້ວ “ອັຈນຮາຄະນະສັງຫຼຸງ
ວະນັນຕັ້ງ ໂມໝໍ່ນັ້ນ ນາມະ

ປີສາຈະຄະນະເສີຕັ້ງ.
ກະຄັ້ງ ຍາຕຸຮາ ກະວິສສະຕື່”ຕີ.

“ອຸ້ຫຼືກ ນາມະ ໂສ ມັດໂຄ^๔
ຮະໂຄ ອະກຸບໂນ ນາມະ
“ທີ່ ຕັ້ງສະ ອະປາລົມໂພ^๕
ຮັມມາຫັ້ງ ສາຮະຄົງ ພຸຽມີ
“ຢັ້ສສະ ເວຕາທີສັງ ຍານັ້ນ^๖
ສະ ເວ ເວເຕະນະ ຍາເນະ

ອະກະຍາ ນາມະ ສາ ກີສາ.
ຮັມມະຈັກເກີ ສັງຍຸໂຕ.
ສະຕຸຍັ້ສສະ ປະວິວາຮະໜັ້ງ.
ສົມມາທີ່ງລົງປຸເຮະວັງ.
ອີຕົມີຍາ ປຸ່ຣີສັສສະ ວາ.
ນິພພານັ້ສເສວະ ສັນຕິເກ”ຕີ.

ອັຈນຮາສູດຕະ (ວ່າດ້ວຍນາງອັປສົງ)

[๔] ເຫວດາຫຼຸດຄາມວ່າ

ຈາກປ່ານ່າ່ຫລັງໃຫລ ກຶກກ້ອນໄປດ້ວຍໜູ່ນາງອັປສົງ
ເປັນປ່າທີ່ໜູ່ປີຄາຈາຄັຍອູ່ຈັກອອກໄປໄດ້ຍ່າງໄຮ

ພຣະຜູ້ມີພະກາດຕັ້ງສົດອບວ່າ

ທາງນັ້ນຊື່ວ່າເປັນທາງຕຽງ ທີ່ຄົນນັ້ນຊື່ວ່າໄມ່ມີກ່າຍ
ຮັດຊື່ວ່າໄມ່ມີເລີ່ຍງດັ່ງ ປະກອບດ້ວຍລ້ອຄື່ອນຮົມ
ທີ່ເປັນຝາປະຖຸນຂອງຮຕນັ້ນ ສົດເປັນເກຮະກັນຂອງຮຕນັ້ນ
ເຮັກລ່າວຮົມ ມີລັ້ມມາທີ່ງລົງນຳໜ້າວ່າເປັນນາຍສາຮົມ
ຍານໜີດນີ້ມີອູ່ແກ່ຜູ້ໄດ ຈະເປັນສຕຣີຫວີ່ອບຸ່ນໜີ້ຕາມ
ຜູ້ນັ້ນໄປໄກລື້ນິພພານດ້ວຍຍານນີ້ແລ

ສົດາຄວວຮົດ ສັງຍຸຕົຕົນິກາຍ

ผู้ได้มี สติอยู่ สำรวมกาย
ไม่ประมาท สงบรู้ อัญปรามาณ
ผู้นั้นใช้ร เราจึงเรียก กิกบุแท้
ปัจจัยสี่ รู้พินิจ ไม่ติดเม้า

ไม่ชัดสาย สำรวมจิต กิจกรรมฐาน
รู้จักกาล ปลีกสังด เพื่อขัดเกลา
ไม่ใช่แค่ รูปภายนอก ไว้หลอกเพา
เพียงบรรเทา ทุกข์เวทนา ไม่มากวน

.....

เข้าครองบำบัด ปดุเตศ เข้าเบตคำ สดกิตาม แห้งกิตาม ประกังหิว
หยุดก่อนอื่น สี่ห้าค่า เดินตัวปลิว ภายในเพียงผิว-ผ้าห่อไว พอดีเมือง
กธิเพียง พ้อยย ไม่หรูหราก ยามฟนม่า ตกไม่เปียก เข้ากังสอง
เพียงเท่านี้ กิพ้อแล้ว แห้วครรลอง ใจหมายปอง หนดสิ่งปวง มุ่นนิพพาน

บุกอก สารีปดุเตศคำ ข้อ ๒๔๕ หน้า ๘๐๙

